

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta
Ústav pro dějiny umění

Bakalářská práce

Zuzana Hadravová

Kostel Nanebevzetí Panny Marie v Jiníně

The Church of the Assumption in Jinín

Praha 2010

Vedoucí práce: Ing. Petr Macek, Ph.D.

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala Ing. Petru Mackovi, Ph.D. za odborné vedení mé bakalářské práce a poskytnutí cenných rad a připomínek.

Poděkování patří také: panu PhDr. Zahradníkovi za zpracování archivní rešerše, panu Snopkovi z Oddělení fotodokumentace a dokumentačních sbírek Národního památkového ústavu za poskytnutí četných informací a materiálů, panu faráři Ing. Frýdlovi za umožnění přístupu do objektu a panu Zajedovi za umožnění fotodokumentace.

V neposlední řadě patří velký dík mé rodině a blízkým, kteří mě ve studiu podporují.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů.

V Praze dne 16.května 2010

Anotace

Bakalářská práce se zabývá stavební historií kostela Nanebevzetí Panny Marie v Jiníně, který se nachází 7 km jihovýchodně od města Strakonice. Je představena historie objektu, rozbor stavby, stavební vývoj a vše je shrnuto v umělecko-historickém hodnocení. Původně se jedná o raně gotickou sakrální stavbu z 2.poloviny 13.století, v historické dokumentaci připomínána jako farní kostel v roce 1303. Kostel byl vypálen roku 1468 a následně přestavěn. Roku 1482 se začalo s dalšími stavebními úpravami. Výraznou proměnu prošel kostel v 18.století, drobnější úpravy a zabezpečovací práce probíhaly také v průběhu 19.století. V současné době dochází k opravě střešní krytiny a krovu v rámci Projektu záchrany architektonického dědictví, obnovy kostela Nanebevzetí Panny Marie, Jinín.

Tento kostel je jednolodní s pětibokým presbytářem a opěráky, orientovaný k východu. Na jižní straně se nachází sakristie s kaplí, západnímu čelu stavby dominuje vysoká hranolová věž. Při severní straně lodi je malá vstupní předsíňka, blíže k východu další kaple. Vybavení kostela je barokní uměleckou prací, hlavní oltář a čtyři oltáře vedlejší, kazatelna. Stavba je prolínáním odlišných slohových etap jedinečnou památkou oblasti jižních Čech.

Naplnění jednotlivých kapitol představilo široký pohled na stavební historii tohoto kostela. Celek prokazuje řadu památkových hodnot.

Klíčová slova:

Sakrální stavba

Stavebně-historický průzkum

Jihočeská architektura

Gotika

Abstract

The bachelor thesis deals with the history of the Church of the Assumption in Jinín, located 7 km south-east-bound of the town of Strakonice. There is presenting the history of the building, analysis of construction, building development and everything is summed up in art-historical evaluation. Original an early Gothic sacral building from the 2nd half of the 13th century is commemorated as a parish church in historical documents from 1303. It burned down in 1468 and was subsequently rebuilt. The other structural modifications began in 1482. The church has undergone significant transformation in the 18th century, with only minor modifications and ensuring work conducted during the 19th century. Currently, there is a repair of roofing and roof within the project of “Saving Architectural Heritage, Renewal of the Church of the Assumption, Jinín”. This church has the nave with pentagonal presbytery and backrest, oriented to the east. On the south side there are the sacristy and a chapel, the west front of the building is dominated by a high tower. On the north side of the nave there is a small entrance hall, closer to the east the next chapel. Church facilities are Baroque art work, the main altar and four side altars, pulpit. The building represents a permeatio of different stages and styles unique heritage of South Bohemia.

Fulfillment of each chapter presented a broad perspective on the history of the church building. The complex exhibits a number of cultural values.

Keywords:

Religious building

Architectural and historical research

South Bohemian architecture

Gothic

Obsah

1. Úvod.....	7
2. Rozbor objektu.....	27
2.1 Urbanismus, sakrální stavba – celek	27
2.2 Exteriér	29
2.2.1 Východní strana, presbytář	29
2.2.2 Jižní strana, sakristie a kaple, vstup na tribunu.....	30
2.2.3 Západní strana, věž s hlavním vstupem	31
2.2.4 Severní strana, předsíňka a kaple	31
2.3 Interiér	34
2.3.1 Hlavní vstup, podvěží, kruchta	34
2.3.2 Hlavní loď, vítězný oblouk, střední pole	35
2.3.3 Jižní kaple	36
2.3.4 Severní kaple.....	37
2.3.5 Presbytář	37
2.3.6 Sakristie.....	38
2.3.7 Vnitřní vybavení kostela	38
2.3.8 Věž, půdní prostor, krov	40
3. Stavební historie	44
3.1 Počátky výstavby – I.etapa raně gotické stavební činnosti	45
3.2 Gotická výstavba od počátku 14. století – II.etapa.....	47
3.2.1 I.fáze vrcholně gotické výstavby	47
3.2.2 II.fáze vrcholně gotické výstavby	49
3.2.3 III.fáze, pozdně gotická výstavba	50
3.3 Pozdní středověk – III.etapa	51
3.4 Barokní výstavba	52
3.5 Historizující slohy – 19.století.....	54
3.6 20.století až současnost	55
4. Uměleckohistorické hodnocení.....	58
5. Hodnotné detaily a jejich soubory	66
6. Závady	70
7. Závěr	72
 Obrazová a plánová dokumentace	75
Seznam vyobrazení – Obrazová a plánová dokumentace.....	90
Fotodokumentace.....	91
Seznam vyobrazení - Fotodokumentace	116
Seznam literatury	119
 Příloha: Historie objektu – archivní rešerše.....	13

1. Úvod

Kostel Nanebevzetí Panny Marie v obci Jinín, ležící 7 km jihovýchodně od Strakonice, má jako jedna z mnoha sakrálních památek v naší zemi své nezanedbatelné místo v památkovém fondu České republiky. Jedná se o nemovitou kulturní památku, jež je podle mého mínění také v tamní lokalitě jedinečnou dominantou. Tento farní kostel si zaslouží pozornost pro řadu svých památkových hodnot, a to nejen v pohledu na jednotlivé stavební prvky, které často upoutávají pozornost hned v prvním zájmu o určitý objekt, zvláště důležitý je zde jeho celkový stavební vývoj, pohled na „život“ architektonické památky jako hmotného historického pramene. Prolínání a vrstvení několika etap, místy vyvolávající řadu otázek, na něž se odpovědi hledají velmi náročně a mnohdy ani nemohou být s jistotou vyřčeny, přesto však tyto nejasnosti nijak neubírají na faktu, že se jedná o jednu z jedinečných sakrálních staveb gotického jádra s výraznými barokními úpravami. Ohledně počátků výstavby tohoto jednolodního, orientovaného kostela o pětibokém závěru se odborná literatura shoduje v širším časovém určení v rozmezí druhé poloviny 13. století.

Ve snaze představit stavebního vývoj objektu, což je také cílem mé práce, se zde nabízí jako osvědčená metoda v umělecko historické šíři bádání tzv. stylový rozbor jednotlivých stavebních prvků. Ne vždy však mohou tyto dílčí rozborů hmotných částí stavby v pohledu na jejich umělecké pojetí s jistotou vytvořit celkovou představu o stavebním vývoji zvoleného objektu. Velmi věcně uvádí tuto problematiku-poznávání historických staveb, Ing. Petr Macek, PhD. ve svém stejnojmenném referátu na konferenci stavebně-historického průzkumu z roku 2005.¹ V návaznosti na toto téma se otvírá otázka volby průkaznějšího metodického postupu. A právě zde se v oblasti studia stavební historie, v hlubším zájmu o danou architektonickou památku, nabízí zejména metodika *Stavebně-historického průzkumu*², tzv. SHP. Zde cituji autora: „*Provádění SHP je specializovaná odborná činnost, jejímž základním úkolem je zjištění, shromáždění (dokumentace), utřídění a*

¹ Přesné znění referátu ze 4.konference stavebněhistorického průzkumu „*Poznávání a dokumentace historických staveb*“, které pořádalo Sdružení pro stavebněhistorický průzkum ve spolupráci s Národním památkovým ústavem, územním odborným pracovištěm středních Čech v Praze, lze dohledat ve sborníku: Petr MACEK: *Poznávání historických staveb*, in: Sborník 4/2006, *Poznávání a dokumentace historických staveb*, Sborník příspěvků ze 4. konference stavebněhistorického průzkumu uspořádaného 31.května-3.června 2005 na zámku v Poděbradech, Praha 2006

² Petr MACEK: *Standardní nedestruktivní stavebně-historický průzkum*, Státní ústav památkové péče, Odborné a metodické publikace, svazek 23, Praha, 2001²

zpracování maxima informací o konkrétní stavební památce (souboru památek).“ Dále se v jeho obecné charakteristice uvádí, že: „*Informace o příslušné stavbě jsou získávány jejím zkoumáním jako hmotného pramene, přičemž jsou využívány znalosti z dějin umění, znalosti historických konstrukcí, typologie, technologií aj. Nedílnou složkou SHP je též studium příslušných písemných pramenů, týkajících se celé doby existence zkoumaného objektu. Neopominutelnou roli sehrávají i pomocné vědy historické a řada dalších, konkrétním stavbám blízkých oborů.*“ Tímto úryvkem byl v zásadě představen charakter metodiky SHP, odborného postupu zkoumání historických staveb, který ve svém širokém záběru patrně nejkomplexněji obsáhne veškeré dostupné informace v pohledu na daný objekt či širší komplex památek. K tématu SHP vznikla v posledních letech řada odborných textů, mimo samotné doplněné vydání *Standardního nedestruktivního stavebně-historického průzkumu*, s přehledným výkladem jednotlivých postupů a stěžejních hledisek práce, vyšel také sborník příspěvků z výše zmiňované konference, v němž je téma *Poznávání a dokumentace historických staveb* řešeno v širokém záběru celého odborného zkoumání, včetně uvedení několika probíhajících projektů NPÚ.³ (tj. Národní památkový ústav)

Se zájmem o bližší poznání stavební historie kostela Nanebevzetí Panny Marie v obci Jinín jsem z velké míry přejala metodiku právě zmiňovaného SHP. Celkový postup mé bakalářské práce odpovídá struktuře jejího charakteru, jednotlivé kapitoly se snažím naplňovat dle zadání a doplňující přílohy jsou zaměřeny zejména na fotodokumentaci objektu.

Běžným postupem systematického studia je vyhledání dostupných informací o dané stavbě v odborné literatuře a následná snaha představit v jejím přehledu ucelený pohled na danou problematiku. Kostel Nanebevzetí Panny Marie v Jiníně však není v literatuře výrazněji zpracován, lze čerpat pouze z encyklopedických místopisných přehledů, soupisů památek či z odborné literatury v pohledu na obecnější tematiku stavební činnosti v jižních Čechách. Proto se tedy staly velmi cenným pramenem poznání odborné posudky a průzkumy z činnosti SÚRPMO,

³ Konference byla uspořádána za přispění institucionálního úkolu vědy a výzkumu NPÚ č.21301 „Vědecký výzkum a aplikace metod operativního zpracování stavebněhistorických a uměleckohistorických průzkumů prováděných při obnově kulturních památek a nemovitostí v památkově chráněných územích“.

jmenovitě pana Dr. Dobroslava Líbala a paní Dr. Marie Merhautové.⁴ Tyto elaboráty a další podrobněji zpracované posudky Alžběty Birnbaumové, která zaměřila část svých studií mimo jiné i na oblast strakonického okresu vůbec, vytvořily pevný základ pro mé studium.⁵ Jak již bylo řečeno, k širšímu tématu pro pochopení společenskohistorického i uměleckohistorického kontextu v pohledu na velmi specifickou oblast jižních Čech jsem čerpala z již v celku bohatě zpracované odborné literatury. V souhrnu patrně nejzásadnější odborné práce, které mi umožnily pochopit komplikovanější otázku počátku výstavby námi sledovaného kostela a jihočeské sakrální architektury vůbec, byla práce Jiřího Kuthana.⁶

Nedílnou součástí každého SHP je dále studium historických pramenů, které se týkají celé doby existence zkoumaného objektu. Za odborně vypracovanou archivní rešerši v mé práci velmi vděčím panu PhDr. Pavlu Zahradníkovi. Tuto část textu jsem označila pro doslovnou citaci autora jako: „*Příloha: Dějiny objektu – archivní rešerše*“ a zařadila ji do celkového sledu kapitol v postupu naplnění metodiky SHP, v níž je jednou z kapitol úvodních. Výpovědi historických zápisů mnohdy napomáhají k bližšímu datačnímu určení konkrétních stavebních událostí či proměn. Příslušné analogie tak mohou být místy stvrzeny či vyvráceny.

Jádrem této práce a metodickým základem každého průzkumu je provedení řádného rozboru objektu, v našem případě tedy sakrální stavby v obci Jinín. V tomto úseku se jedná především o představení urbanistické situace a provedení podrobného popisu celku i architektonických prvků. Zvolené dělení na úseky *exteriér* a *interiér* s jednotlivými podkapitolami základních částí stavby snad zvýší přehlednost mnohdy až zdlouhavých popisů, jejichž nezastupitelnost je však ve sledování stavebních postupů zřejmá. Text této kapitoly bude pro větší názornost proložen odkazy na obrázkovou či plánovou dokumentaci a zejména na fotografické snímky, které považuji za velmi cenný informační pramen. Velmi vysoká vypovídající hodnota fotografií, které zachycující stav kostela z let před opravou, z průběhu prací i jeho

⁴ SÚRPMO – Státní ústav pro rekonstrukci památkových měst a objektů Praha, specializované pracoviště zpracovávající SHP (1954-1997); elaborát týkající se obce Jinín: Marie MERHAUTOVÁ/Dobroslav LÍBAL: Jinín 4140 Farní kostel Nanebevzetí P.Marie in: ISÚ Pasport okresu Strakonice, historicko urbanistické i architektonické vyhodnocení, SÚRPMO, Praha 1971

⁵ Alžběta BIRNBAUMOVÁ: Jinín 4140 Farní kostel Nanebevzetí P.Marie in: Pasport okresu Strakonice, SÚRPMO, Praha 1971, 82-87; BIRNBAUMOVÁ: Evidenční list nemovité kulturní památky, s.l.,s.d.

⁶ Jiří KUTHAN: Středověká architektura jižních Čech do poloviny XIII.století, České Budějovice 1972; KUTHAN: Gotická architektura v jižních Čechách. Zakladatelské dílo Přemysla Otakara II., Praha 1975

současného stavu, je hlavním důvodem poměrně vysokého počtu snímků. Ve snaze zpřehlednit jejich řazení jsem zvolila číslování fotografií v postupu textu, tedy i jejich řazení na jednotlivé složky v příloze na CD odpovídají jednotlivým podkapitolám. Vzhledem k velkému rozsahu celkové fotodokumentace jsem nakonec vybrala pouze základní snímky, které předkládám i v tištěné variantě v příloze *Fotodokumentace*⁷, v následujícím textu budou označeny tučně v závorkách.

Na takto obsáhlý rozbor objektu lze již navázat vytvářením představy celkového stavebního vývoje, a to zejména na základě stylové analýzy určitých částí stavby. Kombinací poznatků z odborné literatury a historické dokumentace s poznatky zjištěnými z terénního průzkumu a znalostí stavební typologie určitých historických etap v umělecké tvorbě v takto širokém pohledu na konkrétní stavbu by se měly dát jednotlivé kroky v postupu výstavby tohoto kostela bez větších problémů vysledovat. Jak ale postupně vyplyne, není otázka chronologie ve stavební činnosti na kostele Nanebevzetí Panny Marie v Jiníně tak jednoznačně řešitelná.

Úsek umělecko-historického hodnocení v širším kontextu dané lokality pak ve shrnutí představí nejzásadnější stavební úseky, které dávají této památce řadu nesporných hodnot. Kapitoly týkající se hodnotných detailů a uvedení závad jsou řešeny pouze výčtem v bodech, a to nejen pro zvýšení přehlednosti, ale také z hlediska zdůraznění nezanedbatelného postavení objektu v rámci památkového fondu. Následně lze již předkládat náměty a přístupy k péči a ochraně stavby, případně k její záchraně či obnově.

Pro uvedení obecné představy o stavu kostela lze říci, že jako jedna z mnoha i tato sakrální stavba utrpěla řadou let nedostatečné péče a ochrany čtené škody. Do nedávné doby hraničilo poškození celku s možností až úplné devastace, zpočátku v podobě zániku jedinečných stavebních detailů, jež jsou pro tuto stavbu velmi specifické, např. opad původních omítek, narušení a místy zánik hlavní římsy či ohrožení statiky pod vlivem poškození podpůrného trámového systému zastřešení nad lodí i presbytářem. Vlivem přírodních podmínek, povětrnostních i zatékáním vody, a posléze tedy vlivem silného působení vlhkosti v rámci celé stavby byl ohrožen nejen pozdně středověký krov jako celek, došlo také k narušení stěn interiéru. Vlivem vlhkosti a zatékáním vody se rozšířila ve vnitřních prostorech plíseň, jejíž sanace bude muset být dalším krokem v celkovém zajištění stavby.

⁷ Snímky v tištěné příloze *Fotodokumentace* jsou tučně zvýrazněny. Zbývající odkazy na fotografie v příloze na CD jsou pak již bez zvýraznění, pro přehlednost opět v postupu textu.

Pokud se týče exteriéru, vnějších fasád, stav veškerých omítek je v současné době havarijní.

Prováděný průzkum na základně mého osobního zájmu o tuto stavbu započal jako laická fotodokumentace exteriéru již mezi léty 2007-08. Dále se rozvíjel již s možností spolupráce nejprve ze strany církevního institutu, Římskokatolické farnosti Jinín. Nepřetržité konání bohoslužeb (i přes žalostný stav kostela) a vstřícná pomoc se zájmem pana faráře, Ing. Viktora Frýdla ze Strakonické farnosti Římskokatolické církve, poskytly řadu cenných informací o historii objektu, včetně možnosti pořízení fotodokumentace vnitřních prostor. Vzhledem k omezené návštěvnosti interiérů jsem v počátcích vycházela pouze ze spěšně pořízených fotografií, jejichž vypovídající hodnota je však v dané situaci velmi vysoká a vzhledem k trvalejšímu charakteru interiéru, oproti vnější struktuře stavby, nastala možnost tuto fotodokumentaci doplňovat. Postupně se okruh zájmu průzkumu dál rozšiřoval. Spolu s *Projektem záchrany architektonického dědictví - Jinín, Obnova kostela Nanebevzetí Panny Marie*,⁸ jehož zpráva pochází z března 2008, se naskytla možnost zdokumentovat další nedílnou a velmi hodnotnou součást tohoto kostela, krovní systém. Výše zmíněná odborná expertíza podala vyhodnocení stávajícího stavu celé střešní části stavby, tedy půdního prostoru nad lodí a presbytářem, zastřešení kaplí se sakristií a věže. Očividný havarijní stav podnítil další kroky k jeho obnově, s čímž souvisela i řada exaktních rozborů, např. znalecké posouzení dřeva. V době oprav tak nastala jedinečná příležitost zdokumentovat původní stav krovu, celkový průběh práce i její výsledek. Vše přineslo řadu velmi hodnotných informací, které budou v rámci mého průzkumu také prezentovány. Takto zásadní událost v historii daného objektu otevřela jednu z cest k jeho hlubšímu poznání.

Jelikož nebylo v předešlých letech a ani v současné době provedeno geodetické zaměření, využívám tedy zejména plánů vytvořených právě za účelem podání odborného posudku před započítím oprav střešní krytiny a zajištění stability krovů, mimo jiné však také vycházím z poznatků v rámci vlastního zaměření. V neposlední řadě se totiž podařilo kostel zaměřit, a to v lednu 2009 za účasti a velké

⁸ Martin KAČER: Projekt záchrany architektonického dědictví, Jinín, Obnova kostela Nanebevzetí Panny Marie, MURUS Projekce s.r.o., České Budějovice, 2008; Projekt Obnova krovu a střešního pláště probíhal v rámci opatření III.2.2 – Ochrana a rozvoj venkova programu rozvoje kulturního dědictví ČR; spolufinancován z Evropského zemědělského fond pro rozvoj venkova; realizace: 06/2009 – 11/2009 firmou Tesmo s.r.o.

pomoci vedoucího mé práce, pana Ing. Petra Macka, Ph.D., který se také podílel na výsledném vyhotovení vlastní plánové dokumentace.

V takto dlouhém časovém úseku se tedy podařilo fotograficky zachytit původní stav objektu na jaře v roce 2008 a posléze řadu proměn celku i jednotlivých detailů stavby, a to nejen v rámci oprav do listopadu 2009, zejména pod vlivem dlouhodobě působících negativních přírodních vlivů.

V rámci celkového zájmu o tento kostel i pro jeho hlubší poznání bychom jistě získali další cenné informace díky specializovaným hloubkovým průzkumům, např. archeologickým či restaurátorským. Vzhledem ke stávajícímu projektu na obnovu této památky lze snad počítat právě s restaurátorským rozbořem historických omítek, který je uveden v plánovaném rozpočtu jako chystaný odborný průzkum ze strany Národního památkového ústavu, územního pracoviště v Českých Budějovicích,⁹ jež se má konat až v následujících etapách obnovy kostela. Vzhledem k omezeným finančním zdrojům lze s touto expertizou počítat ve výhledu dvou až tří let.

V rámci standardního SHP daného časového úseku, počátek roku 2008 – listopad 2009, se zpracování dostupné dokumentace a provádění terénního průzkumu týká celkového zachycení stávajícího stavu objektu před obnovou a změn souvisejících s odkryvem a opravou střešní krytiny, s poukazy na bližší dobové řazení stavebních etap a celkové snahy o představení stavebního vývoje kostela Nanebevzetí Panny Marie v obci Jinín.

Standardní SHP nenahrazuje závazná vyjádření příslušných památkových orgánů a organizací ve smyslu zákona č. 20/1987 Sb.

Práce je duševním vlastnictvím autora.¹⁰

⁹ Odkaz na činnost toho územního pracoviště NPÚ v Českých Budějovicích lze nalézt na webových stránkách: <http://www.npu-cb.eu/>, vyhledáno 14.4.2010

¹⁰ Tyto klauzule jsou metodikou SHP doporučeny uvádět vždy v závěrečné části úvodu.

Příloha: Dějiny objektu – Archivní rešerše¹¹

Jinín (dříve Jenín) se v písemných pramenech poprvé vyskytuje v listině ze 16. října 1279, ve které je jako svědek uveden Jan z Jinína (RBM II., č. 2801, s. 1228). V listině z 23. listopadu 1303 je pak poprvé uveden „plebán kostela v Jiníně“ (tamtéž, č. 2815, s. 1233), což je první doklad o existenci jinínského kostela.

Roku 1316 se v pramenech vyskytuje Oldřich z Jinína (RBM III., č. 344, s. 138). V roce 1371 plebána k jinínskému kostelu prezentoval Harant ze Sedlíkovic (LC II., s. 45), jemuž Jinín tehdy zjevně náležel. Roku 1388 vykonával prezentační právo Zdeněk z Rožmitálu (LC III.-IV., s. 202-203), v roce 1408 Vlášek z Kruhu (LC VI., s. 235), roku 1412 týž Vlášek z Kruhu, jinak z Jinína (LC VII., s. 41), a roku 1412 Václav z Miloňovic (tamtéž, s. 221).

Roku 1468, za bojů Zelenohorské jednoty s Jiřím Poděbradským, byl kostel vypálen. Informuje nás o tom list Vláška z Miloňovic Janovi z Rožmberka, napsaný 13. listopadu 1468 na Helfenburce, ve kterém čteme: „A mluvil se mnú purkrabie pan Adam od V[áši] M[ilos]ti, abych kázal svým lidem na vojnu hotovu býti: i rač V[aše] M[ilos]t věděti, že Vodňanští vpadše v noci do Jenína, i pobrali jim všecko a potom vypálili, i kostel spálili, takže jim neostalo žádné krávy ani koníku, a druhé zjímavše i ještě je tam držíe; a Němci také mi spálili jednu ves“ (AČ 7, s. 366).

Dne 31. prosince 1481 král Vladislav II. na prosbu Hereše Chmelíka z Újezdu povýšil jeho vesnici Jinín na městečko (CIM IV. 2, č. 495, s. 230-231). S tímto povýšením Jinína na městečko zřejmě souvisejí stavební úpravy na kostele, o nichž píše August Sedláček, podle něhož údajně „po r. 1482 stavěno tu na kostele“ (August Sedláček, *Místopisný slovník historický království Českého*, Praha s. d. [1908], s. 373).

Roku 1499 Joannes Cantarista odlil ke cti Nejsvětější Trojice nejstarší kostelní zvon; druhý zvon byl odlit v roce 1661 (SOkA Strakonice, FÚ Jinín, kniha 1, fol. 13v).

V roce 1520 prameny uvádějí jako majitele Jinína Viléma z Buzic v Miloňovicích, jenž měl spor s bývalým jinínským farářem Blažkem (AČ 32, s. 99); týž Vilém Buzický z Buzic a v Jiníně je uváděn i roku 1524 (tamtéž, s. 644) a v dalších letech.

Jinín poté přešel do majetku Rožmberků. Petr Vok z Rožmberka jej roku 1593 prodal Adamovi ze Šternberka, jenž jej připojil k sedleckému statku (August Sedláček, *Místopisný slovník historický království Českého*, Praha s. d. [1908], s. 373); později byli jeho majiteli Černínové a od roku 1796 Lobkowiczové (Johann Gottfried Sommer, *Das Königreich Böhmen* 8. Prachiner Kreis, Praha 1840, s. 17).

Dne 9. ledna 1669 byl sepsán nejstarší známý inventář jinínského kostela, v němž je uvedeno, že v kostele jsou 3 „zvony na věži velké“, dále „oltáře starý veliký jeden, druhý Panny Marie pustý, 4“ (tedy dohromady 6 oltářů) a posléze o

¹¹ Tento důležitý úsek celkové studie, uváděný běžně jako samostatná kapitola na začátku každého SHP, je zde označen jako „příloha“ z důvodu doslovné citace autora, pana PhDr. Pavla Zahradníka. Pro přehlednost je tato příloha zařazen do souvislého postupu jednotlivých kapitol bakalářské práce. V průběhu je místy odkazováno na konkrétní úseky textu archivní rešerše poznámkami pod čarou, a to v systému postupného číslování stránek celého textu včetně oné *Přílohy: Dějiny stavby-archivní rešerše*. Doslovná citace autora také přejímá i jeho zvolenou grafickou úpravu.

jedné konvičky se tu píše, že stojí „na oltáři vedle kaple“ (SOA Litoměřice, pobočka Žitenice, Vs Drhovle, kart. 9).

Další kostelní inventář, sepsaný 28. června 1699, je obsažnější; uvádí se v něm mimo jiné:

„Oltářů 5, totiž:

Hlavní oltář se starou sochou P. Marie Nanebevzaté.

Menší oltář sv. Vojtěcha.

Oltář P. Marie, držící Ježíška.

Oltář sv. Barbory, panny a mučednice.

Oltář sv. Anny. [...]

Kazatelna se čtyřmi na ní namalovanými evangelisty.

Stará kamenná dřevá křtitelnice a v ní měděná, dovnitř potažená olovem“ (NA, APA I., kart. 2388).

Další kostelní inventář, tentokrát (na rozdíl od předešlých latinských) sepsaný v českém jazyce, pochází z roku 1719; v něm se mimo jiné píše:

„Kostel v městys Jiníně založení Nanebevzetí Marie Panny.

V němž na věži zvony 3. [...]

Oltář velký od řezby starodávný.

Oltáře menší, totiž Panny Marie v slunci, svaté Anny, svaté Barbory a sv. Vojtěcha, činí – 5. [...]

Kazatelnice s 4 sv. evangelisty jest – 1.

Křtitelnice kamenná stará a v ní měděná – 1. [...]

Svrchu kostel od polovice klenutý a od polovice dřevěný“ (NA, APA I., kart. 2388; SOkA Strakonice, FÚ Jinín, kart. 2).

Roku 1728 Valentin Lišák přelil kostelní zvon, pocházející z roku 1661 (SOkA Strakonice, FÚ Jinín, kniha 1, fol. 13v). Podle pozdějšího kostelního inventáře z roku 1884 byly v roce 1729 zhotoveny dva nové oltáře, totiž hlavní oltář, jež dala vybudovat Antonie hraběnka Černínová, a oltář sv. Jana Nepomuckého, zřízený pomocí dobrodinců (SOkA Strakonice, FÚ Jinín, kart. 2). Farní pamětní kniha nás pak informuje o tom, že podle účtů z roku 1730 (dnes nedochovaných) byl tehdy „zhotoven velký oltářní obraz Nanebevzetí Panny Marie, jenž i se štafířskou prací stál 160 zl.“ (SOkA Strakonice, FÚ Jinín, kniha 1, fol. 14r).

Kostelní inventář z roku 1739 uvádí v kostele těchto šest oltářů:

„1) Hlavní oltář Nanebevzetí P. Marie.

2) Oltář P. Marie, na němž stojí pod sklem socha.

3) Oltář svatého Jana Nepomuckého.

Tyto tři oltáře jsou nové, štafířované barvami a zlatem.

4) Oltář svatého Vojtěcha, obnovený.

5) Oltář svaté Anny.

6) Oltář svaté Barbory.“

Podle pozdějšího kostelního inventáře z roku 1884 byla v roce 1753 zhotovena ve věži zvonová stolice.

V kostelním inventáři z 2. října 1759 je jinínský kostel popsán takto: „Kostel je řádně obklopen hřbitovem, tamtéž k němu přináleží kostnice a má kůr určený hudebníkům, sakristii, kde se oblékají kněží, a připojenou věž, na níž se nacházejí 3 zvony. V samotném kostele (který má 6 oken) je nově vystavěná kazatelna a 6 oltářů, totiž hlavní oltář P. Marie Nanebevzaté, vpravo druhý oltář P. Marie Radostné a vlevo 3. oltář sv. Jana Nepomuckého; tyto tři oltáře jsou stejného tvaru, mají tabernákly pro uchovávání Nejsvětější svátosti a jsou okrášlené a

ozdobené, obsahující 2 sloupy a po straně 2 sochy světců. Čtvrtý oltář je sv. Vojtěcha a je obnovený, pátý je starý oltář sv. Barbory a šestý je oltář sv. Anny, velmi sešlý“ (SOkA Strakonice, FÚ Jinín, kart. 2; SOkA Strakonice, FÚ Jinín, kniha 1, fol. 122r).

V letech 1759-1779 byl jinínským farářem P. František Prokop Salač, jenž po prvních sedmi letech svého působení v Jiníně, 14. prosince 1766, napsal pražské arcibiskupské konzistoři dopis, ve kterém konzistoř informoval o pracích, jež od svého příchodu v Jiníně provedl. Hlavní z těchto prací byla ovšem obnova farní budovy, jež stála 2500 zl. Pokud jde o kostel, dal Salač do roku 1766 provést tyto práce:

„Ve věži nové hodiny se čtvrt hodinami, stály 415 zl. [...]

Vybílený a vymalovaný kostel stál 160 zl.

Uzavřená zpovědnice tu a tam vyložena různým dřevem, stála 90 zl.“ (NA, APA I., kart. 1429).

Roku 1766 byly z kostelních peněz zaplaceny 3 zl. 48 kr. „za 4 strychy vápna k opravě taškové střechy na věži, hřbitovní zdi a škole“ a 2 zl. 53 kr. „pokrývačům a nádeníkům za opravu věže, a to taškové střechy“ (SOA Litoměřice, pobočka Žitenice, Vs Drhovle, kart. 9).

Kostelní inventář, sepsaný 17. srpna 1779, uvádí, že kostel „má tři zvony ve věži a hodiny, pořízené nákladem důstojného pána Františka Prokopa Salače“, dále šest oltářů, dvě zpovědnice a kazatelnu. Podle dalšího, pozdějšího inventáře z roku 1884 dal P. Salač zřídit i nový postranní oltář sv. Barbory (SOkA Strakonice, FÚ Jinín, kart. 2). Podle literatury pochází ze Salačovy doby zpovědnice v kapli Panny Marie z roku 1760 a skříň na paramenta v sakristii z roku 1767, zatímco dva boční oltáře sv. Anny a sv. Barbory mají pocházet ještě z roku 1757 (Emanuel Poche [ed.], Umělecké památky Čech 1, Praha 1977, s. 622), tedy z doby jeho předchůdce. Tato poslední informace je ovšem zjevně mylná, neboť inventář z roku 1759 dokládá, že tehdy ještě stály staré oltáře sv. Anny a sv. Barbory, s čímž souhlasí i citovaná zpráva inventáře z roku 1884, podle níž oltář sv. Barbory zřídil až Salač.

V roce 1779 se farářem stal P. Antonín Titz, jenž v Jiníně působil do své smrti roku 1794; farní pamětní kniha o něm uvádí, že „zrušil hodiny, nacházející se na věži“ (SOkA Strakonice, FÚ Jinín, kniha 1, fol. 15r).

Roku 1784 bylo z kostelních peněz zaplaceno 25 zl. horažďovickému varhanáři za opravu varhan a 18 zl. 22 kr. pokrývači Františku Čapkovi „za opravu vadné kostelní krytiny, jakož i taškové krytiny nad kostnicí a pokrytí hřbitovní zdi.“ V roce 1788 bylo zaplaceno 29 zl. 36 kr. „za rozličnou zednickou práci, vykonanou na kostele, a zároveň za vybílení celého kostela a natření a obarvení lunet.“ Roku 1792 bylo 11 zl. (nepočítaje v to 31 zl. za materiál) zaplaceno „pokrývači Founěmu z Třešovic za pokrytí prejzy a háky kostelní a hřbitovní zdi a jejich nahození“ (SOkA Strakonice, FÚ Jinín, kniha 66).

K roku 1812 ve farní pamětní knize čteme: „Roku 1812 byl opraven celý vršek (contignatio) zdejšího kostela s taškovou střechou a suggrunda [?], což stálo přes 800 zl.“ (SOkA Strakonice, FÚ Jinín, kniha 1, fol. 15v). Kniha kostelních účtů pak k tomuto roku uvádí: „Protože na kostelní střeše byly všechny trámy a krokve ve svých čepech prohnílé, takže krov se úplně rozestupoval, a protože bylo třeba se obávat nebezpečí zřícení, byla tato vadná část znovu zřízena.“ Z kostelních peněz bylo za tuto práci zaplaceno celkem 308 zl. 37 ½ kr., z čehož 54 zl. 28 ½ kr. obdržel zednický mistr, 124 zl. 12 kr. tesařský mistr, 8 zl. 45 kr. bylo zaplaceno

za materiál k tesařské práci a 121 zl. 12 kr. obdržel pokrývač (SOkA Strakonice, FÚ Jinín, kniha 64).

Někdy po roce 1827 malíř František Minule, bratr farní hospodyně, přemaloval za 50 zl. vídeň. měny obraz Nanebevzetí Panny Marie na hlavním oltáři; v roce 1832 se tento malíř v Jiníně usadil a namaloval poté v kostele i na faře „mnohé věci“ (SOkA Strakonice, FÚ Jinín, kniha 1, fol. 16v-17r).

Roku 1848 bylo z kostelních peněz zapláceno 5 zl. 40 kr. vídeň. měny tesařskému mistru Pešinovi za „zřízení nové zvonové stolice nad zvonící“; dalších 24 zl. vídeň. měny stál materiál k této práci. V roce 1849 bylo pak 25 zl. vídeň. měny zapláceno „jinínskému pokrývači Janu Hrzkovi za opravu taškové střechy nad kostelem“ (SOkA Strakonice, FÚ Jinín, kniha 64).

Roku 1852 se jinínským farářem stal P. František Kraušner, který tento úřad zastával až do své smrti roku 1875. Farář Kraušner dal v kostele provést větší množství oprav, jež sám podrobně popisoval ve farní pamětní knize.

Již roku 1853 byla zbořena kostnice, „k polední straně na zdejší hřbitově stojící“ (SOkA Strakonice, FÚ Jinín, kniha 1, fol. 20v). K témuž roku 1853 farní pamětní kniha ještě uvádí: „Téhož roku před poutí vybílen byl za 14 dní zdejší chrám Páně za 28 zl. v. č., kterouž částku osadníci složili, vápno se dostalo z knížecí pece. Bílili jen 2 zedníci, skoro beze vši pomoci!“ (tamtéž, fol. 21r).

O změně, ke které v kostele došlo v roce 1856, se ve farní pamětní knize píše: „Téhož roku dal sem též dřevnější malé a neouhledné dvře o jediném křídle zpod věže do kostela vedoucí, kterými se pro jejich malost a obtížnost při odmykání a zamykání leda jen o pouti chodívalo, větší vylámati, což přes 24 zl. stř. stálo. Tím vyzískalo se mnoho způsobilosti a pohodlí pro duchovní i pro osadníky, jimž se to velmi líbilo a líbí“ (tamtéž, fol. 22v).

Rozsáhlé práce byly v kostele provedeny v letech 1865-1867. Práce, jež byly realizovány v roce 1865, popisuje farní pamětní kniha následovně:

„V tomto roce staly se v chrámu Páně velké a od dávných časů velmi nutné opravy. Byla totiž od Martina Habrdu, řezbáře z Písku, dříve sekerníka, postavena nová kazatelna za 170 zl. a od Jana Renera, malíře a štafíra z Vodňan, štafírována za 80 zl., tedy dohromady za 250 zl. r. č. Hlavní oltář, který od r. 1729 nakřivo stál a již velmi ošumělý byl a málo kde pozlacen, byl od téhož štafíra s velikou prací rovně postaven, z tmavočervena do modrava omalován, sochy sv. Petra a Pavla, dříve jen omalované, byly pozlaceny a taktéž i rámce okolo obrazu, které dříve jen černé a smutné byly, i tabernákl. Dva velké od mnoha let na kolně ležící andělé byly opraveny a zas na své staré místo na hlavy sloupů dobře usazeny. Vedle tabernáklu přišli dva nové andělé a na tabernákl nový beránek. Celá oprava hlavního oltáře stála 229 zl. 50 kr. r. č.

Téhož roku byla taky z kostela odstraněna stará cihelná dlažba a náhrobní kameny, které sem před časy místo cihel vyšlapaných stahány byly, musely se s velikou prací dílem pod kruchtou a pod věž a dílem do druhé kobky přestěhovat. V presbytáři položily se v červnu bílé osmihranné a mezi nimi malé čtyřhranné červené dlaždice z Portlandského cementu a v lodi ku konci října čtyřhranné bílé a modré, oněch 11 2/3 čtverečních sáhů po 10 ¼ zl. a těchto 900 kusů neb 36 čtverečních sáhů, modré 1 kus à 42 kr. a bílé po 30 kr. = 350 zl. Od přivezení z Budějovic na 9 forách dalo se osadníkům na útraty po 2 zl. = 18 zl. Za vápno dalo se 14 zl. 50 kr., zedníkům z Nové Vsi a Třešovic od vydláždění a přesazení kamenů na nynější místa 28 zl. 60 kr. r. č., kameník za 2 stupně pod kruchtou a ke dveřím a správu křtitelnice a osekání zdí u oltářů před kruchtou 10 zl., od okýnka pod kruchtou, aby tam bylo světlo, zedníkům 4 zl., za železo na mříž a kováři,

truhláři a sklenáři 3 zl. Mimo to se celá místnost pod kruchtou zvýšila o schod, aby tam bylo sucho a k oltáři vidět. Celá dlažba kostela stála 537 zl. r. č., práci nádenickou, kterou osadníci zdarma konali, nepočítaje.

Téhož roku byly také varhany od varhanáře z Pacova Halady za 20 zl. r. č. spraveny, a sice za 4 dni! Také nové Vzkříšení Páně za 13 zl. a nový krucifix k procesím za 6 zl. byly téhož roku koupeny, takže se v tomto roce na okrášení kostela vynaložilo 1055 zl. r. č., na kteroužto sumu povolil knížecí pan patron Jiří z Lobkovic ze svých důchodů 600 zl., to ostatní dali osadníci a já s kaplanem P. P. Josefem Hesounem“ (tamtéž, fol. 29v).

V následujícím roce 1866 byly podle farní pamětní knihy v kostele provedeny tyto práce:

„Před vánočními svátky byly postranní oltáře P. Marie a sv. Jána Nep. od vodňanského štafíra a malíře Jana Renera a píseckého řezbáře Martina Habrdu opraveny. Štafířská práce, totiž pozlacení a malování, stálo 160 zl. r. č., řezbářská práce, opravení soch a zhotovení 2 nových andělíčků na oltářním stole vedle tabernáku 36 zl. Truhlář dostal 7 zl. 20 kr. Sochy na těchto dvou oltářích byly dříve jen omalované jako na hlavním a u P. Marie vedlejší sochy sv. Josef a sv. Jáchym nebyly žádné, nýbrž byly, nepovědomo kdy, pro svou ošumělost odkliděny a na půdu do fary uloženy, až zase na ně došlo, aby se stěhovaly do kostela na své místo. Oltář P. Marie byl dříve celý bílý, ale vlastně špinavě bílý, a tumba jeho převráceně postavena. Socha Rodičky Boží byla pro ošumělost v šaty, často dosti nepřiměřené, obláčena, a proto za sklem, kdež se vlhko udržovalo a socha pukřela.

V tomtéž roce byly pod kruchtou zřízeny nové stolice, kdež dříve žádné nestávaly, a sice 8 kusů za 17 zl. Tím samým rokem byla sakristie vydlážděna cementovými dlaždicemi za 24 zl.

V lednu 1867 byly postranní oltářičky sv. Anny a sv. Barbory obnoveny, každý za 40 zl., kteréžto dříve tmavočerveně mramorírovány byly a sochy na nich byly jen omalované, nikoli pozlacené, a dubové tumby byly neobarvené.“

Posléze o pracích provedených v roce 1867 farní pamětní kniha uvádí: „V kostele musel být pilíř před oltářem sv. Jana o 8 palců osekán, poněvadž pro jeho starobylou křivost nemohly před ním nové stolice postaveny býti, což stálo 4 zl., nepočítaje vápno a nádenickou práci. Těch 10 stolic, dílem z nových, dílem ze starých prken, stálo přes 32 zl., nepočítaje dvě zadní po pravé straně, které od dobrodinců darovány byly. Téhož roku byly koupeny dva malé dřevěné pozlacené lustry v presbytáři, každý po 14 zl. 50 kr., a jeden větší v lodi místo předešlého železného za 20 zl. r. č.“ (tamtéž, fol. 31r).

Kostelní inventář z roku 1884 k tomu ještě dodává, že téhož roku 1867 byla nákladem faráře Kraušnera také postavena „věž malá“ (SOkA Strakonice, FÚ Jinín, kart. 2).

Farář Kraušner se také pokoušel dát opravit věžní hodiny, ale tyto opravy, prováděné v letech 1869, 1870, 1871 a 1873, se vesměs ukázaly být nezdařenými (SOkA Strakonice, FÚ Jinín, kniha 1, fol. 33r-33v, 34v).

Poslední větší opravu kostela dal farář Kraušner provést v roce 1874. Farní pamětní kniha o ní uvádí: „Téhož roku byl také kostel uvnitř vybělen a zvenku trochu opraven, a sice na útraty knížecího pána patrona. Tři zedníci ze Sedlice bílili uvnitř od 18.-26. srpna a zvenku od 27.-29. srpna. Vápno 8 centů bylo přivezeno z Volyně po 1 zl. 20 kr., jen škoda, že nebylo tak bílé, jak se očekávalo. [...] Dlažba nebyla nic poškozena a vápno z ní ženské z osady omyly. Celý kostel byl bílen dvakrát a místem i třikrát, ale zeď mezi oltářem sv. p. Barbory a

kruchtou nenechala se čistě obílit, poněvadž na ni zvenku se střechy déšť padá a zůstává, anť je nahoře tenčí než dole, což se však zabránit mohlo, kdyby se při pokrývání kostela taškami odkap na té straně byl udělal větší aneb dal žlábek. Na to ale předkové naši nepřišli, a proto se celá zeď dlouhými deštěmi pokazila a nebude bílá, dokud se této nehodě neodpomůže. Pokud celý kostel prejzy pokryt byl, déšť neškodil, poněvadž byl odkap větší, takže voda na zeď padati a na ní zůstati nemohla“ (tamtéž, fol. 35r-35v). Podle kostelních účtů bylo v roce 1874 z kostelních peněz „za bílení kostela a opravy hřbitovní zdi“ zapláceno celkem 72 zl. 75 kr. (SOkA Strakonice, FÚ Jinín, kniha 64).

Dne 15. března 1875 zemřel farář Kraušner a novým jinínským farářem se stal P. Václav Novák (SOkA Strakonice, FÚ Jinín, kniha 1, fol. 35v), který tento úřad zastával do roku 1894.

V roce 1876 byly nákladem patrona nově zhotoveny „makovice (báň) z měděného plechu a kříž z kovaného železa“ na velké věži.

Dne 26. září 1884 byl sepsán velmi podrobný kostelní inventář, ve kterém je kostel popsán takto: „Venkovní pohled není příznivý, poněvadž stavba jest vcelku nízká a pak i proto, že vnitřní dobrá podoba kříže není zvenku k uhození. Celá délka obnáší od čelní zdi u věže až k líci zdi za oltářem 15 sáhů 4 stopy 3 palce (víd. míry), šířka 6 sáhů; k této bezpochyby prvotní stavbě přiléhají: na straně severní malá kobka 1 sáh 5 stop 9 palců dl., 1 sáh 5 stop 3 palce šir., levé rameno kříže 5 sáhů 5 stop 10 palců dl., 3 sáhy 5 stop 10 palců šir., na straně jižní zákrytie s pravým ramenem kříže s oltářem sv. Jána 5 sáhů 5 stop 6 palců dl. a 2 sáhy 5 stop 6 palců šir., krytba kostela jest na jedné části, totiž 7 sáhů 2 stopy od věže, tašková, věž, obě ramena kříže a presbyterium jsou kryty hákama, v stavu prostředním. Krov jest starý, má velmi mnoho dříví v celku, v stavu prostředním. Zde velmi silné, dle výroku zkušených pamětníků dobré, ale nedělané do závaží, v stavu dobrém. Dlažba kostela byla v roce 1865 nákladem 537 zl. r. č. nově zdělaná, a sice v presbyterium bíle a červeně, v lodích bíle a modře, z cementových dlaždic, v stavu dobrém. Věž velká zděná, nahoře špičatým krovem a hákovou krytinou opatřená; makovice (báň) z měděného plechu a kříž z kovaného železa byly zhotoveny nově v roce 1876 nákladem jasného pana patrona, v stavu prostředním. Věž malá v roce 1857 nákladem p. faráře J. Kraušnera postavená má dva zvonky a plechem jest pobitá; nátěr není ani k pozorování již a plech velmi rezavý. Škoda, že vížka má nevkusnou formu a že stojí křivě, v stavu prostředním.“

Inventář poté obsahuje soupis těchto stavebních částí kostela:

„1) Dvěře do kobky pod věží v kamenném futře gotickém, dvoudílné, 4 stopy 4 palce šir., 7 stop 6 palců vys. [...] – 1.

2) Dvěře z kobky do kostela v kamenném futře s letopočtem 1856, tabulové měkké dvoudílné [...], v roce 1883 změněno k otvírání na venek – 1.

3) Kropenky v kobce pod věží kamenné – 2.

4) Malý krucifix železný na dřevěném kříži – 1.

V kostele:

5) Okna: V rákosované části čtyrdílná okna nahoře do půlkruhu kulatá, as 5 stop 9 palců šir., 3 stopy 4 palce vys., 8-tab. skla, malá část má vrchní kování, ostatní jen vložené:

po pravé straně – 2.

po levé straně – 1.

v čelních zdích křížov. ramen vpravo a vlevo – 2.

v presbyterium šestidílná okna vpravo a vlevo – 2.

pod kruchtou okno 2 stopy 5 palců šir., 1 stopu 3 palce vys. – 1.

V roku 1883 k těmto oknům:

žlábkou ze cinkového plechu s nádobkou na vodu, přidělán – 8.

6) K zákristii dvěře z kostela 2 stopy 4 palce šir., 5 stop 5 palců vys., v kamenném starém futře, zcela tvrdé jednoduché [...] – 1.

7) Zvonek po levé straně dveří [...] – 1.

8) V zákristii dvěře dvoudílné k výklenku ve zdi, jehož se co skříň na šat používá, v slabém rámcí na zdi připevněném fošnovém, 3 stopy 8 palců šir., 6 stop 3 palce vys., žlutě natřené [...] – 1.

9) Dvěře ze zákristie na hřbitov 2 stopy 5 palců šir., 5 stop vys., v kamenném futře, zvenku plechem a válcovým železem pobité [...] – 1.

10) Okna nad těmito dveřmi a v postranní zdi as 1 stopu 3 stopy šir., 4 stopy vys., nahoře kulatá, s šestihrannými tabulkama v olově a dřevěném rámcí, v roku 1883 nově zřízené – 2.

11) Mříže v těchto úzkých oknech [...] – 2.

12) V presbyterium malé okno ve štítu kulaté se šesti skleněnými tabulkama – 1.

13) Malá přihrádka ve zdi napravo (epištoly) pro konvičky, dřevem vyložená, zpredu dvířka 10 palců šir., 2 stopy vys., 1 stopu hl. – 1.

14) Po levé straně (evang.) podobný výklenek 16 palců šir., 18 palců vys., s železnými dvířkami – 1.

15) Dvěře z kobky severní 4 stopy 3 palce šir., 7 stop 3 palce vys., v kamenném futře s letopočtem 1703, dvoudílné, z jedné strany hladké, bíle obarvené [...], v roku 1883 kování přeměněno k otvírání dveří na venek – 1.

16) Kropenky kamenné – 2.

17) Malý krucifix železný na dřevěném kříži – 1.

18) Dvěře na kruchtě ze hřbitova (se 3 kamennými a 6 dřevěnými schody) ve dřevěném futře 2 stopy 10 palců šir., 5 stop 5 palců vys., jednoduché [...] – 1.

19) 1 malé okno nad dveřmi 21 palců šir., 21 palců vys. – 1.

20) 1 velké okno 5 stop 9 palců vys., 2 stopy 4 palce š., 8 tab. – 1.

21) Kropenka kamenná – 1.

22) Dvěře do věže 2 stopy 1 palec šir., 5 stop 2 ½ palců vys., v kamenném futře [...] – 1.

[23)] Ve věži na stoličce v roce 1753 zhotovené, z měkkého dříví [zvony] – 3.

24) Hodiny pod zvony: 2 ciferníky 4 stopy 1 palec na východní a západní straně věže [...] – 1.

25) Na malé vížce plechem pobité [zvonky] – 2.

26) Žlaby a roury k odvedení vody dešťové v roku 1876 zřízené [...] – 3” (SOkA Strakonice, FÚ Jinín, kart. 2).

K roku 1886 farní pamětní kniha uvádí: „V tomto roku starý zchátralý svatostánek na velkém oltáři rozpadl se i dal jsem udělati nový, jak viděti jest, a se štafírováním dal jsem zaň 62 zlatých“ (SOkA Strakonice, FÚ Jinín, kniha 1, fol. 36v).

Farář Václav Novák zemřel v roce 1894; po něm nastoupil jako nový farář P. Jan Humpál, který svůj úřad vykonával do roku 1900.

Nový farář musel dát hned v roce 1894 provést v kostele opravu, o níž se ve farní pamětní knize v zápise k roku 1894 píše: „V den úmrtí dp. faráře [= 9. srpna] spadla v chrámu Páně zdejší v hlavní lodi nad vchodem se strany značná část stropu, což způsobeno bylo tím, že jednak zatékalo na strop skrze tašky, jednak tím, že času zimního naváto bylo na půdu kostela každého roku mnoho sněhu.

Kvůli větší bezpečnosti – aby žádné neštěstí se nestalo – dal administrátor zdejší ještě ostatek stropu, který spadnutím hrozil, strhnouti. Tím se stalo, že polovice stropu toho musila býti opravena. Péčí patronátního ingenieura z Čížové p. Jana Havleny stala se nápotom oprava ta. Pan ingénieur dal opravu stropu v chrámu Páně, jakož i opravu farních budov hospodářských, které ve stavu zuboženém se nacházely, v moc p. Martinu Novákovi, stavebnímu mistru z Milíkovic, který opravy tyto provedl. Obílení dal pouze zdě! A nabarvit shnilé rámy oken“ (tamtéž, fol. 36v-37r). V roce 1898 se v kostele zřítily dva lustry (SOkA Strakonice, FÚ Jinín, kart. 2).

V letech 1900-1912 byl jinínským farářem P. Jan Šebor, jenž dal již v roce 1903 provést opravu kostela, o níž farní pamětní kniha uvádí: „Před visitací opraven kostel uvnitř – vybílen – 2 postranní oltáře nově štafírovány za 400 korun od strakonického pozlacovače Havlíka; zevnitř věž svěráky sešněrována, neb byla obava, že spadne – obílena na žluto [...] – přes 1500 zl. musel kníže pán platit za opravy“ (SOkA Strakonice, FÚ Jinín, kniha 1, fol. 40r-40v).

O drobné úpravě, provedené v roce 1912, se ve farní pamětní knize píše: „Nové dveře z kostela na věž ke zvonům a ocementování kamenného futra bylo pořízeno, aby tak z věže netáhlo na kůr. Stálo to 8.82“ (tamtéž, fol. 45r).

V roce 1912 se jinínským farářem stal P. Václav Karták, který tento úřad zastával do roku 1924. Za něj byla již v roce 1913 provedena oprava varhan, za kterou varhanář Hubený z Protivína obdržel částku 140 K (tamtéž, fol. 46r). Roku 1915 dal farář pořídit nové dveře do věže. V přípisku ke kostelnímu inventáři z roku 1884 o tom čteme: „Dveře staré byly sešlé, v roce 1915 dal farář nové pohodlné dveře“ (SOkA Strakonice, FÚ Jinín, kart. 2).

K významné změně v presbytáři kostela došlo v roce 1916. Farní pamětní kniha celou událost popisuje takto:

„V presbytáři u hlavního oltáře bylo vždy temno, oltář byl jako v černé kuchyni. I rozhodl se farář probourati okna po stranách, ježto bylo patrné, že ta okna byla zazděna. Z jakých důvodů se asi tak stalo, není mi známo. Poslán dělník Roučka z Jinína a dal se z jara roku 1916 do práce. Počato s oknem na straně sakristie. Sotva počal kopati ve zdi, shledáno, že celé okno gotické, jak nyní je, bylo zazděno jen se stran v kostele a zvenku, uvnitř bylo prázdno. Proto vybourána zazdívka ze hřbitova, uvnitř zazdění ponecháno, aby to v kostele netáhlo.

Nato přikročeno k bourání druhého okna na straně evangelia, ale tu shledáno, že okno tam dříve nebylo žádné, jen zezdola bylo malé okno asi 2 metry vysoké, mělo kamenný rám. Proto bylo třeba bourati celou zeď odshora dolů, což dalo mnoho práce. Okno dle původního prvního okna bylo vybouráno, změřeno a dle přesné míry objednána okna gotická 3.73 cm vysoká, 0.52 cm široká u firmy E. Škarda v Brně za cenu 900 kor.

Zedníci zatím vybouraná okna upravovali. Práce ta jim šla tak pomalu, že to trvalo 4 neděle, než to přivedli do stavu, jak nyní se jeví. Na okno u evangelia padlo přes 1000 cihel na vyzdění.

Když byly díry oken hotové, tu obtíže nastaly s firmou, neměla hotová okna. Tu stále jsem urgoval, což trvalo až do října. [...] Okna přišla 24. listopadu 1916. Ihned telegrafováno pro dělníka do Brna, ten okna zasadil dne 28. listopadu 1916 právě v den před osadním svátkem vystavení Nejsvět. Svátosti oltářní. Okna i veškerý náklad s tím spojený věnoval farář Václav Karták v upomínku světové války ke cti a slávě Boží. Materiál, zedníci, okna a vše ostatní s tím spojené činilo 1500 K“ (SOkA Strakonice, FÚ Jinín, kniha 1, fol. 51v).

K této akci se dochovala i korespondence faráře Kartáka se zemským konzervatorátem. P. Karták zaslal 5. května 1916 konzervatorátu dopis tohoto obsahu:

„V účtě podepsaný dovoluje si žádati o dobrozdání ohledně oprav ve farním chrámu Páně v Jiníně, okres Strakonice.

V presbytáři jsou zazděna dvě postranní okna. Byla gotická, jak zazdění ukazuje. Nedostatek těch oken činí u hlavního oltáře tmou a ruší dojem gotiky. V účtě podepsaný by je rád dal vybourati a dáti tam okna malovaná. Táhne se o radu. Též ještě mnoho oprav by bylo třeba v tom starém a sešlém kostele, které by se měly plánovitě provést, a k tomu je třeba znalce.

Kdyby snad ráčil jste míti cestu v ty krajiny, bylo by mi vítáno, abyste ráčil k nám zavítati a mně pokyn dáti, jak si mám počínati.“

Odpověď na tento dopis zemský konzervatorát napsal 15. července 1916 a odeslal 25. července téhož roku. V této odpovědi čteme::

„Na základě místního ohledání svým zástupcem sděluje p[amátkový] úřad toto:

1) Pro celkový stavební stav kostela jest především nutno a důležité vysušiti stěny, což může se díti buď zřízením ventilačních štol kol kostela (vrchem krytých), anebo horizontální izolací (vločkou systém Knappen do zdi), anebo příp. snad izolací vertikální vně kostela, kde doléhá na zdi vlhká prst'. Rozhodnouti jest technické komisi, jež by kostel vyšetřila.

2) Z dalších úprav stavebních jest nejdůležitější proražení oken v presbytěři. Úprava do nedávna zachovalá byla ta, že zadní okna gotická v gotickém presbytěři byla od doby barokní zazděna, kdežto pobočná dvě byla značně rozšířena, čímž se docílilo okny nerušeného pozadí pro barokní oltář, kdežto naopak popředí a oltář sám byl silně osvětlen oběma okny v popředí. Ze zazděných tří oken byla v minulých [škrtnuto: dvou] letech dvě znovu probourána a barevně zasklena; tím se klidné pozadí jednotné zdi zrušilo a s barevnými efekty oltáře konkurují barevné účinky oken. Zlepšení bylo by lze docíliti jich ztmavěním, totiž podložením celé jich plochy barevným sklem jednoho tónu (kupř. žlutého; bylo by třeba zkoušky).

V příčině přeměnění dalších dvou oken bočních v gotická vyslovuje p[amátkový] úřad rovněž závažné pochybnosti a jedině ta okolnost, že v nynější úpravě je nevhodný kontrast mezi výškou a šířkou obou párů oken, a dále, že dle sdělení obě okna se již hotoví, jsou důvodem, že bez závažnosti vyžaduje se přesný plán úpravy a nákresy obou barevných oken.

3) Pokud jde o obnovu oltáře a kazatelny, doporučuje se odstraniti nové nátěry a obnoviti původní polychromii. Kamenné části (ostění) a kazatelnu bude třeba očistiti od nátěrů omýváním (nikoli otesáním).

4) Oltářní obraz hlavní jest zachovati a konservovati [dvě slova nečitelná].

5) Náhrobní kameny z XV. století, jež jsou zasazeny do hřbitovní zdi u vchodu z farního nádvoří, třeba očistiti od černé barvy, jíž jsou hrubě vyplněny kontury písmen i ornament, a to aniž by se užilo dláta; poté doporučuje se zasaditi je na vhodném místě v kostele, a to tak, aby byly zvoleny postačitelně veliké plochy zdi, tedy tak, aby celek nepůsobil při početnosti osazených kamenů dojmem přeplnění ploch; kdyby nebylo to možno, třeba část kamenů usaditi na nejlépe chráněném místě vně kostela a opatřiti stříškou. V každém případě budiž pak sem podána zpráva, do jaké míry návrhům těmto bude možno vyhověti a zda event. nutným jest zd. úř. zakročení i na jiných místech“ (NA, ZPÚ, kart. 15).

Další případné dopisy faráře Kartáka a zemského konzervatorátu již nemáme k dispozici.

Dne 23. ledna 1917 se konala rekvizice zvonů. Farní pamětní kniha o ní uvádí: „Vzaty byly tři zvony, a sice na věžičce sanktusové umíráček a klekáníček a na věži prostřední zvon, který byl sice starý, ale přelitý; velký zvon a malý na věži zůstaly pro své historické stáří“ (SOkA Strakonice, FÚ Jinín, kniha 1, fol. 51r). K další rekvizici došlo 17. září 1917, kdy byl rekvírován i malý zvon, načež 4. prosince 1917 byly odebrány i cínové píšťaly z varhan (tamtéž, fol. 54v). Již roku 1918 však kostelní varhany dostaly náhradou nové zinkové píšťaly, jež zhotovila firma Petr z Prahy-Žižkova (tamtéž, fol. 56r).

V roce 1922 byly pro kostel pořízeny 3 nové železné zvony ze Škodovy továrny v Plzni. Zvony byly nazvány Maria, Václav a Jan Nepomucký. Téhož roku byly provedeny i další opravy, jež farní pamětní kniha popisuje takto: „Nová okna sv. Vojtěch a sv. Jan Nep. zasazena. Stará okna polokruhová vyndána, díry vybourány a okna nová zasazena. Okna od Škardy z Brna v r. 1918 objednaná a zaplacená stála 2000 K, a když zasazována 1922, měla cenu 12 000 K. Když okna zasazena, tak dal farář vybíliti kostel, oltáře umýti, celý kostel vyčistiti a též obílit zvenku i věž, pokud se mohlo ze žebříku dosáhnouti. Všechny ty opravy stály přes 1200 K [!], což částečně sbírkou 1400 K, ostatek dal farář sám!“ (tamtéž, fol. 59v). Téhož roku spadl velký lustr v kostelní lodi a byl úplně zničen (SOkA Strakonice, FÚ Jinín, kart. 2).

V roce 1924 zemřel farář Karták a 1. března 1925 do Jinína nastoupil nový farář, jímž byl P. Bedřich Mokráček (SOkA Strakonice, FÚ Jinín, kniha 1, fol. 60v). Ten hned po svém příchodu zapsal do farní pamětní knihy: „Při prvním vkročení do kostela zdálo se mi, že vstupuji někam do chléva nebo plesnivého sklepa. Je totiž kostel velmi vlhký a nikdy, jak mi bylo řečeno, nebyl větrán“ (tamtéž, fol. 61r).

Ještě v roce 1925 dal farář Mokráček provést opravu, o níž napsal: „K důstojné opravě hlavního schodiště ke kostelu dal jsem zhotoviti od kameníka v Mladějovicích Bláhy 16 kamenných ploten a 2 nové schody. Schodiště upraveno vkusně zdejšími zedníky Malečem a Kohoutem“ (tamtéž, fol. 63r).

Další opravy dal v kostele provést farář P. Josef Rásocha, který nastoupil do tohoto úřadu v roce 1926. Dne 18. července 1930 předložil arch. Jaroslav Major, majitel ateliéru pro církevní umění, rozpočet, v němž mimo jiné navrhoval provést tyto práce:

„Vytónování staré části gotické v několika jasně žlutých odstínech, s obnažením gotických žeber, pokud to bude možné, až na původní kámen a s přiozdobením stropu tu a tam zlatou linií a vhodným církevním ornamentem, aby presbytář lišila se od lodě chrámové, kteráž bude též v několika jasných odstínech vytónována a štuka na stropě zlatem přiozdobena.

Doporučuji v lodi chrámové stěny tónovati ve vápenné technice, po předchozím důkladném a odborném očištění od mechového nánosu. Tento vápenný podklad zamezí prozatím mechovinu, než došlo by k vysušování zdi dle holandského systému, o kterémž jsme byli již na místě jednali.“

Dne 25. listopadu 1930 pražský hodinář Ludvík Hainz nabídl kostelu, že do něj zhotoví věžní hodiny, a stejnou nabídku podal 31. ledna 1931 mělnický hodinář Jan Hejnal; další korespondenci v této záležitosti však neznáme.

Arch. Major navrhované práce vskutku provedl (zřejmě na přelomu let 1930-1931) a již 5. února 1931 poslal farnímu úřadu jejich vyúčtování. Farář Rásocha pak v listopadu 1931 informoval osadníky o pracích, jež byly v kostele provedeny.

Nejprve sdělil, že podle rozpočtu arch. Majora měla malba kostela stát 6150 Kč, oprava oltářů a kazatelny pak 11 830 Kč, načež o výsledném dojmu poznamenal: „Mile působí nástrojný obraz, jak sv. Vojtěch s druhy svými se vrací z Říma a žehná zdejšímu kraji v pozadí i s Jinínem. Rovněž oltáře působí pěkným dojmem imitací červeného mramoru.“ Učiněná vydání poté popisuje takto:

„1) Architekt Major dle rozpočtu 17 980 Kč, vícepráce (lavice, zpořádky, dveře, varhany aj.) 2324 Kč, křížová cesta na plátně od akadem. malíře malovaná 4730 Kč, 2-proc. daň z obratu 500.68 Kč, čili dohromady účet p. architekta 25 534.68 Kč.

2) Účet p. stavitele Kulíře za lešení 2407.20 Kč,

3) p. Maleč, práce zednické, 365 Kč,

4) p. Jezl, písek, 113.70 Kč,

5) Legiostavba, dlaždice, 489.70 Kč,

6) Hospod. družstvo, cement, 205 Kč,

7) p. Mráz, klempíř, 190 Kč,

8) p. Adamec, truhlář, 1248 Kč,

9) p. Ženíšek, elektřina, 2588.20 Kč.“

Položky 10 a 11 pak tvořily drobnosti, stravné malířům apod.; celkové náklady tak činily 34 858 Kč 42 h.

V opravách bylo pokračováno i v následujících letech. O jejich průběhu farář souhrnně informoval biskupskou konzistoř dopise ze dne 14. března 1940, v němž psal:

„R. 1931 jsme opravili vnitřek kostela [...].

R. 1934 opraven kostel zvenka, provedla firma Prokop ze Strakonic nákladem přes 8000 Kč.

R. 1938 a 1939 opravena věž a pořízeny nové hromosvody, provedl též podnikatel Prokop. [...].

Po jaru bude potřebí opravit střechu, některé krokve jsou silně prohnílé a je čas je vyměnit. Chtěli jsme také celou střechu nad presbytářem přeložit, ale na to asi už nezbude peněz. Ale zato musíme opravit omítku a celý kostel znova obílit, jakož i ohradní zeď, poněvadž letošními velkými mrazy byla tu způsobena velká škoda, celé kusy omítky odpadávají“ (SOkA Strakonice, FÚ Jinín, kart. 7).

Nakonec však v roce 1940 žádné opravy na kostele prováděny nebyly. O tom, co bylo toho příčinou, psal farní úřad 31. ledna 1941 Památkovému úřadu:

„První [tj. subvenci] jsme dostali výnosem min. veř. prací ze dne 10. 1. 1940 [...] na opravu vnějšku farního kostela. K této opravě mělo dojít pro nedostatek dělnictva (mnozí zedníci musili chodit do lesa na odklizení polomů) teprve ve druhé polovici září. Avšak dne 20. 9. 1940 přijeli od Památkového úřadu pp. Dr. Josef Šebek a Dr. Mir. Volek shlednout provedené opravy, které však ještě nebyly ani započaty. A tu oba znalci prohlásili, že je to vlastně lépe, že se ještě nezačalo, a že je nutno napřed provést důležitější opravy. Po důkladné pak prohlídce kostela položili faráři na srdce: opravit sanktusovou věžičku a přeložit celou krytinu prežovou nad presbytářem. Z té příčiny hned druhého dne jel farář k staviteli Prokopovi do Strakonic, aby opravy v tom směru byly pozmeněny. K prohlídce oprav se pak dostavil od stavitele znalec a pokrývač, kteří po odborné prohlídce prohlásili, že jakmile se krytinou hne, že polovina prežů se rozpadne, a že tedy je nutno opatřit nové preže napřed. Bohužel nové preže nebyly k dostání, a poněvadž mezitím i roční doba velmi pokročila, byly opravy odsunuty na r. 1941.

Je tedy podle úsudku výše zmíněných znalců od Památkového úřadu, kteří zde byli dne 20. září m. r., provést tyto opravy:

1) Znovu oplechovati, popřípadě důkladně vyspravit a znovu červeně natřít sanktusovou věžičku.

2) Přeložit prejsovou krytinu (a vyspravit krov) nad presbytářem“ (NA, SPS, kart. 227).

K opravám tedy bylo přikročeno až v roce 1941. Dne 26. května 1941 Památkový úřad zaslal farnímu úřadu přípis, ve kterém sděloval, že souhlasí s tím, aby byly provedeny následující práce:

„1) Důkladná revize a oprava krovu a laťování.

2) Přeložení prejzové krytiny s dodáním potřebného nového materiálu.

3) Opravení a natření plechové krytiny nad sanktuskou.

4) Vyzkoušení a event. oprava bleskosvodu“ (SOkA Strakonice, FÚ Jinín, kart. 7).

Všechny tyto navrhované práce však nebylo možno provést. Farář Rásocha o tom 22. srpna 1941 psal Památkovému úřadu:

„Po obdržení výše zmíněného přípisu [tj. přípisu z 26. května 1941] ihned jsem se obrátil na známou firmu Prokop, podnikatelství staveb ve Strakonici. Bohužel ani tato velká podnikatelská firma, ani jiné menší, ani drobní řemeslníci (Český, pokrývač ze Strakonice, Svěchota, pokrývač z Cehnic, Tišer, závod klempířský Strakonice) nemohou navrhované práce vykonati pro naprostý nedostatek materiálu, zejména prejze a plech nejsou naprosto k dostání.

Z té příčiny chtěl jsem všechno odsunouti na dobu pozdější. Bylo mi však z povolaných míst důtklivě poraděno, abychom vykonali aspoň opravy ty, které se vykonati dají. A poněvadž zevnějšek našeho kostela po dvou krutých zimách velmi utrpěl, dáme do pořádku jeho zevnějšek na účet subvence ministerstva veřejných prací, tak jak původně tato subvence byla žádána a udělena.

Navrhované práce Památkovým úřadem ovšem nikterak nepustíme ze zřetele a vykonáme je ihned, jakmile potřebný materiál bude k dostání. Prosíme tedy uctivě o schválení této změny.“

Památkový úřad v přípise z 10. září 1941 sdělil, že oznámení farního úřadu bere na vědomí a že „souhlasí s projektovanou opravou průčelí kostela“ (NA, SPS, kart. 227).

Práce byly poté provedeny, takže již 20. října 1941 arch. Čeněk Prokop a ing. Ladislav Prokop předložili konečný účet za opravu kostela, fary a hřbitovní zdi, podle něhož provedené práce stály 13 928 K 50 h. Farní úřad poté 29. prosince 1941 napsal ministerstvu veřejných prací: „Opravili jsme celý kostel, ale věž nikoli. Tuto jen dole, ale lešení už jsme nestavěli.“

Dne 29. června 1942 mělnický hodinář Jan Hejnal podal farnímu úřadu další nabídku na dodání věžních hodin (SOkA Strakonice, FÚ Jinín, kart. 7), ale ani tentokrát nejsme informováni o tom, co následovalo.

Dne 30. června 1943 farář Rásocha sděloval Památkovému úřadu, že obec Jinín si chce pořídit místní rozhlas a zamýšlí proto dát „namontovati ampliony na kostelní věž.“ Památkový úřad již 3. července 1943 odpověděl, že tuto zamýšlenou úpravu nepovoluje.

Po válce, dne 22. září 1946, se farář Rásocha opět obrátil na Státní památkový úřad, jemuž sdělil, že hodlá dát opravit všechny oltáře kostela a že práci zadal Josefu Jelenovi, pozlacovači z Písku; žádal přitom o doporučení k žádosti o přiděl lístkového zlata. Dne 27. prosince 1946 pak farář předložil Státnímu památkovému úřadu i Jelenův rozpočet na opravu pěti oltářů (tj. hlavního oltáře, prostředních oltářů Panny Marie a sv. Jana Nepomuckého a malých oltářů sv. Anny a sv. Barbory) a kazatelny. Státní památkový úřad však

7.ledna 1947 odpověděl, že potřebuje přesný a detailní rozpočet (NA, SPS, kart. 227). Další spisy k této záležitosti již nemáme k dispozici.

P r a m e n y, i k o n o g r a f i e, p l á n y a l i t e r a t u r a

Prameny

Národní archiv (NA)

Archiv pražského arcibiskupství (APA) I.

kart. 1429

kart. 2388

Zemský památkový úřad (ZPÚ)

kart. 15

Státní památková správa (SPS)

kart. 227

Státní oblastní archiv (SOA) Litoměřice, pobočka Žitenice

Velkostatek (Vs) Drhovle

kart. 9

Státní okresní archiv (SOkA) Strakonice

Farní úřad (FÚ) Jinín

kniha 1

kniha 64

kniha 66

kart. 2

kart. 7

Edice pramenů

Archiv český (AČ) 7, Praha 1887; 32, Praha 1915

Codex iuris municipalis regni Bohemiae (CIM) IV. 2, ed. A. Haas, Praha 1960

Libri confirmationum (LC) II., ed. F. A. Tingl, Praha 1868; III.-IV., ed. J. Emler, Praha 1879; VI., ed. J. Emler, Praha 1883; VII., ed. J. Emler, Praha 1886

Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae (RBM) II., ed. J. Emler, Praha 1882; III., ed. J. Emler, Praha 1890

Registra decimarum papalium (RDP), ed. W. W. Tomek, Praha 1873

Ikonografie

Starší ikonografické prameny nebyly nalezeny.

Plány

Katastrální plán Jinína z roku 1837 (Ústřední archiv zeměměřictví a katastru)
Indikační skica Jinína z roku 1837 (NA, Indikační skici, sign. Prách 239)

Literatura

Kuča, Karel: Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku 2, Praha 1997

Poche, Emanuel (ed.): Umělecké památky Čech 1, Praha 1977

Profous, Antonín: Místní jména v Čechách 2, Praha 1949
Sedláček, August: Místopisný slovník historický království Českého, Praha
s.d. (1908)
Schaller, Jaroslaus: Topographie des Königreichs Böhmen 3. Prachiner Kreis,
Praha-Vídeň 1790
Sommer, Johann Gottfried: Das Königreich Böhmen 8. Prachiner Kreis,
Praha 1840

2. Rozbor objektu

2.1 Urbanistická situace, sakrální stavba - celek

Farní kostel Nanebevzetí Panny Marie dominuje od jihozápadu protáhlé nepravidelné návsi obce Jinín, která se nachází v oblasti Šumavského podhůří, 7 km jihovýchodně od Strakonic.[Ia,Ib] Zástavba městečka se rozkládala vždy podél rozlehlé komunikace směřující od východu k jihozápadu, dále se větvící na jih směrem ke vsi Třešovice a na západ k velmi blízké vsi Zorkovice.[II] V rámci urbanistického vývoje, pozdějšího rozšíření obce a nové zástavby, si i nadále drží své výsostné postavení právě stavba místního kostela[1,2], a to na vyvýšené ostrožné poloze nad údolím Zorkovického potoka.[III]

Na jihovýchodě kotel velmi těsně sousedí s přilehlým hospodářským dvorem[3], který je otevřen mezi staveními průjezdem z jihu a komunikace dále vede podél stavby fary a zdi kostelního hřbitova, kde se již opět napojuje k hlavní cestě vsi. Velmi výrazným objektem v jeho nejtěsnějším okolí je právě obdélné jednopatrové stavení fary východním směrem, jež tvoří s kostelem někdejší funkční celek.[4] Přístupovou cestu do tohoto areálu ze vsi se otvírá pohled na čelní fasádu fary s barokními prvky členění jejího štítu i celé plochy.[5] Severozápadní vstupní průčelí tohoto objektu nese již pravidelný šestiosý rastr okenních otvorů opět barokně upravené fasády.[6] Zbývající strany fasád jsou bez výraznějších zdobných prvků.[7] Jedná se dispozičně o velmi jednoduchý objekt. Doba výstavby se uvádí přibližně k roku 1780.¹²

V těsné blízkosti orientované sakrální stavby se nachází hřbitov, jehož plocha je ohraničena vyšším, hladce omítnutým, zdívem. Vstup umožňují tři komunikační cesty, k jihu a k západu drobnými zděnými brankami a z návsi směrem k východu velmi působivou barokní bránou.[8] Objekt hlavní brány je včleněn do obvodového zdiva jako edikulový vstup o jednoduchém oblouku, který rámuje po stranách dvě podpory z hladkých pilastrů a překladem profilované římsy osazené subtilním štítem. V jeho středu je čtvercový výklenek, patrně pro umístění obrazu či sošky, po stranách dvě zploštělé voluty a vrchol je ukončen trojúhelným štítem. Několik

¹² Samotná farní budova by zasloužila hlubší pozornost, vlastní odborný rozbor v podobě SHP. Fasády i vnitřní členění a řada uměleckých stavebních prvků jsou velmi cennou připomínkou dobového pojetí barokního farního domu. Bohužel je jeho současný stav ve velmi neutěšeném stavu, hrozí až nevratné ztráty. Bližší fotodokumentace viz. příloha CD - *Fotodokumentace*: IV. Fara

kamenných stupňů vede k úrovni silniční komunikace. Na hřbitově je objevují náhrobky z doby renesanční i barokní.[9]

Celkový charakter kostela působí velmi hmotně pro své gotické jádro s presbytářem a opěráky situovaném na východ, jak tomu bývá u většiny středověkých sakrálních staveb.[10,11] Jednolodní prostor navazující středním polem na pětiboký závěr dále nese ve své celkové dispozici po jižní straně sakristii s kaplí v jednom celku, na straně západní osově umístěnou věž o čtvercové základně a na severní straně pak vstupní předsíňku a kapli, obě tyto části jsou již odděleny jako samostatné stavební celky v rámci celé dispozice. V současné době je stavba hladce omítnuta, místy je sytě žlutá vrstva vápenné omítky díky nevládným podmínkám opadaná, což poukazuje také na charakter zdiva. Lze tedy obecněji říci, že je převážná část stavby provedena v lomovém kameni, až v pozdějších úpravách a dostavbách je využito jako stavebního materiálu cihel. Mohutná šířka zdiva odpovídající způsobu výstavby lomovým kamenem je patrna například v oblasti hlavní lodě, což je čitelné nejen z půdorysu objektu, ale i konkrétněji v pohledu na schodiště ke vstupu do patra tribuny z vnějšku, kde je vše provedeno v síle zdiva.[12] Strukturu lomového zdiva lze pak nejlépe zkoumat v interiéru věže, kde nebyly provedeny omítkové úpravy. V následující kapitole *Stavební historie* bude právě tohoto bližšího zájmu o typiku zdiva využito k přibližnému datačnímu určení výstavby jednotlivých částí stavby.

Střešní rytina je řešena prejzy a taškami na sedlovém typu zastřešení, jehož hřeben probíhá od těla věže v ose celého kostela k východu, tedy nad hlavní lodí až k presbytáři, kde se dál člení do jednotlivých výsečí. Před vrcholem ukončení, nad závěrem kostela, byla vložena čtyřboká sanktusníková věžička.[13] Jinak kompaktní plášť sedlové střechy je narušen vždy po stranách napojením jednotlivě přistavovaných částí stavby, nejprve jižní kaple a sakristie, tzv.pultovou střechou[14], a v pozdější době pak střecha severní kaple řešena jako tzv.valbová, napojena také na plochu hlavní střechy sedlové.[15] Krytina věže o čtvercové základně v ose západní strany kostela je řešena obdobně, prejzy a taškami, a to na tvaru jehlancové střechy.[16] K odpovídající typice krovů viz. níže.

Poukázala bych zde na důležitost hlubšího zájmu o popis jednotlivých částí dispozice, v pohledu na exteriér a interiér, kde se objevují podstatné stavební detaily, architektonické prvky, které pak lépe napomohou pochopit jednotlivé stavební etapy a jejich návaznost. Nyní se budu věnovat výhradně popisu daných úseků s odkazy na fotodokumentaci, chronologii jejich výstavby až v následující kapitole.

2.2 Exteriér

2.2.1 Východní strana, presbytář

Pětiboký závěr kostela je zvnějšku posílen čtyřmi opěrnými pilíři bez ústupků.[17] Všechny jsou šikmo skoseny a kryty prejzy, liší se však proporcemi a zdobením.[18] Dva z nich, na severovýchodě a jihovýchodě, jsou mohutnější nejen díky síle zdiva a vlastní výšce, navíc jsou zesíleny o další přizdění blíže k lodi, které je také skosené a kryté prejzy.[19,20] Oba tyto opěráky jsou v čele zdobeny hladkou bosáží v omítce bílé barvy. Stejně prvky bosování se dále objevují jen na nároží nad subtilnějšími, hladce omítnutými, opěráky blíže k ose celé stavby. Bosování probíhá v tomto místě až k hlavní římse, která je ve svém jednoduchém profilu vedena po celém obvodu kostela, vyjma napojení sakristie na loď.

Celkový počet okenních otvorů v presbytáři je při stávajícím stavu pět. Po obou stranách závěru jsou prolomena dvě vysoká hrotitá okna, na první pohled gotická, se široce otevřenými špaletami na obě strany.[21-24] Při bocích, blíže k lodi, mají okenní otvory větší plochu ve srovnání s dvěma následnými ve stěnách presbytáře za mohutnými opěráky. Všechna tato okna jsou bez kružeb a gotického kamenného ostění, pouze vyplněna barevnou skleněnou vitráží.¹³ V ose závěru je malé elipsovitě okénko. V omítce pod ním lze tušit další oválné okno, které bylo v určité etapě zazděno.[25] S větší pozorností, po nasvícení hladké plochy omítky, lze patně sledovat také obrys velkého okna ve stejné lokalitě, snad původem gotického.

Zbývající část omítky je při základech stavby silně narušena. Lokální opady až na hrubé zdivo jsou patrné také v místech působení stékající vody ze střešní krytiny. Narušení kompaktního vápenného nátěru sebou však přináší také odkrytí několika vrstev omítky, které by mohly po hlubším prozkoumání odhalit i uměleckou

¹³ Bráno od jižní strany k severní, jsou vitráže zdobeny postavami sv. Jana Nepomuského a sv. Ludmily, sv. Václava a sv. Vojtěcha.

freskovou výmalbu. Na ploše stěny v ose závěru jsou tyto domněnky podle drobných nálezů více než pravděpodobné.[26,27]

2.2.2 Jižní strana, sakristie a kaple, vstup na tribunu

Při jižní straně celkové dispozice stavby navazuje za presbytářem, velmi natěsno za vysokým oknem, stěna sakristie.[28] Jako ucelená stavební část je zde spojena sakristie s jižní kaplí, oba vnitřně oddělené prostory, které jsou vně společně kryté prejzy a taškami na pultovém typu střechy.[29] V čele je hmota této části posílena třemi opěrnými pilíři bez ústupků, a to v oblasti nároží po jednom a zbývající ve středu stěny. Pilíře jsou velmi jednoduché, hladce omítnuté a kryté prejzy, jako opěráky v presbytáři. Na čelní straně z jihu je patrna jednoduše profilovaná římsa jedním výžlabkem. Mimo její východní boční stěnu se tato římsa dále objevuje po odvodu celého kostela.

Vstup do prostor sakristie představuje vsazený kamenný portál ze dvou nahrubo osekaných bloků s přímým překladem, patrné je velmi jednoduché okosení bez dalších známek po detailnějším zpracování.[30] Portál uzavírají dřevěná vrata pobita železnými pláty propojenými pasy, kování zámku je pouze zlomkovité. Nad tímto vchodem se nachází drobné okno, svým provedením gotické, tedy ve špaletě je zasazeno kmenné ostění ukončeno tvarem jeptišky.[31,32] Tato typika odpovídá také oknu při západní stěně sakristie.[33] Posledním z okenních otvorů se nachází opět v čele a vede světlo do jižní kaple. V tomto případě jde o půlkruhový otvor, širokým obloukem zakončené jednoduché okno.[34] Tento typ oken se nachází v počtu čtyř podél celé lodi kostela.

Postupem na západ, stále při jižní straně dispozice, jsou dvě z oněch širokých půlkruhových oken.[35] Pro svůj rozměr přivádějí bohaté osvětlení celému prostoru hlavní lodi. Před nárožím stěny k západu se v síle jejího zdiva zdvihá jednoduché schodiště směrem ke dveřím vedoucím na tribunu kostela.[36] První tři stupně jsou z osekaných kamenných bloků, zbývající vyzděné a pokryté dřevem. Nad tímto vchodem se nachází drobné pravoúhlé okénko, světlík.

Omítka celé stěny je opět v hladkém provedení sytě žlutého tónu a jediné západní nároží je vytaženo v bílého odstínu. Celek je lokálně narušen opadem vrstev ve spodních částech u základů stavby a v místech zatékání vody. Je patrné lomové i smíšené zdivo.

2.2.3 Západní strana, věž s hlavním vstupem

V pohledu na čelo stavby při západní straně dispozice nahrazuje častější řešení zdobně upravené vstupní fasády věž o čtverečné základně, která je vsazena částí své hmoty do těla lodě.[37] Její výška dodává celému kostelu vzezření krajinné dominanty. Je kryta prejzy na jehlancovém typu střechy. Hladce omítnuté stěny jsou na vrcholu ukončeny římsou profilovanou několika ústupky, barevnost celé omítky je zachována v sytě žluté a rozlišena jsou pouze nároží vertikálním pásem bez členění v bílém tónu.[38] V úrovni metr a půl od země jsou po celém obvodu věže zesíleny stěny cementovou přizdívkou, která má napomoci od vlhkosti.[39a-c] Celkový stav fasád je ohrožen právě vlhkostí, která je zde patrna ani ne tak opadem vrstev omítky, jako viditelně provlhlými místy či přímo plísní.[40]

Na ploše všech stran, přibližně ve středu horní třetiny celé výšky věže, se nachází vždy jedno jednoduché okno ukončené půlkruhem. Směrem níže, přibližně v polovině, jsou pak patrná drobná obdélná okénka, na jihu dvě pod sebou a na západě jedno.

V ose stavby, z čelní strany věže, umožňují vchod do podvěží a dále do vnitřních prostor lodi kostela dřevěná dvoukřídlá vrata.[41] Jsou vsazena do nijak zvláště výrazného portálu, který je zakončen hrotitým obloukem. Patrné je opět jednoduché okosení kamenného ostění, které však není zcela výrazné jako celek, a to pro silný nános omítek. Stabilita věže je více zajištěna stahující železnou armaturou ve východní stěně nad velkým oknem.[42]

2.2.4 Severní strana, předsíňka a kaple

V postupu směrem dál od čela věže k severní straně se nachází dvě samostatné stavební části propojeny s hmotou kostela, drobná předsíňka a severní kaple.[43] Obě se shodují v provedení architektonických detailů, které pak pomohou blíže určovat dataci jejich dostavby k původnímu jádru kostela.

Nejvýraznějším a zároveň jednotícím prvkem je nárožní rustika, kvádrování, které je tentokrát provedeno plasticky.[44] Po celé délce severní strany probíhá profilovaná římsa, po obvodu předsíňky a v čele kaple je pak provedena v bohatší variantě. Omítky v barevnosti odpovídají celku kostela a jejich stav odráží i zde negativní přírodní vlivy. Zdivo lodě je z lomového kamene[45], dostavěné části z cihel.

Dva okenní otvory lodě, k tribuně při západnímu nároží a k východu a mezi předsíňkou a kaplí, odpovídají typikou oknu v čele kaple, stejně tak oknům při jižní straně. Jsou přibližně stejné velikosti a působí opět jako jednotící prvek v pohledu na celou stavbu. V úrovni pod tribunou, v rámci vnitřního členění kostela, při nároží k východu vzhledem k fasádě, je vsazeno drobné, obdélné okno do hluboké špalety, přibližně ve středu zdi. Tento otvor je ukončen obloukem na obdélném základě, neodpovídá tedy vnitřnímu vyzdění okna.[46]

Vstupní předsíňka, nyní bez plného využití, je svými propracovanými stavebními detaily odlišná od zbývajících částí kostela.[47] Hmotově odpovídá obdélnému půdorysu. Je kryta taškami na sedlové střeše a její průčelí tvoří trojúhelný štít nasedající na bohatě profilovanou římsu, v jehož středu je malé okénko[48,49]. Nároží je plasticky zvýrazněno bosovanými kvádry[50], od základů je zdivo zesíleno přízdívkou. Opad omítek je v této části pouze v rámci barevných vrstev, nikoli na základové zdivo. Vstup je otevřený jednoduchou arkádou zakončenou obloukem, vnitřní prostor je zaklenut vztyčnými lunetami na hřebínek opírající se o drobnou obvodovou římsu, která je také zdobně profilována. [51-54] Po obou stranách se nacházejí sedile v síle zdiva, při rozích u přímého vchodu do lodi kostela jsou umístěné kamenné kroupy. Portál s kamenným ostěním je pravoúhlý, podél obvodu zdobený páskou, která se na rozích ostře zalamuje do tvaru uší. Pod zalomením jsou kapky. Průchod do lodi kostela je opatřen dvoukřídlými dřevěnými dveřmi s umělecky kovanými panty. Nad středem portálu je ve zdivu zasazen kamenný kotouč, patrně se symbolem osmicípé hvězdy ve středu. Portál i tento prvek jsou pod silným vápenným nátěrem. Dlažbu tvoří tři kamenné bloky, patrně náhrobní kameny, dle viditelných pozůstatků kříže na jednom z nich.

V pohledu na severní kapli překvapí zejména její dimenze a patrně i dost náročné hmotové začlenění do celkové stavby kostela vůbec.[55] K tomu odkazuje zejména viditelná přízdívka vystupující z pláště sedlové, hlavní střechy kostela a zesílení boční stěny kaple směrem k presbytáři. Zmíněná přízdívka vyčnívající ze severního pláště sedlové střechy je vytvořena z cihel, hladce omítnuta, místy s opady vrstev. Je také viditelný náznak profilované římsy z čela.[56] Při boční stěně kaple blíže k východu se nachází zesílení z lomového zdiva, patrně část původního opětného pilíře.[57] Důvodem tohoto mínění je především jeho tvar, který odpovídá jednou odstupněnému opěráku krytému prejzy v obou stupních. Díky dlouhodobému působení tekoucí vody je skoro z jedné třetiny odkryt až na hrubé, lomené, zdivo.

Může také jednat o pozůstatek zdiva ranější sakristie v těchto místech, více by však napověděl odborný archeologický průzkum. Zbývající plochy stěn jsou opět sjednoceny v odpovídající barvě, nároží je zvýrazněno rustikou, v čele je profilovaná římsa více akcentována.[58] Kompaktnost omítek je opět lokálně narušena. Ze severní strany přivádí půlkruhové okno do kaple osvětlení a celá tato stavební část je kryta tzv. valbovou střechou, která je provázána se střechou sedlovou nad jádrem kostela.

2.3 Interiér

Kostel Nanebevzetí Panny Marie je členěn na hlavní jednolodní prostor navazující jedním středovým polem na pětiboký závěr. Po obou stranách se nacházejí kaple, při jižní straně také sakristie, při severní drobná předsíňka. Do východního čela je začleněna hranolová věž a nad hlavním vchodem do vnitřních prostor lodi, vedoucím z podvěží, se nachází kruchta. Z patra této tribuny lze vstoupit do těla věže a dále do půdních prostor. Celková dispozice kostela odpovídá typice jednolodního venkovského kostela.

2.3.1 Hlavní vstup, podvěží, kruchta

Hlavní vchod do lodi kostela je tvořen předsíní v těle hranolové věže na západní straně. Tento prostor nepravidelného půdorysu, podvěží, je klenutý kónickou valenou klenbou, v jejímž středu přibližně se nachází otvor. Průchod je zajištěn vstupními portály z každé strany. Již výše zmíněný hrotitý portál, vedoucí zvenčí, uzavírají dřevěná křídla jednoduše zdobených dveří vsazena do jeho kamenného ostění.[41] Nad ním se uvnitř prostoru nachází dřevěný trám, ve středu mělce vyříznut pro usnadnění manipulace s dveřmi.[60] Druhý portál vedoucí do lodě, přesněji pod kruchtou, je také tvořen vsazeným kamenným ostěním, které je nápadně blízké portálu z předsínky, tedy pravoúhlé se zvýrazněnou páskou po obvodu a na rozích se zalamující do tvaru uší. Kapky tu však nejsou.[61] Ve středu překladu je vytesaný letopočet 1856.[62] V tomto prostoru se nachází také dvě sedile. Jejich umístění je nesouměrné. Oblouk severního sedile navazuje přímo na stěnu, v níž je vsazen portál ve směru do lodi[63], druhý již s odstupem od této stěny.[64] Součástí je i běžné vybavení vstupů do kostela, dvě kamenné klopenky po obou stranách portálu. Celý prostor je dělený zdobnou železnou mříží.[65]

Vstup do prostor pod kruchtou tvoří v síle zdiva lodi průchod s drobnými záseky v jeho zaklenutí, které byly patrně vysekané opět za účelem snazší manipulace s dveřmi.[66a,66b] Z tohoto místa se otvírá přímý pohled lodí kostela na hlavní oltář v presbytáři. Celek zděné kruchty je tvořen třemi oblouky arkád nesoucímí patro, vše je podklenuto valenou klenbou se třemi páry vztyčných lunet.[67] V rozponu klenby je zesílení vloženými trámy mezi opěrnou zdí a oběma středovými pilíři. Do prostorou pod kruchtou je přiváděno světlo pouze drobným

obdélným oknem ze severní strany. Je vsazeno do hluboké špalety.[68] V tomto prostoru se podél zdiva nacházejí dřevěné lavice.

Mimořádná je výzdoba celé kruchty.[69,70a,70b] Jednoduchostí a čistými liniemi architektonických detailů je odlehčen jinak velmi hmotný a robustní dojem v porovnání s kruchtami řady venkovských kostelů. Arkády jsou tvořeny sdruženými pilíři, v čelním pohledu zdobené pilastry. Výrazné náběžní římsy pilíře zabíhají do dřívku přilehlého pilastru a hladce omítnuté archivoly mají ve vrcholu se zdobný klenák. Profilovaná římsa celého hmotného parapetu nenasedá přímo na podpůrné prvky, architráv tvoří hladce omítnutý úzký pás vyzdívky. Střed parapetu tribuny narušuje část zařízení varhan.

Vchod do patra kruchty je umožněn schodištěm v síle zdiva z jižní strany, nad ním se nachází i drobné okénko, světlík.[71] Na protější jižní stěně je opět široce rozevřená špaleta osazena jednoduchá půlkruhovým oknem. Oba tyto okenní otvory narušují profilovanou pásku výběhu stropního fabionu. Z toho patra také vede vstup do mezipatra věže.[72] Kamenný gotický portál ve středu západní stěny má osekáním zdeformováno ostění a pod silným nánosem omítky se téměř ztrácí tvarová čitelnost jeho profilace.[73]

2.3.2 Hlavní loď, vítězný oblouk, střední pole

Prostor lodi je téměř čtverečného půdorysu, nepočítaje plochu zastavenou kruchtou, je krytý plochým stropem, jehož profilovaný fabion obíhá celou plochu včetně části nad tribunou.[74] Strop je na středem otevřeného prostoru zdoben plasticky ohraničeným kvadrilobem s malbou.[75,76] Freska zobrazuje z Říma vracejícího se sv. Vojtěcha se svými druhy, v krajinném pozadí je patrný i Jinín¹⁴. Stěny prostoru jsou bez členění, hladce omítnuty, místy ve dvou až třech odstínech žlutě, což poukazuje na snahu zakrývat místa zasažená vlhkostí.[77,78] Defekty v podobě opadu omítky či viditelných lokalit plísně jsou však stále patrné.[79]

Na severní straně je v síle zdiva proražen průchod ukončen segmentovým obloukem, který je zajištěn uzavřeným portálem o jednoduchém kamenném ostění.[80] Jedná se o průchod do dnes již nevyužívané předsínky. Při téže straně přivádí do prostoru světlo půlkruhové okno, které tvoří také široká špaleta v síle zdiva. Nejinak je tomu i na protější straně, kde jsou okna tohoto typu dvě. V obsahu

¹⁴ Viz. Příloha: Historie stavby-archivní rešerše; záznam z roku 1931

plochy skleněné výplně se shodují, v šíři špalet se však markantně liší. Dimenze otvoru blíže k východu je větší, druhý otvor přímo navazuje na vyzdívkou parapetu v kruchtě. V rozích lodi při východní stěně, která otvírá široký vstup vítězným obloukem do další části, jsou jednoduše vyzdívané oltářní podstavce bez dalšího členění, navrchu stojí dřevěné desky a barokní oltáře.[81] Po obou stranách jsou rozmístěny dřevěné lavice.

Vítězný oblouk je zakončen hrotitým obloukem, od vrcholu po patu oblouku osekán, čímž vzniká ostré odstupnění.[82,83a,83b] Oblouk vybíhá po každé jeho straně z hranolovitých úseků zakončených římsou profilovanou dvěma oblouky, tento útvar je však na západním rohu vždy narušen.[84a, 84b] Severní z nich je pak směrem k podlaze osekán[85], jižní probíhá hladkou stěnou kontinuálně k zemi.[86]

Východněji směrem k presbytáři, v pohledu na půdorys středové pole, navazuje přímo na loď komunikační prostor mezi presbytářem, kaplemi a hlavní lodí.[87] Je zaklenuto křížovou klenbou s žebry klínového profilu, které vybíhají bez patek z líce zdiva.[88,89a,89b] Ve střetu křížení je svorník s dnes již nečitelným plastickým zdobením, patrně zoomorfním motivem dle pohledové asymetrie.[90] Žebra jsou v současné době pod šedavým vápenným nánosem, světlými linkami je zvýrazněno článkování. Směrem z východu vybíhají tři žebra opět přímo z líce zdiva, jsou sdružena, bez náběžných štítků a hlavice.[91a,91b] Celý tento prostor převyšuje výšku lodi a je k východu široce otevřen přímo do pětiúhelného presbyteria. Ze severní a jižní strany navazují kaple, které jsou otevřeny neprofilovanými arkádami.[92a,92b]

2.3.3 Jižní kaple

Jižní kaple je otevřena neprofilovanou lomenou arkádou a zaklenuta opět jedním polem křížové klenby.[93] Její žebra jsou klínová, vybíhají přímo z rohů bez podpůrných konzol či přípor, je zde však náznak kamenického opracování.[94a-94c] Ve střetu křížení lze spatřit hladký kulatý svorník bez zdobení.[95] Celý klenební systém je opět pod nánosem omítky více zdůrazněn. Stěny prostoru jsou hladké, místy s opadem i lokalitami narušenými vlivem vlhkosti. Z jižní strany sem vede světlo doširoka rozevřená špaleta, ve které je zasazeno půlkruhové okno stejné typiky okenních otvorů v lodi.[96] Podlahová krytina blíže k jihu sesedá, tato propadová tendence odkazuje patrně na možnost další úrovně v podzemí. [97]

2.3.4 Severní kaple

Svou prostorovou dimenzí odpovídá severní kaple s drobnými odchylkami kapli protější, jižní.[98] Vstup je široce otevřen opět hmotnou arkádou, zde vrcholící jednoduchým obloukem, který vybíhá z profilovaných náběžných říms.[99] Tyto římsy jsou na obou stranách v řezu shodné, prochází vnitřní plochou arkády, při západu pak vbíhá dál do středního pole kostela.[100] Tato kaple je zaklenuta valenou klenbou se vztyčnými výsečemi na hřebínkách, při všech rozích jsou zdobné pilastry.[101a-101c] Všechny tyto pilastry jsou ukončeny drobnou hlavicí, jejíž profilace se velmi přibližuje výše zmíněné římse, v dolní části jsou jednoduchými lineárními prvky naznačeny sokly.[102] Podlahová krytina má při západní stěně dvojí charakter, při stěně je skládána z cihelných kvádrů, směrem do středu, ve zbývající ploše čtverečnými dlaždicemi.[103] Také zde se ze severu široce otevírá okenní otvor a při východní straně je pak zazděn do plochy vstupního oblouku kamenný náhrobek.[104] Stěny jsou hladce omítnuté, bez členění. Nejvýraznějším projevem jejich degradace je lokální výskyt plísně v podobě zelených skvrn.[105a,105b]

2.4.5 Presbytář

Za závěr tohoto kostela lze považovat buď orientovaný prostor samotného kněžiště, kde stojí na vyvýšené ploše jedním kamenným stupněm oltářní menza a v pozadí pak hlavní oltář. Odtud lze vejít do sakristie při jižní straně. Jde tedy o pětibokou široce otevřenou závěrečnou část stavby, která přímo navazuje na již výše zmíněný komunikační střední prostor. Nebo lze vnímat oba tyto prostory jako celek. V rámci přehlednosti budu postupovat v popisu pouze zbývajících závěrečných částí kněžiště.[106]

S pohledem na zaklenutí se vymezuje závěrečné pole křížové klenby meziklenebním žebrem hrotitého vrcholu.[107] Žebra neshodná ve svých dimenzích vybíhají paprskovitě v celkovém počtu šesti.[108,V] Lze spatřit čtyři silná, klínovitě profilovaná žebra, střetávající se v kulatém svorníku zdobeném pětistou růží.[109a,109b] Zbývajících dvě žebra, drobnějšího charakteru v jejich porovnání, směřují přímo na východ, tedy do čela presbytáře. Z vnějšku se v těchto místech nacházejí dva opěrné pilíře, také drobnější velikosti. Všechna žebra shodně vybíhají z líce zdiva, opět bez patek.[110a,110b] Typika zaklenutí se shoduje s centrálním prostorem, který na něj přímo navazuje meziklenebním žebrem. Svazek výběhů tří

žeber se však nachází na hranici odstupnění prostoru kněžiště od středového pole.[111a-111c]

Prostor závěru osvětlují čtyři vysoká, svým tvarem vysoká hrotitá gotická okna. Široké špalety opisují tvar okenních rámu, který však nemají příznačné kamenné kružby. Výplněmi jsou barevné vitráže zobrazující postavy světců.[112a-112d] Bližší k lodi, po obou stranách závěru, přivádějí světlo větší plochou. V čele presbytáře, přímo za oltářem, se nachází okrouhlé okénko vsazeno do široké špalety přibližně čtvercového tvaru se segmentovým obloukem.[113]

Severní stěna je osazena jednoduchým kamenným sanktuářem, který je pravoúhlý, se skoseným ostěním a zakončený vimperkem.[114] Kovaná mřížka s růžicemi na křížení prutů jej uzavírá.[VI] Výrazným kamenným prvkem je také ostění portálu při jižní stěně vstupu do sakristie.[115,VII] Jedná se o gotický sedlový portál s oblouny a výžlabky profilovaným ostěním.[116a,116b] Je uzavřen umělecky zpracovanými dveřmi ve dřevě s kovářím. Podlaha je kryta čtvercovými dlaždicemi.

2.3.6 Sakristie

Portál vedoucí z kněžiště umožňuje vstup do úzkých prostor sakristie. V pohledu na půdorys tvoří z vnějšku jednotný celek s vedlejší jižní kaplí, průchod mezi nimi však není možný. Je zaklenuta vysokou valenou klenbou[117], stěny jsou bez členění jen hladce omítnuté a světlo sem přivádí dvě typickou gotická okna. Obě s kamenným ostěním, vsazená do špalet, směrem na východ ukončeno jednou[118,VIII], na jih pak zdobně tzv. jeptiškou. Ve zdivu jsou dva výklenky. Při jihu, vysoko nad zemí, drobný výklenek, tvarově s odkazem na prostor oltářiku. Při západní stěně široký, od země sahající a segmentem ukončený šatní výklenek na kněžské ornáty.[119] Do zdiva pak dále zasahují dva průchody. Z kněžiště jej tvoří drobná valená segmentová klenbička v síle zdiva.[120] Druhý průchod, a to ven na jižní část areálu hřbitova, umožňuje proražený pravoúhlý nálevkovitý otvor osazený kamenným portálem.[121]

2.3.7 Vnitřní vybavení kostela

Popis kostelního zařízení je pouze zkratkovitý, blízký podobě inventárního soupisu. Je však obohacen četnými odkazy zejména na archivní rešerši pro možnost sledování detailnějších historických analogií, které nejsou v této kapitole dále rozváděny vzhledem k povaze celého elaborátu.

Kostel čítá v současné době celkem pět oltářů, nyní jsou využívány jen tři z nich.[122] Hlavní oltář je patrně z doby před 18. stol., jedná se o portálový typ osazený sochami světců, anděly a putti, na jehož menze stojí tabernákl se zlacenými dvířky. Ve středu se nachází novější malba s tématem Nanebevzetí Panny Marie, v nástavci pak obraz Ducha Svatého v podobě holubice.[123] Vrcholné architektonické ukončení nese mimo jiných prvků i dva štíty se šlechtickými erby.[124] Poslední úpravy a opravy oltáře jsou zmíněny také na zadní straně desky oltáře.[125]

V obou kaplích jsou umístěny další barokní oltáře, vždy při východní stěně. Jejich vznik lze s největší pravděpodobností přiřadit do stejného období jako vznik hlavního oltáře, tedy před polovinou 18. století. V severní kapli se je portálový typ oltáře, v jehož středu stojí v nise středověká socha Panny Marie držící Ježíška. Ve vrcholovém nástavci drží opět dva štíty s erby putti. Po levé straně se zachovala volná dřevěná socha světce, vpravo však původní socha chybí.[126] V čele menzy je kovový reliéf zobrazující ležící postavou Ježíše a symboly arma Christi. Součástí vybavení je dále dřevěná zpovědnice z roku 1760.[98]

V protilehlé kapli se nachází téměř totožný oltář s výše zmíněným, a to v jeho type i zdobných prvcích. Erbovní znamení ve štítech však souhlasí s erby na hlavním oltáři. Ve střední nise stojí volná barokní socha Jana Nepomuckého, na postranních podstavcích pak dodnes zachované postavy světců, sv. Václavem a sv. Vítem. Čelo tabernáklu je zdobeno malbou se svatojánským výjevem.[127] Vedle oltáře stojí mohutná kamenná křtitelnice.[IX] Svou typikou odpovídá gotické tvorbě, je polygonálního tvaru s velmi bohatým zdobením v reliéfu.[128a,128b] V prostorách kaple je při západní straně také skříň na kněžská roucha a řada jednoduchých dřevěných lavic je vložena do arkádového průchodu.

Lavice tedy částečně zasahují i do východního, středního, pole lodi a zaplňují pak zejména prostor lodě i část pod kruchtou. Z vybavení lodě jsou nejzásadnější dva drobné oltáře při vítězném oblouku. Dodnes se bohužel nedochovalo jejich plné vybavení a sochařská výzdoba, v současnosti nejsou využívány. Jedná se o boční oltáře z r. 1757, které jsou zasvěceny sv. Anně a sv.Barboře.[129,130] Podél stěn nalezneme obrazy s výjevy Křížové cesty. V patře na kruchtě se nacházejí varhany s lavicemi[131] a zdobená skříň.[132]

Ze sochařské práce zbývá zmínit volná socha Krista na dřevěném podstavci u vstupu do severní kaple[133] a socha Ukřižování při jižní straně před vstupem do kněžiště.[134] Neposlední součástí vybavení je i kazatelna na evangelijní straně, s datováním blízkým oltářům dle zdobení.[135] Před oltářem se nachází dřevěný, ve zdobení velmi jednoduchý řečnický pult a menza. Nad vstupem do sakristie visí kovová lucerna s tzv. věčným světlem.

Výčet vybavení není úplný, zejména ve výzdobě závěsnými obrazy a dalšího běžného provozního vybavení jakými jsou skříně či sesle. Poslední stav vybavení, inventář, je zaznamenán viz. výše v *Příloha: Historie objektu - archivní rešerše*.

2.3.8 Věž, půdní prostor, krov

V ose kostela na západní straně stojí hranolová věž, která ve svém jádru nese několik podlaží a ve vrcholovém z nich je umístěný zvon. Postavena z lomových kamenů se tedy zdvihá v několika výškách, přízemní prostory jsou hlavním vchodem do lodi, viz výše. Do prvního patra lze vstoupit z kručky, a to gotickým portálem.[136] Tento vchod je asi 0,5 m nad úroveň podlahy patra tribuny a sahá téměř ke stropu lodi. Vsazení kamenného ostění působí atektonicky. Jeho osekání ve vrcholové části a způsob navázání na plochu stropu včetně narušení profilovaného fabionu je velmi hrubé.[137a,137b] Profilace podélného ostění je oblouny a výžlabky na poměrně vysoké umělecké úrovni.[138] Zbývající části celého portálu však nelze pro jeho devastaci plně popsat. Celý vchod je navíc pod silným vápenným nánosem.

První patro věže tvoří komora dříve zaklenuta patrně křížem na šalování. Dnes je viditelný proražený strop, a to kvůli možnosti zpřístupnění dalších úrovní věže a dále i průchodu do půdních prostor.[139] Komora je hladce omítnuta, v jižní stěně se nachází rozměrný okenní výklenek zakončený půlkruhem, který je však otevřen úzkým obdélným otvorem. Z vnějšku věže je patrné jako jedno z tzv. šterbinových okének. Při rozích jsou patrné zbytky středověkého dřevěného lešení.[140] Propojovacím prvkem další úrovně vnitřního prostoru věže je pouze provizorní dřevěný žebřík.[141]

Ve vyšší úrovni a dále vzhůru ke krovu jehlancové střechy jsou stěny neomítnuty. Lze pozorovat holé zdivo z lomových kamenů.[142] Prostor je směrem vzhůru opět předělen dřevěnými mezipatry propojenými žebříky, za účelem údržby a manipulace s kostelním zvonem, výše pak s možností přístupu ke krovu či třešní krytině za účelem případných oprav.[143a-d] Konstrukce těchto pater je z větší části

z původně dochovaného dřeva, krov byl již kompletně vyměněn.¹⁵ V síle zdiva jsou viditelné pozůstatky dřevěných trámů po historickém lešení.[144a,144b]

Světlo je v hned následné úrovni nad komorou přiváděno úzkými šterbinovými okénky z jižní a západní strany. Jsou vsazena do okenních výklenků, které jsou svými bočními lavicemi typické pro gotické období.[145a,145b] Jsou zde však celkem tři tyto výklenky, u severního z nich je okenní otvor zazděn cihlami.[146a,146b] Ve východní stěně je proražen nízký vchod do půdních prostor.[147]

Půdní patro ve svém členění odpovídá dispozičnímu dělení prostor kostela, v místech napojení lodě na závěr je kamenný předěl, který vymezuje odlišné výškové úrovně.[147a,147b,147c] Typika časově rozdílného zaklenutí vnitřních prostor se odráží ve vzhledu půdních podlah. Krytí nad lodí je ploché, dřevěnými palubkami[148a-c] Ve východní části nad závěrem jsou patrné ruby gotických křížových kleneb. Zakončení gotických kleneb a návaznosti obou částí jsou velmi komplikované, v podobě přímých řad i do oblouku kladených lomových kamenů. Při severní straně se na tomto předělu nachází cihelná zítka, která narušuje plášť střechy.[149] Hned poblíž je vidět volně ležící nevyužitý blok kamenného žebra.[150] Dřevěná lávka nad lodí a presbytářem, nad vazebnými trámy krovu umožňují volný průchod celým půdním prostorem.

Nosným prvkem střešní krytiny byl donedávna zcela dochovaný starodávný krov.¹⁶[152b,152e] Pro řádné pochopení popisu krovu, celého vazebného systému trámů ve všech částech zastřešení, lodě, presbytáře i věže, zde volím přímou citaci odborného posudku, který byl provedený před chystanou opravou krovu.¹⁷ Uvádí se zde: „*Lod'*

Lod' je zastřešena sedlovým historickým krovem z tesaného materiálu. Na východní straně navazuje střecha presbytáře (zlom střešní roviny), na západní straně navazuje věž. Konstrukce krovu je hambalková (dvě patra hambalků). Plné vazby se středním sloupem a dvojicí klasových vzpěr se střídají s jalovými vazbami. Většina spojů je prováděna rybinovým plátováním (hambalky, vzpěry). Všechny vazby mají patní sloupky. Vazné trámy jsou dnes pouze v některých vazbách (převážně jalových),

¹⁵ viz. příloha *Obrazová a plánová dokumentace*: obr.X.-XII., řezy a plány

¹⁶ Pro širokou fotodokumentaci, tedy zachycení původního stavu krovu lodí i presbytáře a pozdějšího zdokumentování také následného stavu po opravě, zde odkazuji zejména na *Přílohu CD: Fotodokumentace, III. INTERÉR, VIII Věž, půdní prostor, krov*

¹⁷ Martin KAČER: *Oprava krovu a zastřešení*, Technická zpráva, MURUS-projekce s.r.o., České Budějovice 2007

ostatní vazby jsou kotvené do systému krátčat a výměn (toto řešení není původní a souvisí s opravou patní části krovu vlivem narušení). V uložení je osazena průběžná pozednice. Podélně je krov zavětrován kříži v rovině středních sloupů. Pod dnešními vaznými trámy je stropní trémová konstrukce s omítaným podhledem a záklopem. Tyto stropní trámy jsou původní vazné trámy (zachovány patní sloupky krovu). Na severní straně je osazen přes novější vazní trámy práh pro vynesení stropních trámů. Původní pozednice byla zjištěna v sondě pod stropními trámy. Úpravy krovu jsou patrné také na středních sloupech, které byly podříznuty a jsou vynášeny na dodateční prahy. V minulosti byla provedena oprava roviny osazením nových krokví nad stávající. Tato úprava zvýšila hřeben střechy a navázala tak na střechu presbytáře. Původně byly patrně obě střechy odděleny štítem. Původní tvar střechy je patrný z otisku omítky na straně věže. Koruna zdi je ukončena malou oblou římsou s minimálním vyložením.

Presbytář

Presbytář je zastřešen sedlovým historickým krovem z tesaného materiálu. Na západní straně navazuje střecha lodi (zlom střešní roviny), na východní straně ukončuje krov valba kopírující půdorys presbytáře. Konstrukce krovu je hambalková (dvě patra hambalků). Plné vazby se středním sloupem a klasovými vzpěrami se střídají s jalovými vazbami. Většina spojů je prováděna rybinovým plátováním (hambalky, vzpěry). Některé vazby mají patní sloupky (zejména valba). Vazné trámy jsou na všech vazbách. V uložení je osazena průběžná pozednice. Podélně je krov zavětrován kříži v rovině středních sloupů. Koruna zdi je ukončena malou oblou římsou a minimálním vyložením. Ve východním vrcholu krovu je osazen sanktusník krytý pozinkovaným plechem.

Jižní kaple + sakristie

Krov této části navazuje na krokve krovu presbytáře. Krokve jsou při zdi presbytáře podporované vaznicí, v uložení je průběžná pozednice. V polích mezi klenbami jsou vazné trámy se sloupky, které podporují vaznici. Vazné trámy jsou značně ve sklonu směrem k římse. Vazné trámy končí před zdivem presbytáře a jsou uloženy patrně na patu klenby sakristie a kaple.

Severní kaple

Kaple je zastřešena jednoduchou hambalkovou konstrukcí s valbou na konci. Vazné trámy jsou pouze při presbytáři a pod valbou, ostatní vazby jsou kotvené do krátčat a výměn. V uložení je osazena pozednice.

Věž

Věž je zastřešena střechou ve tvaru jehlanu. Konstrukce krovu je založena na křížení vazných trámů. Jedná se o jednoduchou konstrukci s krokviemi a středním sloupem se vzpěrami. Krov byl již několikrát upravován z důvodů narušení. Pod horními vaznými trámy se nachází další dvě úrovně trámů. Původní uložení krovu je zazděné do koruny zdi (pozednice + zhlaví trámů). Vyložení římsy je cihelné.“

3. Stavební historie

V pohledu na stavební historii kostela Nanebevzetí Panny Marie v Jiníně, stejně jako u řady drobných sakrálních staveb i mimo lokalitu strakonického okresu, lze vycházet ze záznamů archivní rešerše v kombinaci se stylovým rozbořem jednotlivých prvků. Již v úvodu však musím upozornit, že se snaha o celistvé představení stavebního vývoje místy střetává s řadou nejednoznačných faktů. Pevné určení datací lze potvrdit či vyvrátit jen průkazností specializovaných průzkumu.

Odborná literatura udává dataci výstavby k 2.pol. 13. století. Dovídáme se tedy, že se jedná o raně gotický kostel „– *Jednolodní s pětibokým presbytářem s opěráky, sakristií na již. straně, kaplemi po obou stranách lodi, s předsínkou na sev. straně lodi a s hranol. věží v záp. průčelí.*“¹⁸ Z tohoto stručného, avšak velmi výstižného, popisu lze zcela jasně vyvodit dávnověkost tohoto sakrálního prostoru. Z reálné prohlídky objektu a při hlubším studiu plánové dokumentace jsou pak blíže patrné jednotlivé stavební etapy. V toku času stavba prošla celou řadou proměn, z nichž je nejvýrazněji viditelná, mimo gotického jádra, jeho barokní úprava. Lze tedy označit také jako: „*Farní kostel Nanebevzetí P.Marie gotický-barokní.*“¹⁹

Tyto dvě nejmarkantnější etapy budou následně v jednotlivých úsecích celého přehledu chronologicky vyloženy, a to ve snaze o celkovou dataci všech jeho stavebních proměn. Komparace odborných textů či doklady z archivní rešerše, terénní průzkum ani bohatá vizuální dokumentace, však nemohou plně vnést světlo do spekulací již výše zmíněné problematiky datace určitých sporných lokalit v přesném stylovém rozboru. Při výkladu proměn kostela se i jednotliví autoři odborných elaborátů rozcházejí. Obsahem této kapitoly bude tedy podat jednu z oněch chronologií ve stavebním vývoji jmenované stavby.²⁰

¹⁸ Emanuel POCHE (ed.): Jinín, in: Umělecké památky Čech, Praha 1977, 622

¹⁹ HEROUTOVÁ/LÍBAL 1971

²⁰ Ve studii je použito pro periody stavebního vývoje termínů etapa a fáze. Etapa zahrnuje výstavbu určité části kostela s víceméně homogenním stylovým projevem. Fáze je jakousi podmnožinou, přičemž příslušná etapa může zahrnovat i několik fází. Mezi jednotlivými etapami může existovat i větší časový rozdíl, zatímco stavební fáze na sebe bezprostředně navazují ve smyslu postupu stavebních prací a logické vazby stavebních konstrukcí. Je však nutno dodat, že v některých případech nelze příslušnou stavební fázi, zjištěnou na základě jednoznačných konstrukčních souvislostí, s jistotou přiřadit k určité stylové poloze. (tato poznámka je přejata z: Jan BERÁNEK: Stavební proměny arciděkanského kostela sv.Jakuba v Kutné Hoře, in: Průzkumy památek XVI, 2/2009,15)

3.1 Počátky výstavby - I.etapa raně gotické stavební činnosti

Jednoznačné určení počátků výstavby kostela Nanebevzetí Panny Marie v Jiníně je jako u většiny venkovských kostelů velmi obtížné stanovit. Odborná literatura jej klade velmi obecně do druhé poloviny 13. století. Další písemný pramen, archivní dokumentace, dokládá listinou z 23.listopadu 1303 „*plebán kostela v Jiníně*“²¹, jedná se o vůbec první písemný doklad jeho existenci. Logicky však nemusí tento historický záznam odkazovat na shodné období výstavby prvního svatostánku v tomto místě, čemuž by také nasvědčovala další z dávnověkých listin uvádějící první zmínku o Jinínu k roku 1279.²² Nezanedbatelným faktem předpokladu ranější výstavby je bezesporu i velmi bohatá stavební činnost nejen strakonického okresu, tehdejšího stavebního centra Strakonice, vůbec celých jižních Čech.²³

Opodstatnění ranější datace v započetí výstavby, tedy před rok 1303, přináší mimo jiné i poznatky ze studia půdorysu a jeho zaměření. Patrná je například značná síla zdiva v obvodu celé lodě, což dokazuje i hloubka všech okenních výklenků, špalet oken, v lodi nebo hloubka vnějšího vstupu do patra kruchty. Tato mohutná dimenze v šíři lomového, patrně místy i smíšeného zdiva jasně odkazuje na způsob výstavby období velmi vzdáleného, sahajícího do počátků gotické výstavby minimálně.²⁴ Mohlo by se tedy jednat o původně velmi prostý sakrální prostor, v lodi pravoúhlý, s navazujícím závěrem neznámého tvaru. Dle dobových zvyklostí bývaly kostely zakončeny apsidou či pravoúhle, analogicky lze zde předpokládat spíše pravoúhlé řešení. Na základě přezkoumání plánové dokumentace a pozornou prohlídkou interiéru současného stavu kostela, lze vytušit náznak původního typu závěru, vedení jeho zdiva. Střední pole celé dispozice stavby, dnes dochováno se zaklenutím křížovou klenbou jako komunikační část, lze považovat za místo rozložení dřívějšího závěru, v přesných dimenzích však těžko odhadnutelného. Hloubka oblouků obou vstupů do kaplí hmotově odpovídá zdivu lodi, není tedy pochyb o provázání s tímto středním polem, patrně kněžištěm původní sakrální stavby. Díky následnému vrstvení pozdějších přestaveb lze jeho zaklenutí spolu

²¹ RBM II., č.2815, s. 1233

²² RBM II., č.2801, s. 1228

²³ KUTHAN 1972; Idem 1975

²⁴ Jiří ŠKABRADA: Historické stavební konstrukce a materiály, in: Péče o architektonické dědictví, Sborník prací III.díl, Praha 2009

s lodí pouze odhadovat. Pro přesné stanovení podoby nejranější sakrální stavby v těchto místech by bylo třeba archeologického průzkumu či sondáže zdiva v oblasti stěn vstupu do dnešního pětibokého závěru. Z pohledu odborníků se datace výstavby udává k 2.pol.13.stol., pro nedostatečný průzkumový materiál nelze než souhlasit s takto širokým časovým rozmezím.

Alžběta Birnbaumová přináší svým rozbořem do této problematiky datace odlišný pohled.²⁵ Z kraje se k dobovému určení nevyjadřuje, shoduje se v neurčitém tvaru kněžiště a míní, že nad lodí byl strop přímý. V postupném popisu jednotlivých částí stavby však zmiňuje přímo období románské, jehož průkazným dokladem je rozbor vítězného oblouku. Tento architektonický prvek je na první pohled svým tvarem velmi netypický a jeho rozbor skutečně otevírá řadu otázek.²⁶ V autorčině popisu se odráží vlastní představa o stavebních postupech, vrstvení, s dosažením konečné podoby, což i zapadá do jejího celkového datačního konceptu. Píše se: „*Vítězný oblouk románský ze 13.stol. je osekán do lomené got. formy. Zcela prostý. Jeho záklenek vybíhá z říms.hranol.úklenku, dvojím obloukem profilovaných románských. Na Z jsou pod silnou omítkou patrný 2 první klenební kameny vítězného oblouku, který zde měl být v úměr.oblouku ke kněžišti zřízeném ke got.přestavbě k čemuž však nedošlo. Tyto kameny směřují do záklenky, která byla nepoměrně vyšší než dnešní. Zed' nad a ze strany oblouku je zesilována.*“ Původně se tedy na jednoduchý románský oblouk postupně vrstвило další zdivo, až došlo k jeho navýšení a později i dobově odpovídajícímu osekání dle způsobu stavebníků následného gotického údobí, které autorka odhaduje na 2.pol.13.stol. Jak průkazná je tato datace lze pouze odhadovat. Samotný vítězný oblouk nelze totiž s určitostí stylově analyzovat.

Další z možných odůvodnění tvarové typiky vítězného oblouku by mohlo být čistě funkčního charakteru, a to v souvislosti s letnerem, který byl pak v pozdějších dobách se změnou církevní liturgie odstraněn. Nabízí se tedy hypotéza, že byla vyzdívka tvarově přizpůsobena k začlenění této vysoké přepážky mezi chórem a střední lodí. Ovšem tvrzení tohoto faktu nelze průkazně doložit, datačně by vše odpovídalo raně středověkému období.²⁷

²⁵ BIRNBAUMOVÁ 1971, 82-87; idem Evidenční list nemovité kulturní památky, s.l.,s.d.

²⁶ Popis tohoto prvku viz výše, kapitola *Rozbor objektu*

²⁷ U nás byl letner užíván zhruba od 13. století, vztahuje se však spíše na kostely klášterní, zejména mendikantského řádu.

Závěrem lze k této etapě také uvést, že nejsou archiválně doloženi žádní stavebníci. Prozatím nebylo provedeno specializovaných průzkumů, tedy není možnost bližšího datačního určení než rozmezí 2.pol. 13.stol.

3.2 Gotická výstavba od počátku 14. století - II.etapa

Pokud tedy lze přijmout dataci prvního stavebního počínu sakrálních prostor v této lokalitě více otevřeně, v rozmezí 2.pol. 13.stol., souvisela by i zcela logicky ona první zmínka k roku 1303 o farním kostele s další výraznou dobovou proměnou celé stávající stavby, do té doby bez statutu farní. Závěrečným mezníkem obecně označené gotické výstavby lze pak dle historické dokumentace určit rok 1468, kdy byl kostel po bojích vypálen. Jak se o tomto období dále v archiváliích uvádí, v plebanátu jinínského kostela se vystřídala řada drobných šlechticů do doby předhusitské, a až další zmínkou jest rok 1468 o boji Zelenohorské jednoty s Jiřím Poděbradským. Přestože nemáme konkrétní informace o stavebních úpravách, lze je z charakteru architektonických částí kostela tušit. Dokonce je třeba tento široký dobový výsek rozdělit na více částí, až na tři fáze gotické stavební etapy. Tak výrazná doba v celé naší stavební historii, doba lucemburská a závěr za Václava IV., následně období nepokojů a pozdní jagellonská vláda, vše zanechalo i zde svůj odraz vrcholné a pozdní, tzv. vladislavské gotiky, samozřejmě v možnostech výstavby dané lokality a s projevy jihočeské stavební typiky.

Všechny fáze II.stavební etapy-gotické výstavby jsou pro přehlednost barevně rozlišené v příloze *Vyhodnocení stavebního vývoje, I.a II. varianta*,²⁸ Představení několika možných variant užšího datačního řešení toho stavebního úseku je řešena zejména v kapitole *Hodnocení objektu*, kde právě období středověké výstavby kladu jednu z nejzásadnějších hodnot v celé jeho stavební historii.

3.2.1 I.fáze vrcholně gotické výstavby

V pohledu na stavební plán i obchůzkou objektu je patrna řada gotických prvků, počínaje tvarovou typikou a zaklenutím presbytáře, opěrným systémem, množstvím stavebních detailů interiéru i exteriéru konče, jako např. osazením kamenných prvků v rámci celé stavby. Nutné je zaměřit pozornost právě na bližší

²⁸ Viz. příloha: *Obrazová a plánová dokumentace*, obr.XIII a obr.XIV

prozkoumání každé ze zmíněných částí, a to za účelem větší prokazatelnosti časové chronologie v rámci takto výrazné samostatné etapy.

Zaklenutí středního pole, závěru pětibokého presbytáře a jižní kaple je provedeno křížovou klenbou s mohutnými klínově profilovanými žebry. Zpracování žeber však není shodné ve všech těchto prostorách. Ve středním poli odpovídají čtyři silná žebra dalším čtyřem v oblasti kněžiště, zbývající dvě čelní žebra závěru (přímo na východ) jsou však svou dimenzí slabší. Výběhy zmíněných žeber v presbytáři se však shodují, vybíhají přímo z líce stěny bez patek ostruhovým podseknutím.²⁹ Lze tedy předpokládat buď pouze rozlišný stavební postup vycházející ze subtilnosti závěru kněžiště, vše v rámci jediného časového výseku – jedné stavební fáze, nebo návaznost dvou dobově vzdálených prací, dvou etap, v rámci celkové gotické výstavby. V pohledu na vnější uspořádání opěrného systému, na dimenze opěrných pilířů a zejména na zesílení dvou z nich blíže k lodi, lze přijmout za pravděpodobnou poslední z variant, tedy dvou časově rozlišných stavebních etap v rámci gotické výstavby. Pak by v I.fázi bylo vystavěno pravoúhle zakončené kněžiště navazující na střední pole a obě tyto části následně zaklenuty stejným typem křížové klenby. Opěrný systém takto řešeného presbyteria se dochoval v původních opěrných pilířích z lomového zdiva. Jsou to z nich dva mohutnější na pomyslných rozích pravoúhlého závěru (dnes zesíleny) a viditelná část třetího pilíře na severní straně kostela, jehož hmota je pohlcena stěnou severní kaple. Takto řešené jednoduché pravoúhlé presbyterium odpovídá zhruba počátkům 14. století, což by se shodovalo i s profilací žeber klínového tvaru. Následná úprava kněžiště by pak mohla souviset s dalšími historickými událostmi, jakými byly boje a časté požáry, zde mimo jiné i pozdějším vzestupem vsi na městečko. Rozšíření presbytáře s přístavbou opěráků mohlo tedy odpovídat poslední z etap středověké výstavby.

V další variantě se mohl v jediné fázi vystavět závěr již přímo pětiboký, avšak velikost opěráků u všech hran by odpovídala dvěma subtilnějším v čele. Pak by následné hmotové zesílení opěráků blíže na východ k lodi mohlo značit nutnou potřebu zajištění stavby po statické stránce nebo zde hrál roli opět hledisko záměrné snahy se přiblížit „klasice“, napodobit více vznosné vrcholně gotické stavby s mohutně rozvinutým opěrným systémem. Přesné určení datace na základě stylového rozboru však není zcela možné, musí se brát ohled na posuny v

²⁹ viz kap. *Rozbor objektu* a zejména obr. 111c

uměleckém provedení v rámci dobově opožděnějších reakcí na umělecká centra, tak jako ve většině okrajových oblastí. Tuto problematiku bohužel neobjasní ani detailnější pohled na svorník kněžiště, nejvýhodnějšího pole. Pod nánosem omítek z úprav v pozdějších letech není patná návaznost či osekání oněch dvou subtilnějších žeber, nelze rozeznat ani vložení svorníku již předem opracovaného se záměrem takto rozlišného provedení v hmotě žeber šesti paprscitého pole křížové klenby. Napomohl by zde jedině průzkum zasahující více do hmotné podstaty tohoto místa, sondáž odkryvem omítkových vrstev. Stejně tak je tomu u vnějšího opěrného systému, kdy jedině pomocí hloubkovějšího průzkumu zdiva lze vyvozovat stavební postup ve vrstvení a dostavbách mohutných opěrů, jak bylo již výše zmíněno.

Přibližné rozmezí I.fáze etapy středověké výstavby lze považovat přibližně počátek 14.století, kdy již v této době obecně celá jihočeská lokalita přejímá svou tvorbou vlivy stavebníků krále Přemysla Otakara II., vznikají kláštery, hrady a města nového, stylově kompaktního projevu rané gotické výstavby. Tzv. písecko-zvíkovské huť padesátých a šedesátých let 13. století svým rozsahem i provedením vytvořila neobyčejně cenný soubor staveb, což mělo neobyčejnou odezvu i za hranicemi královského panství. Jak dále uvádí Jiří Kuthan: „*Slohově se k němu hlásí přestavby strakonického hradu.*“³⁰ Tento fakt nelze opomenout z hlediska stavební činnosti i námi sledovaného kostela v Jiníně, který leží pouhých pár kilometrů od významného stavebního centra ve Strakoniciích. Lze tedy i přes okrajovější lokalitu a s rezervou v časovém odstupu, např. typikou výběhů žeber polygonálního tvaru, přiřadit část výstavby kostela v Jiníně k vlivům takto výrazné jihočeské stavební tvorby. S otevřenou polemikou a nutností provedení specializovanějších průzkumů lze tuto fázi označit jako předstupeň navazující fázi vrcholně gotické výstavby. Archivní dokumentace bližší informace o stavebních zadání nevypovídá.

3.2.2 II.fáze vrcholně gotické výstavby

Počátky této fáze jsou v přesném datování nejasné, lze odhadovat pouze na základě stylové analýzy vnitřních stavebních prvků. Celek přístavby sakristie a jižní kaple je z pohledu na dimenzi poměrně subtilního dělicího zdiva a jeho návaznost jednoznačně ze stejné stavební fáze. Důvodem rozlišení dalšího stavebního úseku je

³⁰ KUTHAN 1975, 181sq.

pak zejména krytí jižní kaple a na vysoké úrovni opracované kamenné ostění portálu do sakristie.

Typika a provedení žebrování v zaklenutí jižní kaple se liší od středního pole a presbytáře. Tento rozdíl není tak markantní, ale přeci vypovídá o rozlišném uměleckém pojetí klínového profilu, což je nejpatrněji viditelné i na náznaku opracování ve výběžích. Stylově by tedy mohlo jít o pozdější projev tvorby. Daleko průkaznějším prvkem je zejména umělecky zpracovaný gotický portál vedoucí z kněžiště do sakristie. Jedná se o typ sedlového portálu s profilovaným kamenným ostěním, jehož typika odpovídá až počátkům 15. století.

Opět se musí brát v potaz lokalitou daný časový odstup od stylu stavební tvorby v centrech. Předpokládat lze tedy dataci celé této stavební fáze v rozmezí 15. století až patrně do doby husitských bojů, které na dlouho pozastavily veškeré umělecké dění, přesněji pak vypálením tohoto kostela k roku 1468.

3.2.3 III. fáze, pozdně gotická výstavba

V pohledu na půdorys jsou patrné zbývající výrazné prvky gotické výstavby, a to zejména tvar zakončení samotného kněžiště. Jak již bylo výše řečeno, je nejvýhodnější část závěru celkem subtilní a dvě užší žebra nesoucí křížovou klenbu dávají spíše dojem přístavby, návaznosti na původní pravoúhlé zakončení. Odpovídá tomu i dimenze drobnějších opěrných pilířů vně presbytáře. Průkaznost tohoto tvrzení však může doložit pouze specializovaný průzkum vrcholového svorníku. Pod silným nánosem omítky nelze jednoznačně určit, zda jsou žebra přidána či vše probíhalo v jediném stavebním počínu již v předešlých letech.

Dominantou celého kostela je bezesporu hranolová věž v ose stavby při západní straně, která odpovídá pozdně středověkým způsobům výstavby nejen svou typikou, také použitím materiálu, lomového zdiva. Vložený kamenný portál v dolní části (ve vchodu do hmoty věže a dále do loď kostela) a celkové vnitřní členění jejich prostor výše - obytné patro se třemi výklenky, které mají kamenná sedátka, či možnost vypořádání postupu její výstavby v pohledu na zbytky dřevěných trámů v rozích těla věže jako pozůstatku dobového lešení, tím vším lze s určitostí dokládat její středověký původ. Datačně bych se přikláněla k pozdějším letům gotické výstavby, a to mimo jiné i vzhledem k její celkově drobnější hmotě.

Průkazným dokladem pozdější datace výstavby této části lze považovat také zmínka v historické dokumentaci k roku 1481 o povýšení Jinína na městečko králem

Ladislavem II. Po tak významné události lze předpokládat velkým zájmem o stavební činnost, o snahu se lépe prezentovat. Tuto domněnku také potvrzuje údaj z díla Augusta Sedláčka: „*po r. 1482 stavěno tu na kostele*“.³¹ Teze o dostavbě presbytáře na jeho výslednou podobu pětiúhlého zakončení by pak mohla korespondovat se snahou dodat kostelu ducha velkých stavebních zakázek z uměleckých center. Dimenze nově vzniklého prostoru v závěru totiž nijak nerozšířily jeho možnosti v ploše. Výsledek avšak plně odpovídá dobové představě o vzhledu presbyteria.

Tento odhad je vykonstruován pouze na základě stylové analýzy určitých prvků a lze podložit průkaznějšími fakty až po důsledném průzkumu, např. archeologickém. Historická dokumentace však podporuje určení datace dalších stavebních zásahů k poslední čtvrtině 15. století. Zakončení této fáze pozdně gotické etapy je o to více otevřené, že se další fakta těchto spisů týkají pouze majetkových převodů Vilému Buzickému z Buzic k roku 1520 až 1524 a dále. Hmotné stavební doklady jsou prokazatelné až po odborných průzkumech archeologů a památkářů.

3.3 Pozdní středověk - III. etapa

V těsné návaznosti na předešlý úsek odkazuje *archivní rešerše* v příloze výše: „*Jinín poté přešel do majetku Rožmberků. Petr Vok z Rožmberka jej roku 1593 prodal Adamovi ze Šternberka, jenž jej připojil k sedleckému statku.*“ Tyto údaje se vztahují k dalšímu historickému období, v pohledu na celé naše území datačně již k období české renesance, v pohledu na jižní Čechy dlouho trvající vliv pozdní gotiky. Bezesporu by takto bohatá kapitola našich uměleckých dějin, stavební činnost rožmberské huti v jihočeské oblasti, zasloužila samostatnou pozornost. Výrazný vliv jejich huti v souvislosti prezentace tak významného rodu, který v oblasti svého rozsáhlého panství podnikal řadu zakázek, však městečko Jinín nezasáhl.³² Symbol pětিলisté růže ve svorníku nad kněžištěm a bohatá výzdoba kamenné křtitelnice lze vztáhnout i k předešlým fázím jako obecně zažitý zdobný prvek.

V pohledu na zakreslení kostela neprošel v této etapě, v přelomu pozdní gotiky v renesanci, dalšími stavebními úpravami v rozšíření dispozice, došlo však k proměně zastřešení.

³¹ August SEDLÁČEK: Místopisný slovník historický království Českého, Praha s.d. 1908, 373

³² František KAFKA: Zlatý věk růží, Praha 1993, 31sq.

Velmi hodnotným celkem této pozdní etapy je právě nově sjednocené zastřešení obou částí, nad lodí i presbytářem, a s ním související přeměna krovu. Vazební systém odpovídá hambalkovému typu konstrukce ve dvou patrech, je z tesaného materiálu o poměrně značné výšce. Celková výška sedlové střechy, v závěru ukončené valbou kopírující půdorys presbytáře, byla patrně před touto stavební fází o něco nižší. Dokladem toho je otisk v lomovém zdivu východní stěny věže, který je dnes ukryt právě pod nově vykonstruovanými patry hambalkového krovu. Prokazatelnost datačního zařazení tohoto stavebního zásahu by přinesl až odborný průzkum tzv. dendrochronologie.³³ Dále lze provést porovnání výsledků takto specializovaného průzkumu s dřevěnými prvky věže, což by mohlo problematiku rozfázování závěrečné etapy pozdně gotické výstavby velmi projasnit.

Jedním z mála hmotných dokladů tzv. renesančního období je výskyt několika dobových náhrobků na hřbitově kolem kostela, který je užíván od 16.století. Velmi často byly v pozdějších dobách využity tyto kamenné desky jako materiál ke krytí podlah. Jejich čitelnost po opětovném navrácení k hřbitovní zdi je velmi slabá. Příkladem je náhrobní kámen z roku 1532.

3.4 Barokní výstavba

Výraznou stavební činností je obecně vzato, ale i zde na jinínském kostele, doba barokní. Došlo k provedení řady dostaveb a bohaté výzdoby interiéru i sjednocení fasád, vše odpovídající zhruba dnešní podobě kostela, zejména v jeho hmotové dispozici. V rámci datace se však musí přihlížet na dobový posun v uměleckém projevu ve srovnání s centry. Třicetiletá válka i zde vzala za své, o stavu kostela či případných opravách však nemáme dochované žádné konkrétní historické dokumenty, míra jeho poškození lze pouze odhadovat. Archiválně je doložen nejstarší známý inventář až k 9. lednu 1669, kde se mimo jiné také dovídáme o jedné konvičce stojící na oltáři vedle kaple. Se zmínkou o kapli se otvírá otázka datace výstavby nové severní kaple a vůbec všech dalších stylově odpovídajících částí, jako je severní předsíní či úprava kruchty.

Z výše zmíněného archiválního záznamu bohužel nelze vyvodit, zda se již jedná o onu novou kapli či kapli jižní z pozdějších dob. Obecné datační zařazení

³³ *dendrochronologie* (řec.) pomocná metoda datování dřevěných artefaktů určením stáří dřeva stromů, z nichž byl artefakt vytvořen.; Roman KUBIČKA/Jiří ZELINGER: *dendrochronologie*, in: *Výkladový slovník malířství, grafiky a restaurátorství*, Praha 2004, 50

severní kaple k baroknímu období lze bezesporu prokázat stavebními prvky nejen interiéru. Kaple se nachází symetricky v protipólu kaple jižní, vyrovnává se s ní i svými dimenzemi. Zaklenutí odpovídá dobové tradici stejně jako jednotlivé prvky. Pilastry při rozích jsou členěny soklem a drobnými hlavicemi ve stejném uměleckém provedení jako římsy vnitřních částí oblouku vstupní arkády.

Na místě této kaple by se dal předpokládat nález původní středověké sakristie z čistě funkčních předpokladů a typiky raně středověkých kostelů, než tedy došlo k výstavbě sakristie na straně jižní. Pouhým vizuálním prozkoumáním exteriéru této kaple lze pozorovat začlenění původního gotického opěráku do východního jejího zdiva či právě zdiva původní sakristie. Ve zbytku se nic určitějšího nalézt nedá. Až v pohledu na hmotovou návaznost přístavby z půdních prostor, při opravě krovu a odkryvu střešní krytiny i v této části, lze zpozorovat původní hladce omítnuté a upravené vyzdění vnější stěny směřující níže k rubu zaklenutí kaple. Původně tedy výška domnělé sakristie nepřesahovala dnešní výšku kaple. Průkaznost myšlenky o původním umístění sakristie v této části stavby lze prokázat pouze archeologickým průzkumem.

Severní předsíňka je další časově související hmotovou součástí kostela, která již bezesporu vznikla jako novostavba. Pojetí architektonických detailů, od čelního trojúhelného štítu, hlavní profilované římsy či typem zaklenutí na hřebínkách a především zpracováním kamenného ostění portálu, kde je patrné ostré zalomení do uší při rozích, včetně zdobných kapek, viz kap. *Rozbor objektu*, všechny tyto prvky odkazují na ranný barok v projevu jeho jednoduchých až geometrických formách. Dokladem časnější datace v rámci barokního období je také zmínka archivální. V roce 1884, byl sepsán nejpodrobnější inventář, kde je zaznamenáno: „*dveře z kopky severní v kamenném futře s letopočtem 1703*“. Lze tedy předpokládat výstavbu předsínky a patrně i severní kaple kolem tohoto data, závěrem 17. století až počátkem 18. století.

Typika barokně zdobných prvků se ve své čisté lineární podobě až reprezentativně projevuje na kruchtě při západní straně. Svým charakterem se jistě řadí také do ranějšího období barokní tvorby, zde v této lokalitě samozřejmě v jistém časovém opoždění. Jednoduchá okna, tvarová nápodoba tzv. termálních oken, ukončena půlkruhem v hlubokých špaletách opisujících jejich tvar, která jsou k vidění nejen v lodi, i v obou kaplích, lze řadit v pohledu chronologie tohoto úseku také do časnějších etap. Přesnější datace nelze doložit zmínkami historických

pramenů. V inventáři se až k roku 1719 se uvádí: „*Svrchu kostel od polovice klenutý a od polovice dřevěný.*“ Dále byl s přispěním Antonie hraběnky Černínové k roku 1729 zhotoven hlavní oltář a oltář Jana Nepomuckého. Poslední zmiňovaný oltář musel mít jistě v té době již zajištěný vlastní prostor, což by mohlo jedině potvrdit výstavbu severní kaple před tímto rokem. Mimo další záznamy o vybavení kostela, viz.příloha *archiv rešerše*, se kromě zmínek o drobných opravách nedovídáme nic zásadního, co by mohlo datačně zpřesnit okamžiky výstavby a úprav v celé šíři barokního období. Výrazným datem k závěru této etapy je přibližně rok 1780, kdy došlo k přestavbě blízké fary, která je čistou ukázkou tamního pojetí barokních forem, až s „domácími invencemi“. Dynamické prvky vrcholného baroku, ani jeho přechod v rokovou zdobnost se na kostele či faře nijak neprojevily, docházelo jen k provozním úpravám a údržbám interiéru i exteriéru.

Od roku 1796 měli již jinínský kostel v držení Lobkowiczové, nemáme však žádné konkrétní údaje o stavebních snahách tohoto rodu. Předchozí stavebníci také nejsou uváděni. Místy se pouze objevují jména řemeslníků podílejících se na opravách a běžných provozně udržovacích pracích.

Doba tzv. klasicistní se nijak neodráží v hmotovém zásahu do stavby, stylovou analýzou nelze jednoznačně prokázat nikde.

3.5 Historizující slohy - 19. století

V celku výraznými interiérovými změnami procházel kostel také přibližně v polovině 19. století, a to za faráře Františka Kraušnera. Jedním z hmotných dokladů je například vysekaný letopočet 1865 na nově osazeném portálu v podvěží. V tomto roce došlo i k odstranění staré cihelné dlažby a náhrobních kamenů a byla položena nová dlažba v celé ploše sakrálních prostor, dále bylo např. prosekáno okénka pod kruchtou či v roce 1867 nechal farář postavit nový sanktusník. V celku probíhala řada rozsáhlých oprav, které se snažily udržovat kostel neustálém chodu.

K závěru století, roku 1894, se vlivem vlhkosti propadla část stropu v lodi nad vchodem. K zajištění bezpečnosti se nechala strhnout celá jeho polovina a strop se pak musel vystavět nový. Zmínka o jeho umělecké výzdobě se sice v historické dokumentaci neobjevuje, na první pohled však tvarová jednoduchost v profilu štukového rámu na středu plochy či lišta po obvodu zdiva, z níž vybíhá jednoduchý fabion, naprosto naplňuje historizující snahy 19. století. Takto výrazná oprava se

nijak rušivě neprojevila, ba naopak. Typika těchto prvků odkazuje na barokní dobu, snaha dodat prostoru hlavní loď celistvost s barokní kruchtou zde naplnila svůj účel.

Další z pravděpodobných zásahů do stavební hmoty bylo patrně probourání vnějšího vstupu do sakristie z jižní strany. Tvar otvoru vymezen ostrými hranami a jeho návaznost na celkový prostor sakristie odpovídá velmi pozdním zásahům. Navíc byl vchod nejspíš osazen kamenným ostěním, jehož profilace by odpovídala gotické typice např. v okosení, avšak řemeslné zpracování materiálu již vypovídá o vyspělejších technologickém postupu.

3.6 20. století až současnost

S přelomem století a dalším postupem doby se konala opět jen běžná údržba, celkový stav byl velmi podrobně zaznamenáván do místních farních pamětních knih, což dokresluje celkový pohled na obě léta poválečná, a zejména korespondence se Státním památkovým ústavem z roku 1947, která je spisovou zmínkou poslední.

V takto širokém časovém úseku došlo mimo jiných zásahu a oprav také k velmi významné změně, a to v roce 1916 v presbytáři kostela. Byla probourána dvě okna, z nichž to na straně u sakristie bylo prokazatelně již v předešlých dobách vyzděno. Práce na jeho osekání a úpravách otvoru proto nebyly tolik náročné oproti protějšímu oknu k severu, které se muselo v jeho chystané výšce sekat do půdního zdiva nově. Na tomto místě, na evangelijní straně, se ve zdi v nižších partiích našlo malé okno asi 2 metry vysoké s kamenným rámem. Otvor byl pak vybourán podle tvaru protějšího vysokého okna, a to již ve stanovené výšce 3.73 cm. Jak dále uvádí pamětní kniha, práce na vyzdění se protahovaly stejně jako objednání a přivezení nových výplní. K osazení pak došlo 28. listopadu 1916.

Z této doby se dochovala také korespondence faráře Kartáka se zemským konzervátorem, kde se v odpovědi úřadu objevují rady k zajištění celkového stavu památky a postupy k opravám vybavení. V roce 1922 se uvádí: „*Nová okna sv. Vojtěcha a sv. Jana Nep. Zasažena. Stará okna polokruhová vyndána, díry vybourány a okna nová zasažena. Okna od Škardy z Brna v r. 1918 objednána a zaplacená stála 2000 K, a když zasažována 1922, měla cenu 12 000 K.*“ Celková úprava presbytáře se tedy protáhla až roku 1922, kdy se následně nechal celý kostel také obílit a uklidit. Problematika úprav okenních otvorů v presbytáři zde vypovídá odkazy také na dobu středověkou, kdy se při jižní stěně nacházelo úzké vysoké okno,

lze pouze polemizovat zda osazeno zdobným kamenným ostěním. Stejně tak u severní, evangelijní strany, zde již s jistotou kamenného rámu. Pokud byla u zbývajících okenních otvorů „stará polokruhová“ nahrazena, v době přibližně od počátku 18. století až do těchto velkých úprav presbytáře, bylo kněžiště patrně osvětleno okny stejné typiky jako je tomu v lodi či kaplích. Zákonitě pak muselo dojít také k úpravám středověkých otvorů na barokní podobu, s čímž by mohla souviset také úprava opěráku, minimálně v sjednocení výzdoby bosováním, troufám si zde navrhnout i v zesílení dnes mohutnějších opěráků. Tato úvaha přizdění opěrných sloupů je však hypotetická. Prokazatelně viditelné z vnějšku, při pohledu na omítku východní stěny presbytáře, je zazdění dalšího vysokého okna z dob středověké výstavby, zde úpravou v období baroka.

Roku 1922 spadl v hlavní lodi i velký lustr, opět patrně díky negativním vlivům zatékání do půdních prostor. Stropní plocha byla řešena podle návrhu arch. Jaroslava Majora v letech 1930-1931, a to malbou v ploše kvadrilobu.

Následující léta docházelo jen drobným úpravám, celá stavba se však potýkala s problémem vlhkosti, který byl pro nedostatek materiálu i vlivem dobových událostí řešen až v nedávných letech. Již v roce 1940 bylo po osobní návštěvě pana Dr. Josefa Šebka a Dr. Miroslava Volka z Památkového úřadu řečeno, že je lépe nezačínat s opravami zdiva a omítky dokud se nedá opravit celá střešní krytina. Materiál však nebyl k sehnání a opravy se nikdy neuskutečnily. Hmotných důkazů z těchto dob máme zejména v pohledu na úpravy provozního zařízení, elektrického vedení, či ve snaze zadržení projevu vlhkosti ve zdivu silnými nánosy vápenných vrstev. K dispozičním změnám či k výrazným hmotovým přestavbám však již nedošlo.

Současný stav kostela odpovídá svými dimenzemi již konečným proměnám v barokním období a s řadou vnitřních i vnějších úprav let následných, zejména dosazení oken v presbytáři v historizujícím duchu. Až v těchto letech probíhá další z významných zásahů do stavební historie tohoto objektu. Od roku 2007 se chystala obnova kostela Nanebevzetí Panny Marie v Jiníně, a to v rámci Projektu záchrany architektonického dědictví.³⁴ Vznikla řada odborných posudků, nejprve došlo k výměně krovu na věži s kompletně novým osazením střešní krytiny, dále realizace opravy krovu a střešního pláště hlavní lodi proběhla v období červen 2009-listopad

³⁴ KAČER 2008; Idem 2007

2009. V následujících letech mají být v rámci tohoto projektu také zajištěny vnější fasády, kde je počítáno i s restaurátorským průzkumem omítek.

4. Umělecko-historické hodnocení

V rámci náplně této kapitoly, ve snaze vyjádřit umělecko-historickou podstatu a význam objektu kostela Nanebevzetí Panny Marie v Jiníně, v oblasti strakonického okresu jižních Čech, je potřebné hned v úvodu nastínit právě širší místopisnou souvislost. Tamní krajinný charakter má totiž výrazný vliv také na pomalejší proces osídlení celé této oblasti, tudíž je i jedním z důvodů pozvolnějších proměn jednotlivých slohových etap v rámci stavební činnosti. Šíření vlivů významných kulturních center se v tvorbě odlehlejších lokalit projevuje nejen s časovým odstupem, také v mnohdy v osobitějším pojetí místních stavitelů. Tento nijak neobvyklý jev se promítl také zde, ve výstavbě a následných úpravách místního kostela v Jiníně. Oním stavitelským centrem je nedaleké město Strakonice. Otázka vlivu tzv. strakonické huti a vůbec uvedení historického kontextu této oblasti bude ve stručnosti nastíněna níže, tato otázka však bude řešena zejména v odkazech na odbornou literaturu.

Ony dva základní vlivy průběhu výstavby, geografická lokalizace a historické okolnosti, totiž sami osobě vytvářejí jedinečné podmínky v prostředí, které dodávají námi sledovanému kostelu Nanebevzetí Panny Marie jednu z podstatných památkových hodnot, a to zejména v rámci stavební typiky celého souboru drobných sakrálních staveb raného, s následnými úpravami i vrcholného gotického umění na celém jihočeském území.³⁵ Středověká etapa zaslouží bližší pohled, který vyjevuje cennost sledovaného objektu v jeho historické hodnotě, nejinak je tomu také u výrazné barokní přestavby. Zkoumání hmotového celku i řady jedinečných stavebních detailů interiéru a exteriéru pak následně navádí svým charakterem na konkrétní možné postupy a prostředky památkové ochrany.

Celek této stavby je svou výslednou podobou v prolínání několika historických vrstev velmi působivý, svým pojetím konstrukčních prvků i zdobných detailů je v rámci lokality i stavební typiky neobyčejný, jeho památková kvalita drobné venkovské sakrální stavby je nesporná.

Jižní Čechy byly odedávna velmi svébytnou oblastí, a to nejen v rámci historického vývoje, jejich celkový charakter působící mimo jiné i na možnosti námi

³⁵ Fenomén tzv. jihočeské gotiky by vydal na samostatnou obsáhlou studii. Je však v poměrně hojné míře představen v odborné literatuře, proto se zde v celém jejím širokém rozsahu nebudu dopodrobna zabývat. Více např.: Vladimír DENKSTEIN/František MATOUŠ: Jihočeská gotika, Praha 1953; KUTHAN 1976; Václav MENCL: Počátky středověké architektury v jihozápadních Čechách, ZPP 18, Praha 1958

sledované stavební činnosti v oblasti Strakonicka, pevně související zejména s krajinným uspořádáním celého jihu Čech. Zdejší prostředí utváří výrazné geografické členění, přesněji velmi bujná, místy po dlouhá léta až neprostupná vegetace pohoří Šumavy a Novohradských hor, která představuje přirozené hranice vůči Bavorům a Rakousům. Vzhledem k okolním oblastem naší země se vymezuje z východu pásem Českomoravské vrchoviny, ze severu zalesněnou oblastí Vltavska a na severozápadě brdským pohořím.³⁶ Samotná vnitřní oblast je protkána poměrně hustou řečištní sítí, která jako jediná v počátcích osídlení tohoto kraje dávala snáze vzniknout cestám skrz náročný terén. Nejen podél břehů Vltavy tvořících geografickou osu kraje, také podél jejích přítoků, kterým je zejména kdysi zlatonosná Otava, vznikala postupem času řada sídel. Podrobnější výklad geografických fakt, který nalezneme především v odborné práci Jiřího Kuthana,³⁷ je dle mého mínění v úvodu této kapitoly velmi důležitý, a to nejen vzhledem k nutnosti vytvořit si představu uceleného rámce dané oblasti, tato krajinná struktura má velký vliv i na prostupnost šíření stavebních vlivů větších kulturních center do dílčích oblastí. Také v otázce následného osidlování jihočeské oblasti, od základů sídelní struktury kraje v počátcích až do poloviny 13. století, a raných společensko-dějinných poměrech je tato publikace ve svém souhrnu zásadní. Předkládá zejména výčet a následný historický i stavební rozbor nejstarších architektonických památek jižních Čech dvanáctého a první poloviny třináctého století, což vytváří pevný základ ve snaze datačního určení počátků námi sledované stavby.

Právě nejranější etapa kostela Nanebevzetí Panny Marie v Jiníně, který se nachází nedaleko významného raně středověkého stavebního centra, 7 km jihovýchodně od města Strakonice, jeho původního vzhled a doba výstavby vůbec prvního sakrálního objektu v tomto místě, to vše je sice prosyceno řadou nejasností, ale hodnotová průkaznost je zřejmá. Jak bylo uvedeno v předešlé kapitole, absence historické dokumentace, kdy máme první zmínky o „Jenínu“ až v pozdějších letech, z roku 1303, nemohou podložit ani vyvrátit několik možných rekonstrukcí a představ odborných badatelů. Vzniká několik variant, které vycházejí ze srovnání dobové výstavby typologicky blízkých objektů v jihočeském okolí, přehledově viz Jiří Kuthan, či ze stylové analýzy odborných pracovníků SÚRPMO a studie Alžběty Birnbaumové, viz. kapitola *Stavební historie*. Výsledná komparace odborné literatury

³⁶ KAVKA 1993, 11

³⁷ KUTHAN 1977, 9-12

a posudků předkládá mnohdy nejasné představy o vzhledu i dataci prvotní sakrální stavby. Řadu hodnotných informací k projasnění této otázky by zde podal archeologický průzkum a možnost provedení sondáže v místech s tušenou základní stavební hmotou.

Jelikož považuji tuto počáteční etapu za nesmírně cennou, v odhadu snad i pro možnost existence románských základů, předložím zde opakovaně přehled fází celé středověké stavební činnosti, a to pro jednoznačnost a ucelení pohledu na tak komplikovaný vývoj počátků a jádra výstavby.

Na základě terénního průzkumu, stylové analýzy jednotlivých stavebních prvků vně i uvnitř stavby a z pohledu na půdorys, tedy na rozložení celkové hmoty stávajícího kostela, lze shrnout několik bodů, které by mohly napomoci vykreslit celkový vzhled první sakrální stavby v období zhruba před polovinou 13.století :

Počátek výstavby - I. etapa raně gotické stavební činnosti

- Obdélný tvar lodi o neznámém zaklenutí, lomové zdivo mohutné šíře.
- Neznámý tvar kněžiště včetně jeho zaklenutí – možnost apsidy či obdélné ukončení. Zde spíše obdélná varianta pro velmi hmotné navazující zdivo při východní straně v dnešním středovém poli mezi lodí a závěrem, tedy v oné době zdivo při rozích pomyslného kněžiště. (Doporučení k archeologickému průzkumu.)
- Tribuna při západu lodi kostela neznámého typu - předpoklad úplného nahrazení v pozdější barokní přestavbě či její absence od počátku.
- Neznámý vstupní portál při západní straně, popřípadě při jižní. (Doporučení sondáže jižního zdiva, předpoklad na základě dobové stavební typiky.) Přenos portálu či jeho destrukce při následných dostavbách.
- Okenní otvory neznámé (sondáže do zdiva jižní a severní stěny lodi)
- Vítězný oblouk zakončen půlobloukem, kamenné ostění je dnes pod silnou vrstvou omítky. V pozdějších dobách osekáno ve vrcholu do hrotité podoby. Výběhy oblouku po obou stranách z jednoduše profilovaných říms jsou v rozích nápadně dozděny, patrně v následné etapě. Tvar zalomení spodní části těla oblouku včetně říms by mohl odpovídat vymezení prostoru pro vsazení letneru. (Pro nejisté časové určení díky deformacím a tvarovým proměnám jednotlivých úseků je zde vhodná sonda v místech výběhu oblouku i v jeho výšce.)

Celistvý a jasný pohledu na nejranější etapu kostela zde sice nelze přesně rekonstruovat přes jeho mnohé pozdější přestavby, je však patrné, že se jedná

o velmi hodnotný stavební počín i v rámci raně středověkých sakrálních prostor jihočeské oblasti vůbec. Jeho bližší odborné, archeologické, prozkoumání by patrně potvrdilo základy sahající k románské výstavbě, což by následně také zvýšilo historickou hodnotu celého objektu v památkovém fondu jihočeského kraje.

Velmi důležitou etapou, památkově jednou z nejhodnotnějších, je tedy nesporně celá gotická úprava kostela v Jiníně, přesněji jeho hmotové rozšíření v rámci presbytáře a dostavby prostor sakristie s kaplí při jižní stěně a hranolovou věží v ose kostela na západní straně. Dle stylové analýzy jednotlivých prvků je patrné, že se nejedná o změny probíhající v rámci jediného stavebního počínu, ale v časovém rozestupu s jednoznačnou snahou přiblížit se dobové stavební tradici kulturních center, zde patrně nedalekých Strakonice či Písku. Vlivy hutí obou center nejsou přímo prokazatelné, ale nelze je ani vyloučit.³⁸

Opět zde uvádím po přehlednost chronologii fází v rámci II. středověké etapy.

První varianta

I. fáze vrcholně gotické výstavby, přibližně 1250 - 1300

- Rozšíření pravoúhlého kněžiště o další pole, opět zakončeno pravoúhle. Zaklenutí křížovou klenbou o hranolových žebrech, obě pole. Vnější opěrný systém po čtyřech mohutných opěrácích v rozích přistavěného pole závěru.
- Výstavba sakristie při severní straně, pozdější přestavba či její devastace a přesun tohoto funkčního prostoru na jižní stranu. Dnes je dochována pouze část zdiva, která je pohlcena hmotou severní kaple. (Doporučení archeologického průzkumu.)

II. fáze vrcholně gotické výstavby, počátek ke konci 14. století do požáru r. 1468

- Výstavba jižní kaple spolu se sakristií, jako ucelený stavební blok.
- Sakristie klenutá valenou klenbou značné výšky, průchod ven k hřbitovu, k severu, je až dodatečný, 19. století. Vstup do jejího prostoru osazen kamenným portálem výrazné profilace. (Doporučení sondy uvnitř prostoru sakristie v místech zdiva při severu – potvrzení staršího zdiva z I. fáze výstavby, dále při západu v místech výklenku, kde lze očekávat průchod do vedlejší kaple.)

³⁸ Analogie a provázanost stavebních center, práce jednotlivých hutí podává ve svém odborném článku Václav Mencl i Jiří Kuthan; MENCL 1958, 142; Obecněji o tématu tzv. písecko-zvíkovské huti a jejího vlivu: KUTHAN 1975, 78-79.

- Jižní kaple klenuta křížovou klenbou o hranolových žebrech a hladkým svorníkem je patrně kaplí pohřební – nápadný propad podlažní krytiny v současném stavu kostela. (Doporučení archeologického průzkumu.)

III. fáze pozdně gotické výstavby, po r. 1482

- Dostavba presbytáře do pětiboké podoby, s tím související vnější opěrný systém. Připojená klenební žebra směrem na východ jsou užší. (Nutný průzkum v oblasti napojení žebor – svorníku, provedení sondáže zdiva zesílených opěráků pro potvrzení či vyvrácení této samostatné etapy jako stavební činnosti v časovém odstupu pro konečný vzhled presbytáře.)
- Výstavba hranolové věže v ose kostela při západní straně. Osazení portály, vstupním do lodi kostela a v patře z tribuny do vyšších pater, oba kamenné ostění. Věž dělena do několika úrovní, sedile, okenní otvory, ve vrcholu zvony. Jako celek velmi subtilní. (Pro zpřesnění datace dendrochronologický rozbor dřevěných prvků.)

Druhá varianta

I. fáze vrcholně gotické výstavby, počátky přibližně 1250 – 1300 až k poč. 15. století

- Výstavba závěrečného pole do pětiboké podoby. Zaklenutí obou polí presbytáře křížovou klenbou, nejvýchodnější část o šesti paprscích klínových žebor vybíhajících shodně z osekáných výběhů přímo ze zdiva. Dimenze dvou čelních žebor při východu je subtilnější ve srovnání se zbývajících čtyřmi. V rámci opěrného systému vznik čtyř shodných podpůrných sloupů. (Nutnost průzkumu svorníku – navázání drobnějších žebor a zdiva opěráků, zejména JV a SV.)
- Výstavba sakristie při severu. [viz. 1. varianta]

II. fáze – gotická výstavba, počátky přibližně na konci 14. století do požáru r. 1468

- Výstavba jižní kaple spolu se sakristií, jako ucelený stavební blok. [viz. 1. varianta]
- Zesílení opěráků na JV a SV. (Jen odhad, potřeba průzkumu sondáží zdiva.)

III. fáze pozdně gotické výstavby, po r. 1482

- Výstavba hranolové věže v ose kostela při západní straně. Osazení portály, vstupním do lodi kostela a v patře z tribuny do vyšších pater, oba kamenné ostění. Věž dělena do několika úrovní, sedile, okenní otvory, ve vrcholu zvony.

Kterou z předložených variant lze pokládat za pravdě nejbližší, bude možné s jistotou říci až po provedení řádných archeologických průzkumů či sondáží zdiva,

na jejíž doporučení upozorňuji ve vybraných lokalitách. V našem případě, v současné době a za daných podmínek, nelze s jednoznačností stanovit jedinou z nich jako neměnné stanovisko, otázka datačního dělení architektonických etap středověké výstavby prozatím zůstává otevřena. Snad lze předpokládat její brzké řešení. Ve snaze o stylovou analýzu jednotlivých prvků, po odborné konzultaci s vedoucím mé práce, panem Ing. Petrem Mackem, Ph.D., a také díky komparaci odborné literatury i v pohledu na řadu historických událostí, které tuto stavbu postihly, se přikláním k variantě druhé. Důvodem je zejména logická návaznost ve výstavbě opěrného systému, a to přestože subtilnost žeber směrem východu naznačuje spíše dodatečné rozšíření presbytáře. Jelikož nelze vyloučit další takto pojaté příklady v typice zaklenutí závěru s drobnějšími žebry v čele paprsku šestičlenné křížové klenby v poli nad kněžištěm, tedy výskyt také u dalších drobných sakrálních staveb na jiných místech republiky, lze i takto méně běžný jev ve stavebním postupu přijmout.³⁹

Po až velmi rušné stavební činnosti středověkého období, lze poslední z etap pro pokročilou dobu vnímat také jako stavební činnost již tzv. Rožmberskou⁴⁰, kdy vskutku byl jinínský kostel v 16. století doložen historickou dokumentací jako jejich rodový majetek. V mnohých lokalitách celé jihočeské oblasti vznikají sakrální prostory již s pokročilými krouženými klenbami, námi sledovaný kostel si však velmi dlouho drží ducha klasické, vrcholně gotické stavby. Snad jedinou výraznější upomínkou toho významného rodu je pětistá růže vysekána ve svorníku závěrečného klenebního pole presbytáře a umělecké pojetí kamenné křtitelnice. Tento symbol však lze vnímat spíše jako obecně oblíbený středověký symbol pro umělecké zkrášlení stavebních prvků. Výrazné pozdně gotické projevy či až renesanční stavební prvky zde však postrádáme. Kostel si dlouho udržel svůj vrcholně gotický charakter. Až proměnou zastřešení po požáru r. 1482 získává stavba nový hambalkový krov, který v současné době udává památce vysokou hodnotu.

Následná barokní etapa vytváří ve svém výsledku velmi harmonický celek a dodává prostoru kostela jednotící, až poklidný ráz. Dle stylové analýzy jednotlivých

³⁹ Prozatím je tento fenomén stavební typiky klenutí závěru v širším výskytu na našem území neprozkoumaný.

⁴⁰ K tématu významného jihočeského rodu Rožmberků, kteří zadávali řadu stavebních zakázek co celé oblasti jižních Čech, a k celkové politické situaci tohoto kraje se velmi podrobně zabývá kniha Františka Kavky: KAVKA 1966

architektonických detailů interiéru, na první pohled velmi lineární a v základní typice bez výrazných dynamických prvků, lze obecně označit tuto výstavbu jako počín raně barokní. Jedná se o úpravy nejen v interiéru, jako výstavba tribuny při západní straně, došlo také k hmotové změně celkového výrazu kostela, výstavbě kaple a předsínky při severní straně. Přibližné datační určení lze brát opět s rezervou v dobovém posunu jednotlivých slohových etap v rámci lokality i tzv. domácích projevů v pojetí klasických prvků velkých stavebních center. V řadě inventárních spisů lze pozorovat nejen snahu o zvelebení interiéru novými oltáři a vybavení kostela vůbec, jednotné pojetí fasád všech světových stran neplastickým nárožním, bosáží a profilovanou římsou představuje také poměrně citlivý přístup v propojení této etapy s respektovaným gotickým jádrem.

V těsné blízkosti kostela lze spatřit další, již čistě barokní, objekt vystavěný roku 1780, který je pro řadu architektonických prvků vysoce hodnotný. Zejména zdobné prvky čelního štítu na východní stranu či členění fasády k jihovýchodu, jsou dalším z neopominutelných stavebních událostí. Některé detaily lze analogicky odvozovat dokonce z barokní výstavby Strakonického hradu, např. tvar uší okenních rámců, což prozrazuje spjatost umělecké tvorby přímo s centrem či snahu o nápodobu a vyrovnání se s ním. Objekt farní budovy by jistě stál za samostatnou studií, ve spojitosti s námi sledovaným kostelem tvoří opravdu významný celek, který stojí za záchranu.⁴¹

Tato stavební etapa, zejména barokní úpravy pro své osobité, až domácí, pojetí forem zdobných prvků a konstrukčního řešení výstavby, je ve výsledku velmi ohleduplná v prolnutí s původně gotickým prostorem. Jednoduchost v členění prvků fasády a např. umírněná zdobnost tribuny dodávají kostelu jednotící, nijak rušivý dojem.

Poslední z velkých etap, závěrečná stavební proměna kostela, již v menší míře oproti předešlým, je období obecněji označováno jako doby historizujících slohů. Přesněji řečeno, neproběhly změny v jeho celkové dimenzi, hmota kostela se

⁴¹ V současné době je budova fary se statuem nemovité kulturní památky zahrnuta do seznamu *Ohrožených kulturních památek Jihočeského kraje*. Jejím současným vlastníkem je soukromá osoba, která jej získala od Římskokatolické církve, viz internetový odkaz: <http://nahlizenidokn.cuzk.cz/ZobrazObjekt.aspx?typ=parcela&id=2557691307>; Celkový stav objektu je v neutěšeném stavu, v současné době hrozí jeho úplná devastace. Pro uchování hodnotných částí v rámci fasád proběhlo dokumentační formou alespoň OPD v naplnění studentské práce: Pavla Černochová, Zuzana Hadravová, 2008.; Nynější záměr vlastníka není známý.

uchovala do dnešní doby nezměněna od barokních úprav, ale drobné úpravy jsou viditelné. V souhrnném pohledu se však nejedná o nijak výrazné zásahy, které by se daly památkově vnímat naroveň předešlých etap.

Tamnímu kostelu dodalo konečný výraz až na počátku 20. století rozhodnutí pana faráře, nechat prorazit vysoká okna k zajištění lepšího osvětlení presbytáře. Opravy a celková snaha o údržbu objektu během provozu je patrná i v rámci tohoto období. Co je zejména podstatné, ona snaha o dobový historismus na počátku století v zadání zakázky na vysoká okna presbytáře odpovídající gotickému tvarosloví.

Nepřízeň dobových událostí v dalších letech a nepřetržité negativní působení přírodních živlů se zasloužily o postupnou degradaci různých částí objektu, zásadní ztráty však kostel neutrpěl a jeho místo v rámci celého jihočeského památkového fondu je stále nezanedbatelné.

Celkovou hodnotu kostela Nanebevzetí Panny Marie v obci Jinín navyšuje především neobyčejná stavební činnost v době středověku, pojetí gotických prvků i konstrukčního řešení presbytáře, a v celku harmonické propojení pozdější, raně barokní úpravy interiéru, včetně sjednocení fasád celé stavby. Závěrečná úprava v historizujícím duchu, dodání presbytáři vysoká gotická okna s vitrážovou výzdobou, vytvořila z této památky jedinečnou sakrální stavbu. V současné době probíhají opravy a snaha zajistit základní podmínky pro uchování této památky, což doufáme, proběhne se zřetelem na zachování jedinečných stavebních detailů tohoto kostela a jeho podoba tak bude moci nadále prokazovat svou výjimečnost drobného sakrálního díla se snahou vyrovnat se v dané lokalitě nedalekému centru, výstavbě města Strakonice.

5. Hodnotné detaily a jejich soubory

Vhledem ke struktuře této práce, studii stavební historie určité památky a snaze metodicky naplnit postup provádění standardního nedestruktivního stavebně-historického průzkumu, jsou následující kapitoly vloženy jako závěrečný výčet hodnotných stavební částí stavby a následně i závad.⁴² Jednotlivé body těchto částí jsou také provázeny návrhy a doporučeními ke specializačním průzkumům. Předložený výčet a zejména návrhy k dalším průzkumům jsou spíše orientační, zde je potřeba konzultace s odbornými pracovišti příslušného oddělení Národního památkového ústavu.

Celek – urbanistická situace

Kostel Nanebevzetí Panny Marie představuje krajinnou dominantu v západní části celkové rozlohy obce Jinín. Nachází se ve vyvýšené lokalitě, prakticky v čele návsi protáhlého, ulicového, charakteru.

Tato sakrální stavba je součástí rozlehlejšího provozního areálu. Náleží sem tedy kostel s přilehlým hřbitovem, na severozápadě je samostatně situována stavba barokní fary, která nese řadu hodnotných stavebních detailů v rámci fasád a interiéru. Ve středu celého areálu se nachází prostranství mezi zástavbou hospodářských domů.

Objekt samotného kostela stojí ve středu užšího hřbitovního areálu, s řadou velmi hodnotných náhrobků, místy až z 16. století. Celá tato plocha je ohraničena zdí, jež vyúsťuje mimo další, vedlejší, komunikační cesty především hlavní vstupní bránou na východ. Samotnou bránu lze považovat za velmi hodnotný stavební celek, jedná se o bránu v raně barokním pojetí.

Samostatný objekt - Kostel Nanebevzetí Panny Marie

Exteriér:

Omítky fasád v rozsahu celé stavby.

- Průzkumem omítek lze objasnit postupné vrstvení historických nátěrů a patrně i odhalit řadu lokalit původní umělecké výmalby, např. v oblasti nároží věže lze patrně nalézt stopy po původním označení bosáží.

Hlavní římsa po celém obvodu kostela. Jednoduchá profilace s odkazem na baroko.

Opěrný systém v celém hmotovém rozsahu.

⁴² Kapitola řeší problematiku námětů na přístup k památce, dle metodiky SHP řazena na závěr, je začleněna do celkového závěru této studie.

- Odborným průzkumem zdiva lze získat průkaznější pohled na celkový vývoj jeho výstavby, zejména v místech napojení, zesílení, mohutnějších opěráků, což je také velmi zásadní ve zkoumání jednotlivých etap výstavby celého presbytáře.

Vstupní otvory:

Vložený portál do jižní sakristie, vstup do jejích prostor z venčí. Kamenné ostění, druhotně osazené patrně v 19.století.

Vnější portál do věže, hlavní vstup do podvěží. Kamenné ostění z pozdní středověké etapy, pod silnou vrstvou omítky.

Vložený portál z podvěží do lodi kostela. Kamenné ostění s vytesaným letopočtem 1856, očištěno, dobrá čitelnost.

Kamenný portál v severní předsínce. Pod silnou vrstvou omítky, dle archiválií vytesáno 1703.

Okenní otvory:

Okna lodi, dvě při jižní stěně a dvě při severní, bez vzájemné souměrnosti u dvou směrem k západu. Po jednom oknu stejného tvaru v obou kaplích - barokní typika, výplně čirým tabulovým sklem.

- Průzkum zdiva severní a jižní stěny lodi, možnost nálezu vyzdění starších pozůstatků otvorů oken či při jižní stěně také otvoru vstupního. Dále průzkum zdiva jižní stěny kaple k jihu, možnost nálezu původně středověkého okna.

Vysoká okna v gotickém tvarosloví – čtyři okenní otvory v závěru kostela, výplně jsou zde vitrážová barevná skla. Počátek 20. stol., v historizujícím duchu. Patrně „obnova“ dvou oken při jižní a severní stěně.

- Průzkum zdiva v této oblasti je velmi potřebný, možnost bližšího pochopení historického vývoje těchto okenních otvorů, vůbec celkového osvětlení presbytáře a snad i jeho etap ve výstavbě.

Oválné okénko ve východní stěně presbytáře.

- Nutnost průzkumu zdiva, jednoznačné zazdění původního oválného okna, náznak tvaru ve vnější omítce.

Okenní otvory ve výšce věže.

Zastřešení lodi a věže. Věžička nad závěrem kostela, sanktusník.

Interiér:

Celkové pojetí interiéru kostela v prolnutí středověké etapy s barokní dostavbou a úpravami. Hmotové rozložení a snaha o proporční vyváženost jednotlivých částí celé

stavby i vnitřních detailů, tj. dostavba severní kaple, tribuna, sjednocení okenních otvorů v lodi i kaplích, atd.

Prostor *jižní kaple*, jedinečnost zaklenutí.

- Prozkoumání podlahové krytiny, případné nalezení podzemních prostor (propad dlažby ve střední části) a zaklenutí, detailní průzkum klínových žeber křížové klenby (pro silnou vrstvu omítky místy špatná čitelnost), následná komparace s dalšími prostory pro průkaznost jednotlivých středověkých etap.

Prostor *severní kaple*, vysoká kvalita jednotlivých architektonických detailů (klenutí, pilastry, římsy, vsazený náhrobek do stěny vstupního oblouku při východní straně)

- Průzkum zdiva při její východní stěně, návaznost na zdivo původní středověké sakristie či mohutného opěrného sloupu, tedy vhodnost archeologického průzkumu pro potvrzení existence původních prostor sakristie v období před výstavbou současné hmoty severní kaple.

Střední pole, centrální komunikační prostor před samotným závěrem, jeho zaklenutí křížovou žebrovou klenbou

- Bližší průzkum klenutí, profil žeber a svorníku, který je viditelně poškozený, patrně chybí původní sochařské zpracování. (vše pod silnou vrstvou omítky)

Polygonální závěr, zejména klenutí, kamenný sanktuář v severní stěně, okenní otvory

- Průzkum klenebních žeber, zejména v oblasti svorníku, který je zásadní pro určení etap výstavby presbytáře. Dále průzkum vnitřních omítek, možnost nálezů historických nástěnných maleb.

Jedinečné stavební detaily:

Vítězný oblouk. Potřeba hlubšího průzkumu v oblasti výběhu oblouku k bližšímu určení datace.

Tribuna s barokními detaily, jedinečnost jejích stavebních prvků.

Zaklenutí hlavní lodi, detaily - profilovaný fabion jako přechod ze zdiva do plochého stropu, středová výmalba v poli tvaru kvadrilobu, i zde je rám profilovaný.

Kamenný portál, vstup do sakristie při jižní straně z presbytáře. Jedinečnost v uměleckém provedení kamenické práce, výrazná profilace ostění, také velmi kvalitní práce ve dřevě v pohledu na křídlo dveří.

Kamenné ostění drobného okénka nad vnějším vstupem do sakristie, které má tvar tzv. jeptišky.

Kostelní *mobiliář* v celém prostoru stavby - oltáře, kazatelna, kamenná křtitelnice, zpovědnice, lavice, závěsné obrazy, varhany a další vybavení.

Vnitřní prostory věže a její architektonické i technické části. Vnitřní vybavení, např. druhotně osazený portál s hrubým osekáním v místech vstupu do prostor věže z tribun (pod silnou vrstvou omítky), dále např. okenní výklenky ve vyšší úrovni, technologický celek pro usazení zvonů, zvony, trámový systém.

- Doporučení na dendrochronologický rozbor materiálu k bližšímu časovému zařazení.

Půdní prostory a trámový vazebný systém krovu, který je jednou z nejcennějších částí stavby. Vysoká historická hodnota v původním dochování dřevěného materiálu a technologická hodnota ve vazebném systému pozdně gotického krovu 15.století.

- Doporučení na dendrochronologický rozbor materiálu k bližšímu časovému zařazení.

6. Závady

Z hlediska výčtu závad, ve smyslu narušení či trvalých ztrát některých hodnotných stavebních detailů i celků, lze tuto problematiku uvést nejpráhledněji dle charakteru a lokality sledovaného poškození.

Funkčnost objektu v rámci odpovídajícího využití:

- V pohledu na celý hospodářský areál, došlo k postupnému zchátrání nejen okolních staveb provozního charakteru, dnes již zcela nevyžívaných, zejména pak ke zchátrání objektu farní budovy, která je v současné době až v desolátním stavu. Statika domu byla narušena.
- Samotná stavba kostela Nanebevzetí Panny Marie je z hlediska funkčnosti objektu bez zásadních poškození, probíhá pravidelné konání bohoslužeb.

Narušení celkového výrazu:

- Kostel je sice díky běžnému provoznímu chodu, stále udržován drobnými opravami či výmalbami interiéru a exteriéru. Ve vnitřních prostorech se však pro silné prostupování vlhkosti po celém obvodu zdiva objevují lokality plísní, což narušuje zejména celkový výraz interiéru lodi a severní kaple.
- Vlhkost působí také na vnější fasádu stavby. Opad omítek lze pozorovat zejména v rozmezí do jednoho metru od země, kde dochází k nevratným ztrátám jednotlivých vrstev, případně i maleb v závěru kostela na východní straně. Je narušena ucelenost ploch fasád po celém obvodu zdiva, zejména v oblasti presbytáře a místech přímého zatékání vody ze střešní krytiny.

Narušení hodnotného detailu:

- Opad omítek v místě předpokládaného výskytu nástěnných maleb, závěr kostela.
- Lokální narušení souvislého, obvodového, průběhu hlavní římsy.
- Vlivem působení vlhkosti a řady organický i anorganických činitelů dohází k postupnému poškození jednotlivých částí kostelního mobiliáře.

Narušení vztahových hodnot:

- Po přesunutí církevní působnosti z tamního prostředí do nedalekých Strakonic, jako centrálního stanoviště všech drobnějších farností v okolí, došlo k opuštění objektu farní budovy a nyní dochází k chátrání objektu. Barokní fara tvoří s kostelem jedinečný funkční celek. Tento vztah byl narušen.

- V pohledu na samotný kostel, nedošlo k výraznějším vztahovým narušením, ať již dobovou výstavbou a úpravami, či současnými opravy. Vše respektuje původní dispoziční schéma, dostavby byly provedeny ve vyváženosti k stávajícím prostorám a opravy nijak výrazně nepoškodily vztahové vazby starších etap.

Narušení dispozice:

- Stavba sledovaného kostela nebyla nijak zásadněji v dispozičním schématu narušena, celek je naopak pozdějšími historickými proměnami poměrně vyvážen.

Narušení komunikačních schémat:

- Z tohoto hlediska není shledáno žádné narušení.

7. Závěr

Zvoleným tématem této bakalářské práce je představení stavební historie kostela Nanebevzetí Panny Marie v obci Jinín, a to z hlediska výjimečnosti této sakrální stavby v oblasti Strakonicka. Díky postupnému rozšiřování znalostí dané problematiky studia stavební historie objektů našeho památkového fondu obecně se moje práce nasměřovala ke zkoumání mnou zvolené sakrální stavby dle naplňování metodiky Standardního nedestruktivního stavebně-historického průzkumu (dále jen SHP). Tento postup je v současné době obecně známou a širší odbornou veřejností také uznávanou metodou, která stanovuje formu i obsah zkoumání a utřídění poznatků o historických stavbách, což napomohlo také mé práci.

Jednotlivé kapitoly tedy odpovídají struktuře skladby takto zvoleného metodického postupu, přičemž postupně docházím skrz naplnění jednoznačně kladených otázek v rámci obecné charakteristiky SHP k celkovému vytvoření představy stavebního vývoje námi sledované stavby.

Na počátku této studie se dalo vycházet pouze z výsledků stylového rozboru architektonických prvků, které jsem fotograficky zaznamenávala na terénních průzkumech v průběhu několika návštěv tamní lokality, s časovými rozestupy v náplni zhruba jednoho roku. Poznání této odbornou literaturou nijak výrazněji zpracované nemovité památky, patrně pro její drobnější charakter a okrajovou lokalitu, se začalo postupně rozšiřovat alespoň o přehled bližších historických souvislostí a také v obecnějším pohledu o znalosti specifík stavební činnosti jižních Čech. V neposlední řadě mi byly hodnotným zdrojem také posudky předních odborníků stavební historie, již konkrétně zaměřené pouze na kostel Nanebevzetí Panny Marie v obci Jinín. Všechny tyto zmíněné poznatky však již ve snaze zařadit konkrétní stavební části kostela do rozfázovaných etap celého vývoje nepodávaly dostatečnou průkaznost. Zásadním pramenem pro vykreslení některých etap stavební činnosti kostela byla velmi komplexně vypracovaná archivní rešerše, která nakonec v mnohých místech navrhované chronologie potvrdila či vyvrátila mé domněnky.

Nejvíce problematickou částí stavební historie, zároveň však také velmi zásadním úsekem dodávajícím stavbě vysokou hodnotu, jsou samotné počátky a následný středověký vývoj výstavby. Jak se ukázalo, ani stylový rozbor v menší míře za přispění poznatků historické dokumentace nijak výrazněji neobjasnil představu dispozičního řešení vůbec prvního sakrálního prostoru na tomto místě. Popis podoby

uvedený v příslušné kapitole vychází zejména z dobové typologie, bez průkaznějších archeologických průzkumů bohužel nelze nic blíže specifikovat.

S postupem uměleckého vývoje středověké stavební činnosti celé oblasti Čech a v dobovém posunu i nejbližšího okolí námi sledovaného kostela, centra specifické románsko-gotické výstavby města Strakonice, se již projevovaly také čistě gotické prvky sakrální architektury královské huti Přemysla Otakara II. Lokální pojetí klasických forem je patrné i zde na farním kostele v Jiníně. Detailním studiem jednotlivých architektonických prvků této etapy jsem došla k závěru, že je nutno ji rozdělit na několik stavebních fází. Přesto však nastává situace, kdy se jednotlivé stavební úseky gotické etapy nedají s prokazatelností do celkové chronologie zařadit. Předložila jsem několik variant, které jsou pak přehledně shrnuty také v kapitole *Umělecko historické hodnocení*, kde se přikláním k jediné z nich. S vědomím, že se upřesnění celkového vývoje, a tedy buď potvrzení či vyvrácení mých odhadů snad v dohledné době na základě hloubkových průzkumů vyjeví, dokládám také pro přehlednost obě varianty celkového vyhodnocení stavebního vývoje, a to v barevném provedení všech etap na schématu půdorysu.

I přes řadu doposud neprokázaných domněnek nic nemění na faktu, že právě středověké období výstavby je pro tuto památku velmi zásadní a ve svém stavitelském pojetí ji řadí mezi jednu z výjimečných sakrálních staveb gotického jádra, přestože je charakter typicky členěného presbytáře subtilnější. Na vysoké umělecké úrovni středověkého období jsou zde osazené kamenné prvky, zejména vstupní portály a některá okenní ostění, včetně velké kamenné křtitelnice s bohatou symbolickou výzdobou. Z hlediska řemeslných kvalit a v pohledu na historické konstrukce pak dominuje této stavbě krovní systém, datovatelný dle typologie patrně ke konci 15. století.

Vysoká hodnota tohoto krovu však byla vlivem nedostatečné péče a údržby zastřešení ohrožena. Následkem toho byla nutná celková oprava a zajištění statiky střešního komplexu v oblasti nad lodí i presbytářem. K takto zásadnímu kroku ve stavební historii každého objektu došlo až v době nedávné, což umožnilo obohatit tuto studii o jedinečnou fotodokumentaci stávajícího stavu pozdně gotického krovu. V postupu práce zadaného projektu záchrany architektonického dědictví, tedy na celkovou obnovu kostela, od počátku roku 2008 až doposud probíhala oprava střešní krytiny a kovu. Z památkového hlediska bych právě zde měla výhrady. Místy nešetrným přístupem v řešení opravy krovu náhradou stávajícího materiálu byla jeho

velmi vysoká hodnota narušena. Důrazně bych zde doporučila hloubkovější průzkum, tzv. dendrochronologický rozbor, který by jistě jen potvrdil cennost této konstrukce právě v hodnotě stáří původně dochovaného materiálu. Výsledek prací z pohledu na celkové zajištění této části objektu je však ve výhledu na uchování památky velmi pozitivní. Námi sledovaná sakrální stavba, jak již bylo mnohokrát řečeno, totiž ztrácí na řadě hodnot zejména pro vysoký vliv vlhkosti.

Následné stavební etapy přinesly výrazné proměny tváře kostela až na počátku 18. století, a to jak v barokních úpravách interiéru a sjednocení fasád, zejména pak v hmotovém rozšíření o severní kapli a předsíňku. I v takto velké míře zásahů se však stavitelům, podle mého mínění, podařilo respektovat původně gotické jádro. Období historismů i počátek 20. století zde nakonec výrazně podtrhly opět středověké základy kostela, a to úpravou okenních otvorů v presbytáři se vsazením barevných vitráží. Drobnější opravy a snahy o základní údržbu památky následovaly až do nedávných let.

K této celkové studii stavební historie námi sledovaného kostela, ve sporných místech datačního ujasnění či tušeného výskytu dalších významných prvků, např. nástěnných maleb, je odborný posudek restaurátorů (sondáže zdiva, specializační metoda dendrochronologie či průzkum omítek) včetně archeologického průzkumu, podle mého názoru, opravdu nutnou součástí, pro celiství výsledek bádání. Je pozitivní, že právě s restaurátorskými pracemi je počítáno i ve výše zmíněném projektu na obnovu této památky. V následujících etapách bude řešena sanace zdiva a oprava fasád i omítek interiéru. Doufejme, že výsledky naplní očekávání všech zainteresovaných institucí i osob, a především že bude respektována do dnešních dob zachovaná hodnotná tvář goticko-barokního kostela.

Závěrem lze říci, že metoda SHP naprosto naplnila stanovený cíl mé práce v pohledu na celkovou stavební historii této drobné sakrální stavby. I přes sporná místa v dataci určitých částí objektu a jejich následného řazení do chronologie stavebního postupu, lze s jistotou říci, že je kostel Nanebevzetí Panny Marie v Jiníně jednou z výjimečných architektonických staveb našeho památkového fondu. Tento kostel je hodnotný zejména pro své středověké jádro a zásahy z něj respektujících pozdějších stavebních etap - barokní výstavby a úprav z období tzv. historismů. Celkový dojem stavby v prolínání zmíněných etap působí ve výsledku velmi vyrovnaně. Památkové hodnoty jsou nepopíratelné.

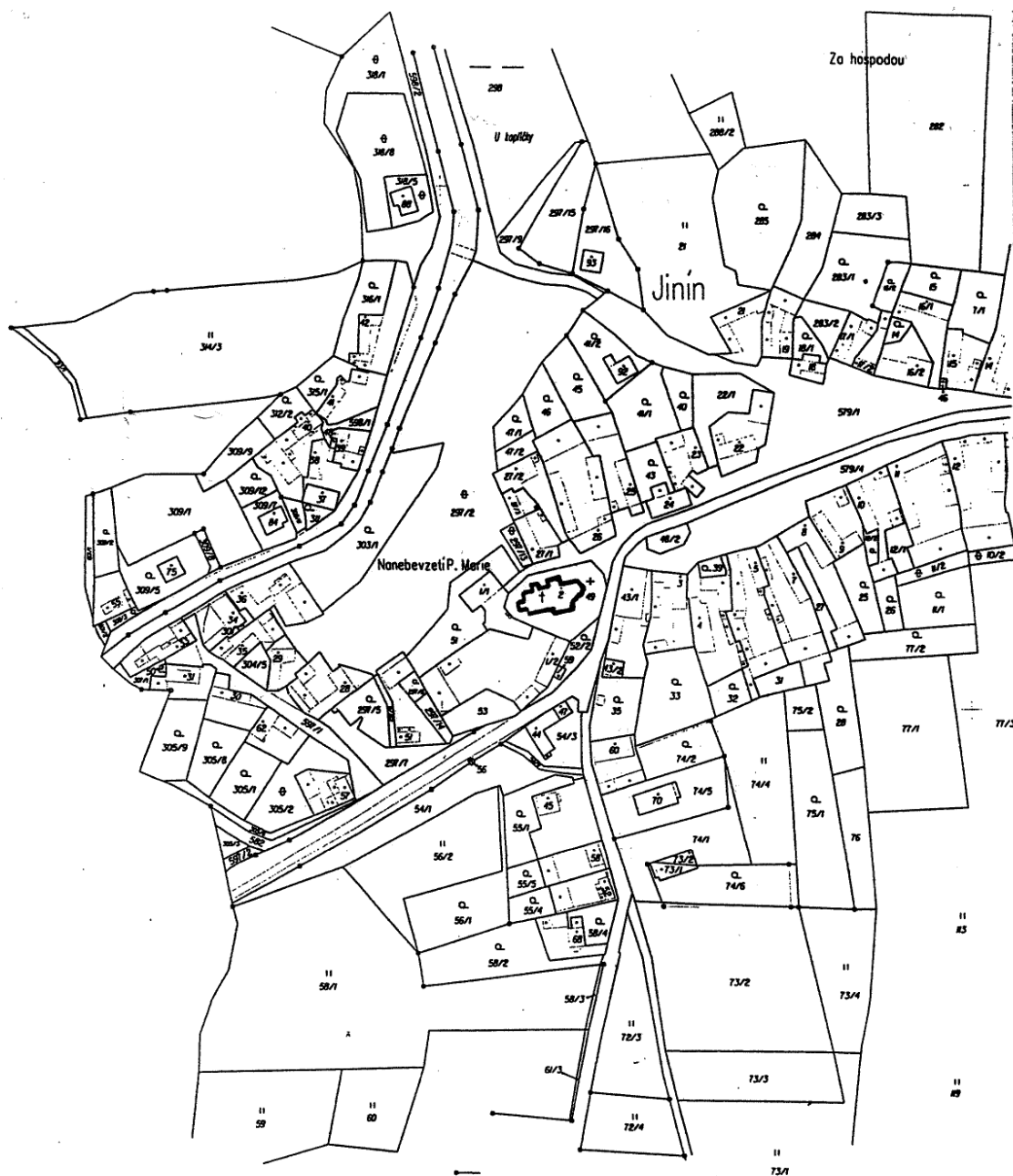
Obrazová a plánová dokumentace

I.a Jinín, Strakonice, výřez z turistické mapy

I.b Jinín, výřez z turistické mapy

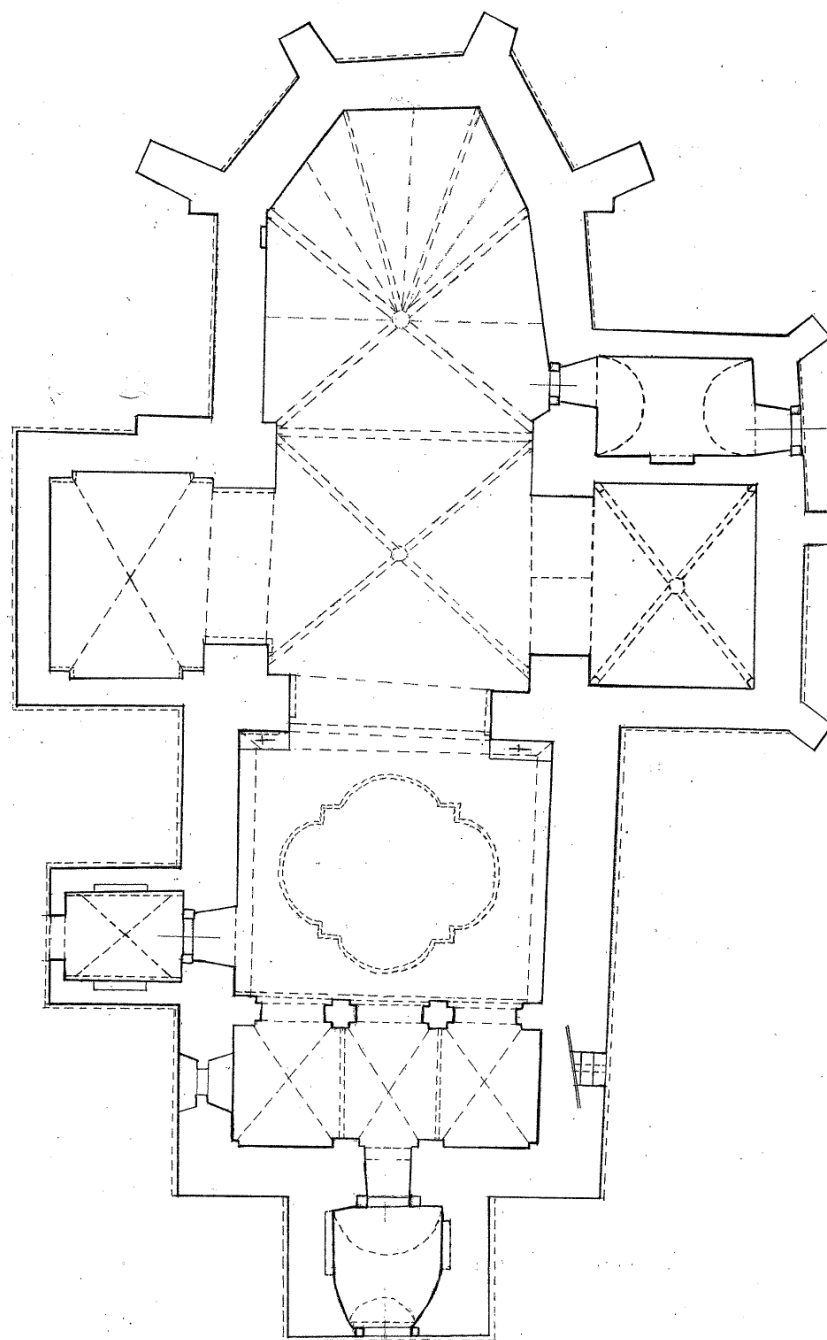
Katastrální úřad pro Jihočeský kraj	Okres Strokonice	Obec Jinín	Datum 15.10.2007
Kat. území Jinín	Mapový list ZS-II-28-10	Měřítko 1:2880	Podpis <i>U-8</i>
KOPIE KATASTRÁLNÍ MAPY			Číslo PÚ 5425/2007
			Rozítka
Vyhotoval Voják Michal		Dne 15.10.2007	

II. Jinín, kopie katastrální mapy

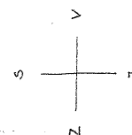

III. Jinín, Císařský otisk mapy stabilního katastru z roku 1837,
ÚAZK, složka č.2916-1

KOSTEL NANEBEVZETÍ PANNY MARIE
JINÍN

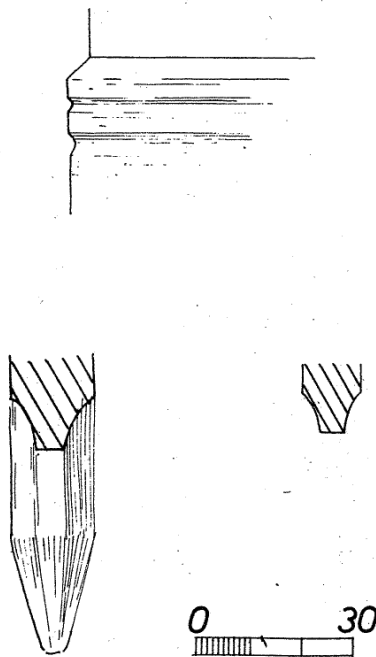
1:100

IV. Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, schéma půdorysu,
(původní měřítko 1:100 je zde zmenšeno)

IV. Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, půdorys v měřítku 1:100

ING. ARCH. J. MANNSBARTH

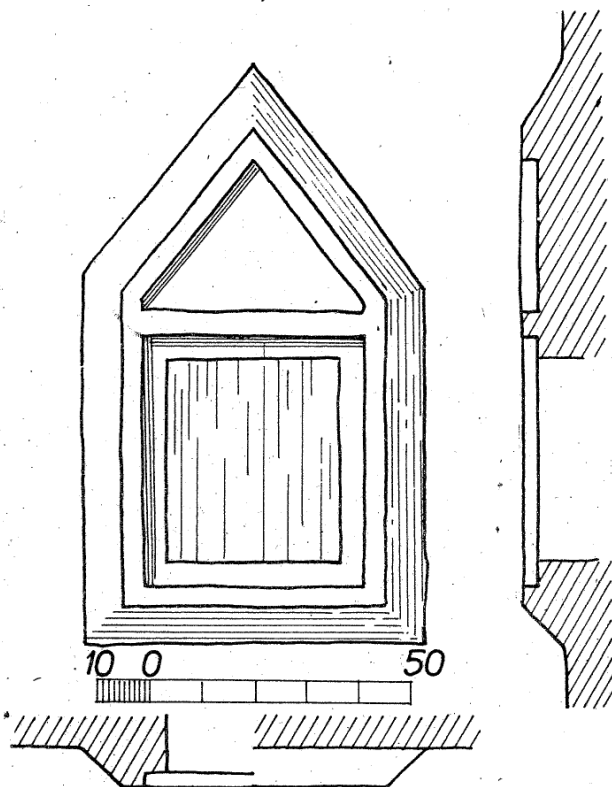

PPDP-991-4-6765

45-47 JINÍN

V. Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, žebro, nákres,
NPÚ, archiv plánů

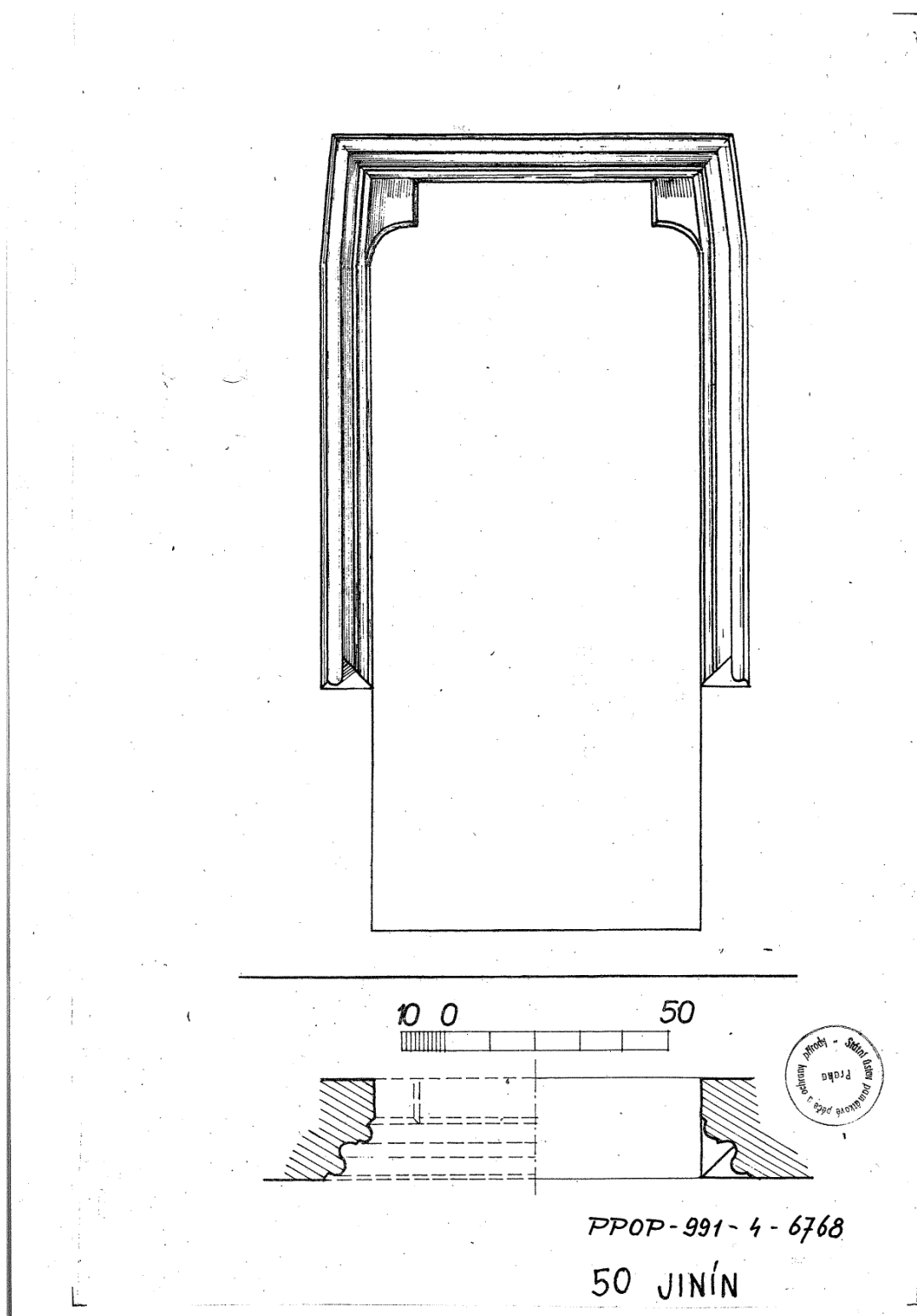
ING. ARCH. J. MANNSBARTH

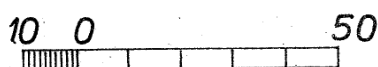
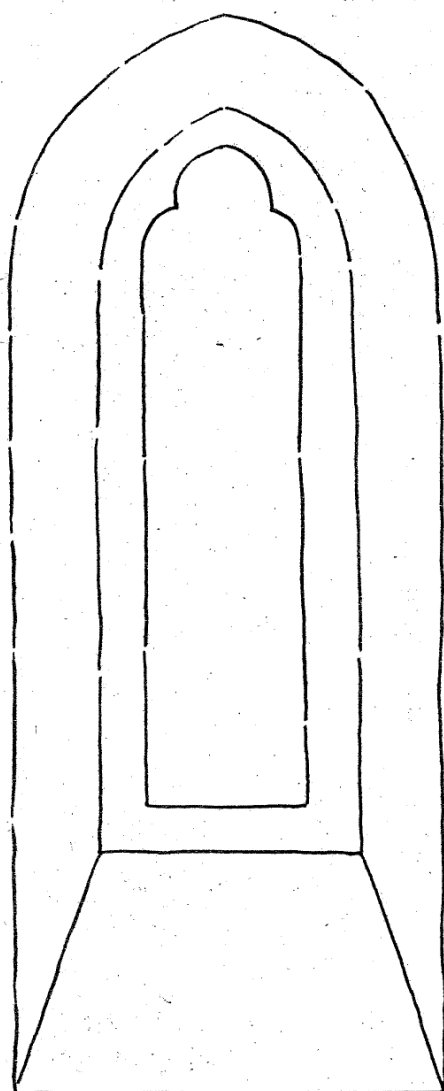
PPOP-991-4-6764

44 JINÍN

VI. Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, sanktuář, nákres,
NPÚ, archiv plánů

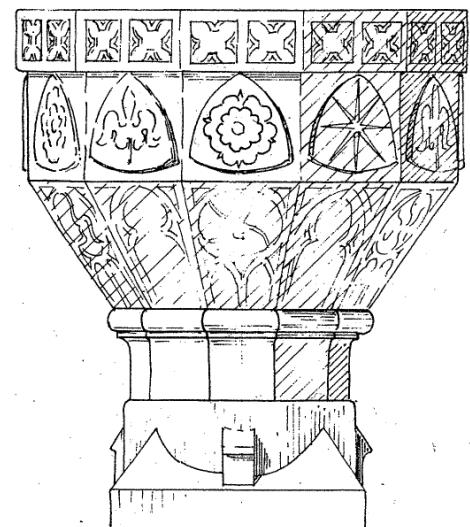
VII. Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, portál-vstup do sakristie, náčres,
NPÚ, archiv plánů

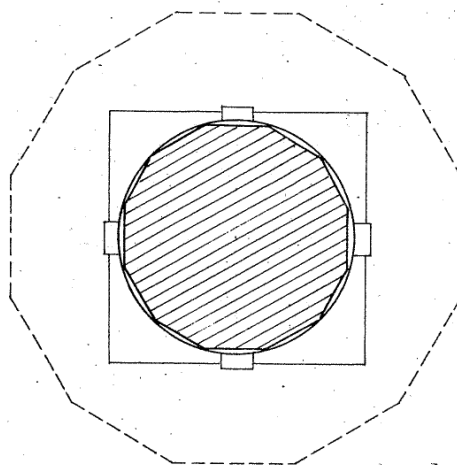
PROJ-991-4-6766

48 JINÍN

VIII. Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, okenní otvor-sakristie, náčrtek, NPÚ, archiv plánů

10 0 50

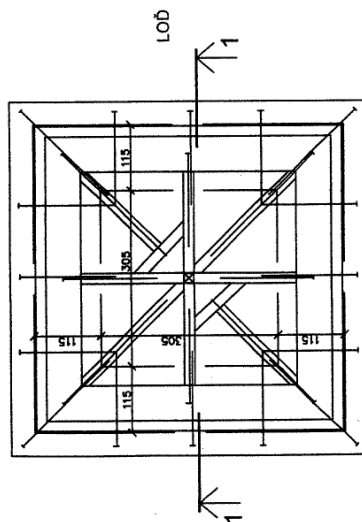
PPOP-991-4-6767

49 JINÍN

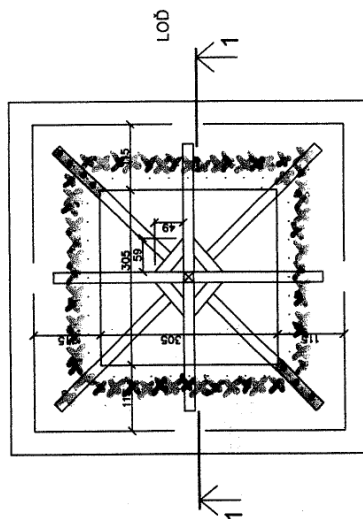
IX. Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, křtitelnice, nákres,
NPÚ, archiv plánů

Půdorys krovu věže – Schématické znázornění poškození dřeva krovů

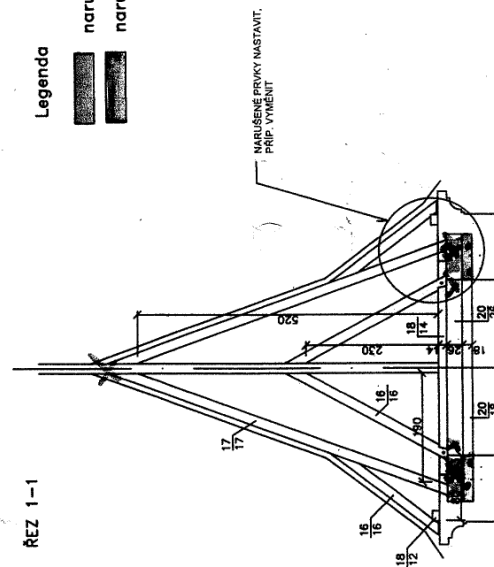
PŮDORYS VĚŽE–HORNÍ OROVEN

PŮDORYS VĚŽE–SPODNÍ OROVEN

ŘEZ 1-1

Legenda

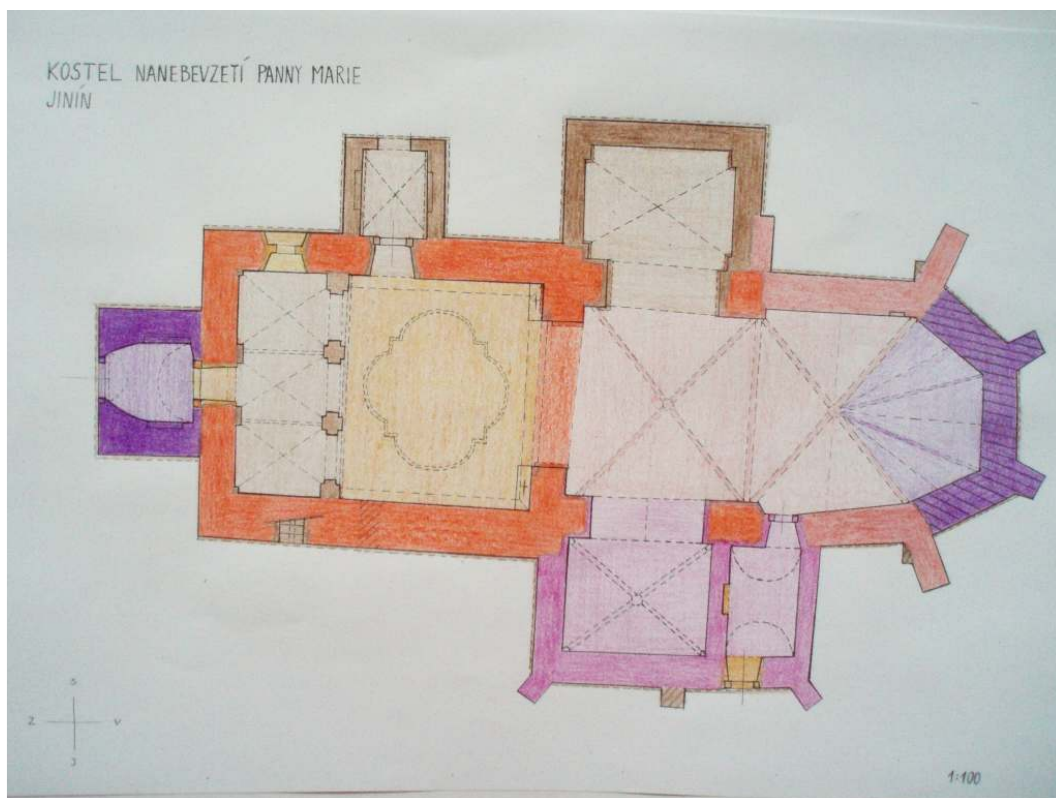
narušení hnilobou

 narušení hmyzem

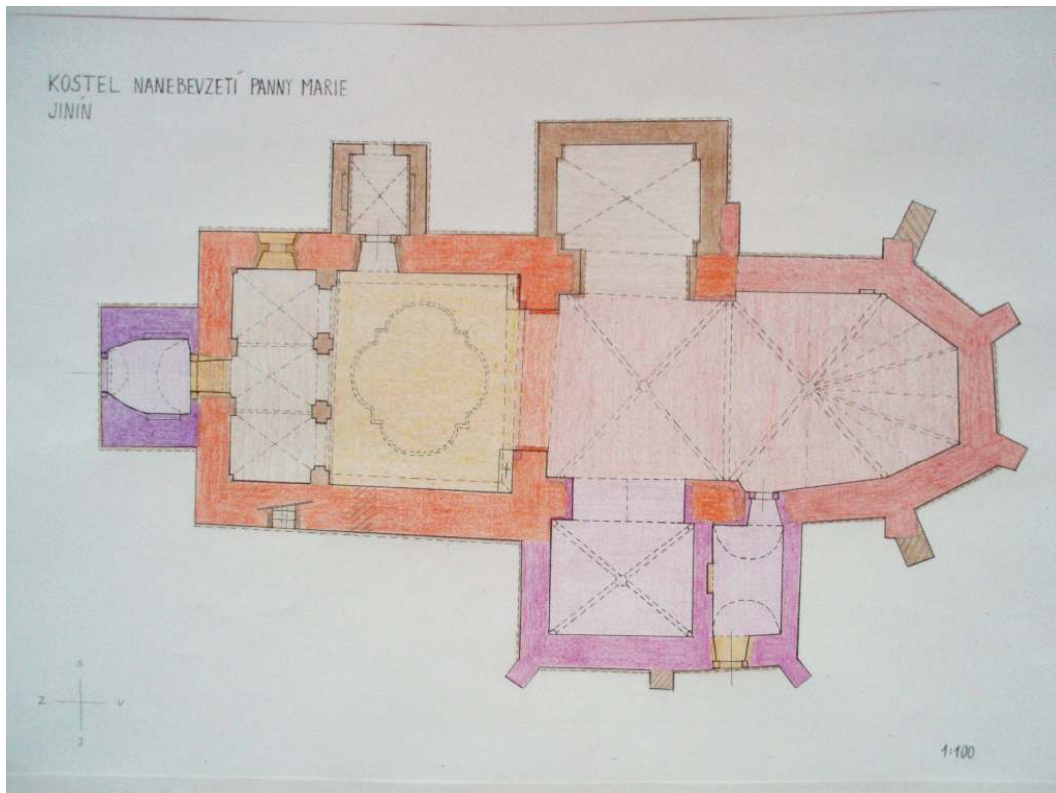
POZNÁMKA

- PO ROZKRYTÍ KONSTRUKCE JE NUTNÉ UPŘESNIT ROZSAH NARUŠENÍ
- o NOVE ŘEŽIVO
 - NOVE ŘEŽIVO SMRK TR. S10 DLE ČSN 732824-1 – HOBLOVANÉ
 - NOVE ŘEŽIVO IMPREGNOVAT LIGNOTEXEM E PROFÍ NEBO DERONEM PLUS
- o PONECHÁVANÉ ŘEŽIVO
 - KROV–NÁVRH SANACE DŘEVA
 - PONECHÁVANÉ ŘEŽIVO–CELOPLOŠNĚ MECHANICKY OČISTIT
 - HORNÍ PLOCHU KROKVÍ SANOVAT LIGNOTEXEM E PROFÍ NEBO DERONEM PLUS
 - LOKÁLNÍ CHEMICKÁ SANACE–LIGNOTEXEM OH-F V MÍSTECH NARUŠENÍ
 - CELOPLOŠNĚ SANOVAT 1M NAD OROVĚŠ KORUNY ZDIVA LIGNOTEXEM OH-F NEBO DERONEM OH
 - CHEMICKÁ SANACE ZDIVA LIGNOTEXEM E PROFÍ NEBO DERONEM PLUS
 - CHEMICKÉ SANACNÍ PŘÍSTŘEDKY POUŽÍVAT BEZ BAREVNÉHO TĚNOVÁNÍ

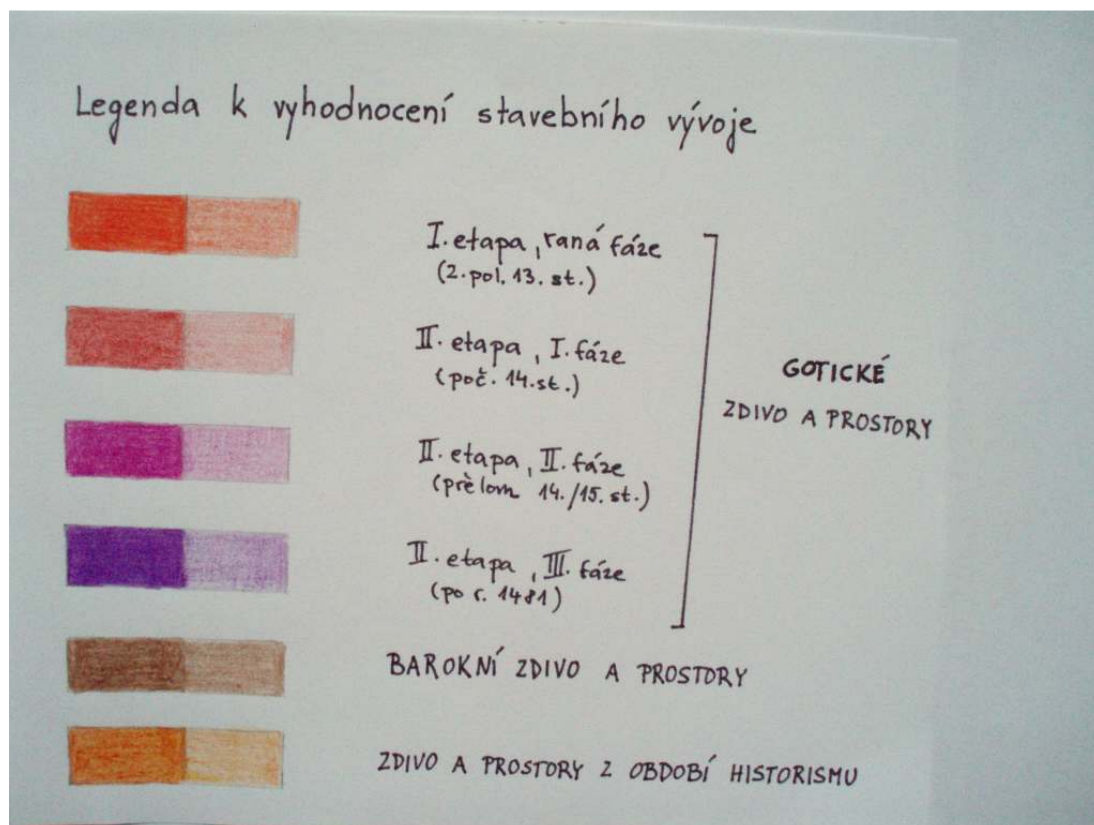
XII. Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, krov věže - schémata,
MURUS, technická zpráva

XIII. Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, barevné schéma stavebního vývoje,
1. varianta

XIV. Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, barevné schéma stavebního vývoje,
2. varianta

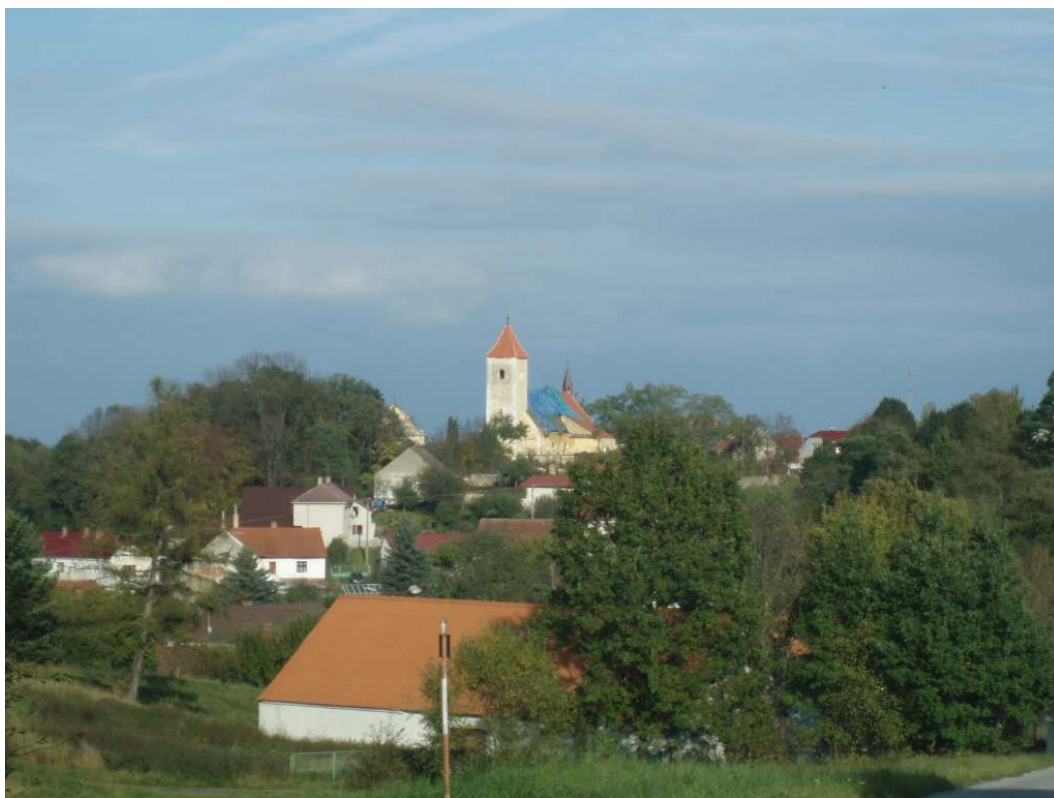

XV. Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, legenda k vyhodnocení stavebního vývoje

Seznam vyobrazení – Obrazová a plánová dokumentace

- I.a Jinín, Strakonice, výřez z turistické mapy, zdroj:
<http://www.mapy.cz/#mm=TTtTcP@x=131951872@y=132944128@z=11>,
vyhledáno 16.5.2010
- I.b Jinín, výřez z turistické mapy, zdroj:
<http://www.mapy.cz/#mm=TTtTcP@x=132011520@y=132895744@z=12>,
vyhledáno 16.5.2010
- II. Jinín, kopie katastrální mapy, MURUS, technická zpráva, Jinín 2007
- III. Jinín, Císařský otisk mapy stabilního katastru z roku 1837, ÚAZK Praha,
složka č.2916-1
- IV. Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, schéma půdorysu, autor
- V. Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, žebro, nákres, NPÚ Praha, archiv
plánů
- VI. Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, sanktuář, nákres, NPÚ Praha, archiv
plánů
- VII. Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, portál, nákres, NPÚ Praha, archiv
plánů
- VIII. Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, okenní otvor-sakristie, nákres, NPÚ
Praha, archiv plánů
- IX. Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, křtitelnice, nákres, NPÚ Praha, archiv
plánů
- X. Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, krov – příčný řez lodí, MURUS,
technická zpráva, Jinín 2007
- XI. Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, krov – příčný řez presbytářem,
MURUS, technická zpráva, Jinín 2007
- XII. Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, krov věže, schéma, MURUS,
technická zpráva, Jinín 2007
- XIII. Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, barevné schéma stavebního vývoje,
1.varianta, Foto: autor
- XIV. Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, barevné schéma stavebního vývoje,
2.varianta, Foto: autor
- XV. Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, legenda k barevnému vyhodnocení
stavebního vývoje, Foto: autor

Fotodokumentace

Obr.1 Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, dálkový pohled od západu

Obr.2 Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, celek, pohled od východu

Obr.4 Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, celek – kostel s farou, pohled od jihozápadu

Obr.5 Jinín, fara, pohled od východu

Obr.12 Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, severní strana, pohled od jihovýchodu

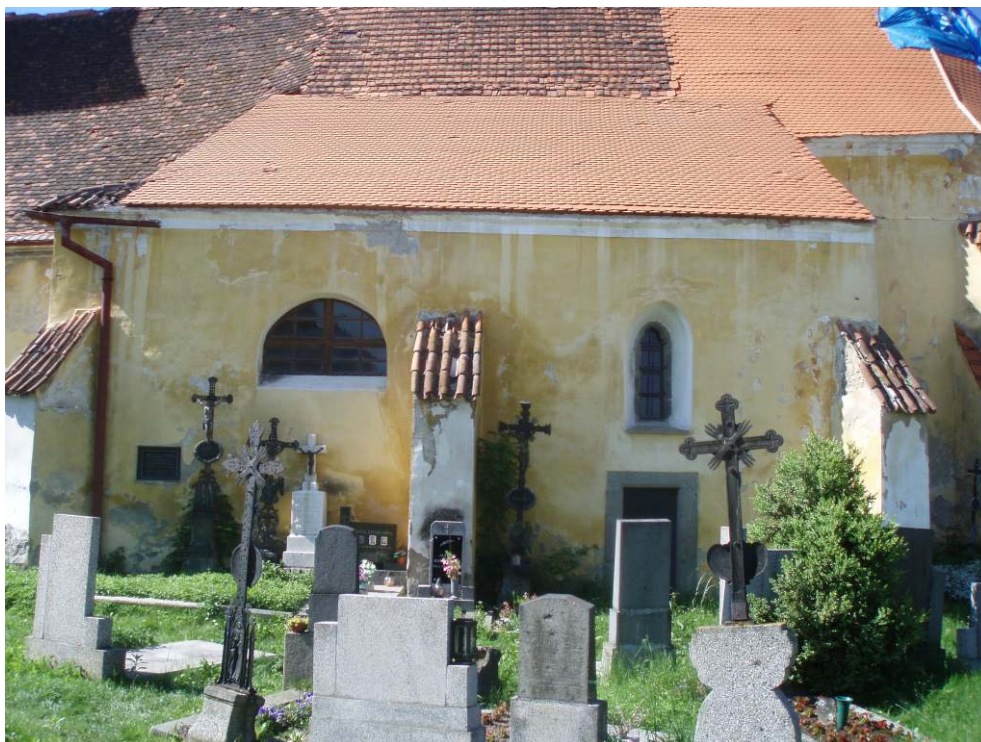
Obr.13 Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, presbytář, pohled od jihozápadu

Obr.18 Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, presbytář, pohled od východu

Obr.25 Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, východní stěna presbytáře

Obr.29 Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, sakristie a kaple, pohled od jihu

Obr.31 Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, okenní otvor sakristie

Obr.45 Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, severní stěna, detail zdiva

Obr.57 Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, severní kaple, detail její východní stěny

Obr.50 Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, severní předsíňka, detail řimsy

Obr.56 Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, severní strana, střešní krytina

Obr.67 Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, pod kruchtou

Obr.69 Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, západní kuchta

Obr.70b Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, průhled ke vstupu z podvěží

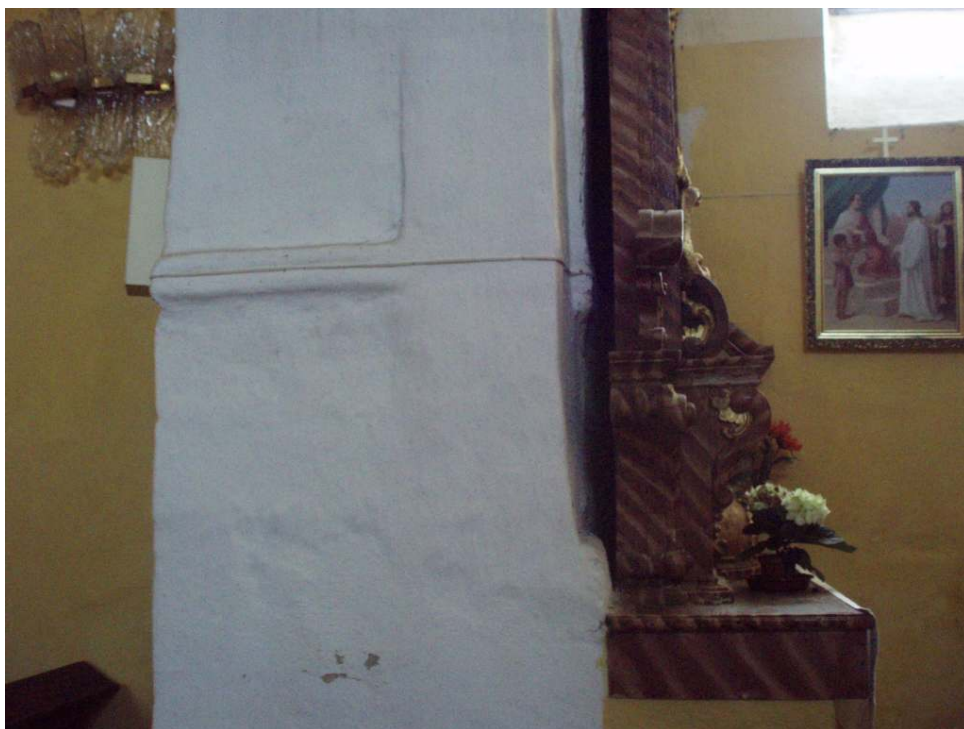
Obr.81 Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, průhled k oltáři z lodi

Obr.83a Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, vítězný oblouk, jižní strana

Obr.83b Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, vítězný oblouk, severní strana

Obr.84a Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, vítězný oblouk, jižní výběh oblouku

Obr.84b Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, vítězný oblouk, severní výběh oblouku

Obr.87 Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, střední pole, klenutí

Obr.93 Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, vstup do jiné kaple

Obr.109a Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, presbytář, svorník

Obr.111c Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, presbytář, výběh tří žeber

Obr.114 Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, severní stěna presbytáře, sanktuář

Obr.115, Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, portál, vstup do sakristie

Obr.116b Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, ostění portálu, vstup do sakristie

Obr.128b Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, křtitelnice v jižní kapli

Obr.123 Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, presbytář, hlavní oltář, pohled

Obr.126 Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, severní kaple, oltář, celek

Obr.127 Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, jižní kaple, oltář, celek

Obr.135 Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, střední pole, kazatelna

Obr.136 Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, vstup do věže z patra kruchty

Obr.138 Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, ostění portálu, vstup do věže

Obr.147b Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, půda, předěl mezi presbytářem a lodí

Obr.150 Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, půda, část klenebního žebra

Obr.152b Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, krov, pohled od západu

Obr.152e Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, krov, pohled od východu

Seznam vyobrazení – Fotodokumentace

- Obr.1 Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, druhá polovina 13.století, dálkový pohled od západu, Foto: autor
- Obr.2 Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, druhá polovina 13.století, celek, pohled od východu, Foto: autor
- Obr.4 Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, druhá polovina 13.století, celek – kostel s farou, pohled od jihozápadu, Foto: autor
- Obr.5 Jinín, fara, 1780, pohled od východu, Foto: autor
- Obr.12 Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, druhá polovina 13.století, severní strana, pohled od jihovýchodu, Foto: autor
- Obr.13 Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, druhá polovina 13.století, presbytář, pohled od jihovýchodu, Foto: autor
- Obr.18 Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, druhá polovina 13.století, presbytář, pohled od východu, Foto: autor
- Obr.25 Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, druhá polovina 13.století, východní stěna presbytáře, Foto: autor
- Obr.29 Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, druhá polovina 13.století, sakristie a kaple, pohled od jihu, Foto: autor
- Obr.31 Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, druhá polovina 13.století, okenní otvor sakristie, Foto: autor
- Obr.45 Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, druhá polovina 13.století, severní stěny, detail zdiva, Foto: autor
- Obr.57 Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, druhá polovina 13.století, severní kaple, detail její východní stěny, Foto: autor
- Obr.50 Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, druhá polovina 13.století, severní předsíňka, detail římsy, Foto: autor
- Obr.56 Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, druhá polovina 13.století, severní strana, střešní krytina, Foto: autor
- Obr.67 Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, druhá polovina 13.století, pod kruchtou, Foto: autor
- Obr.69 Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, druhá polovina 13.století, západní křuchta, Foto:autor

- Obr.70b Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, druhá polovina 13.století, průhled ke vstupu z podvěží, Foto: autor
- Obr.81 Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, druhá polovina 13.století, průhled k oltáři, Foto: autor
- Obr.83a Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, druhá polovina 13.století, vítězný oblouk, jižní strana, Foto: autor
- Obr.83b Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, druhá polovina 13.století, vítězný oblouk, severní strana, Foto: autor
- Obr.84a Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, druhá polovina 13.století, vítězný oblouk, jižní výběh oblouku, Foto: autor
- Obr.84b Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, druhá polovina 13.století, vítězný oblouk, severní výběh oblouku, Foto: autor
- Obr.87 Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, druhá polovina 13.století, střední pole, klenutí, Foto: autor
- Obr.93 Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, druhá polovina 13.století, vstup do jižní kaple, Foto: autor
- Obr.109a Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, druhá polovina 13.století, presbytář, svorník, Foto: autor
- Obr.111c Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, druhá polovina 13.století, presbytář, výběh tří žeber, Foto: Petr Macek
- Obr.114 Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, druhá polovina 13.století, severní stěna presbytáře, sanktuář, Foto: Petr Macek
- Obr.115 Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, druhá polovina 13.století, portál, vstup do sakristie, Foto: Petr Macek
- Obr.116b Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, druhá polovina 13.století, ostění portálu, vstup do sakristie, Foto: autor
- Obr.128b Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, druhá polovina 13.století, křtitelnice v jižní kapli, Foto: autor
- Obr.123 Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, druhá polovina 13.století, presbytář, hlavní oltář, podhled, Foto: Petr Macek
- Obr.126 Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, druhá polovina 13.století, severní kaple, oltář, celek, Foto: Petr Macek
- Obr.127 Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, druhá polovina 13.století, jižní kaple, oltář, celek, Foto: Petr Macek

- Obr.135 Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, druhá polovina 13.století, střední pole, kazatelna, Foto: Petr Macek
- Obr.136 Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, druhá polovina 13.století, vstup do věže z patra kruchty, Foto: autor
- Obr.138 Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, druhá polovina 13.století, ostění portálu, vstup do věže, Foto: autor
- Obr.147b Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, druhá polovina 13.století, půda, předěl mezi presbytářem a lodí, Foto: autor
- Obr.150 Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, druhá polovina 13.století, půda, část klenebního žebra, Foto:autor
- Obr.152b Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, druhá polovina 13.století, krov, pohled od západu, Foto: autor
- Obr.152e Jinín, kostel Nanebevzetí Panny Marie, druhá polovina 13.století, krov, pohled od východu, Foto: autor

Seznam literatury

- BERÁNEK Jan: Stavební proměny arciděkanského kostela sv.Jakuba v Kutné Hoře,
in: Průzkumy památek XVI, 2/2009, Praha 2009, 15
- BIRNBAUMOVÁ Alžběta: Jinín, Evidenční list nemovité kulturní památky, s.l.,s.d.
- BIRNBAUMOVÁ Alžběta: Jinín 4140 Farní kostel Nanebevzetí P.Marie in: Pasport
okresu Strakonice, SÚRPMO, Praha 1971, 82-87
- BIRNBAUMOVÁ Alžběta: Město Strakonice, Praha 1947
- BIRNBAUMOVÁ Alžběta: Strakonický hrad, Praha 1947
- BIRNBAUMOVÁ Alžběta: Volyně, Čestice, Dobruška, Praha 1947
- BLAŽÍČEK Oldřich, J.: Slovník památkové péče, Praha 1962
- BRANIŠ Josef: Soupis památek historických a uměleckých VIII – Budějovicko,
Praha 1900
- BRAUN Václav: Památky strakonického okresu, Strakonice 1968
- CVRČEK Jan Zdeněk: Strakonice, osudy jihočeského města a jeho okolí, Strakonice
1967
- DENKSTEIN Vladimír / MATOUŠ František: Jihočeská gotika, Praha 1953
- HEROUT Jaroslav: Staletí kolem nás, Přehled stavebních slohů, Praha 2002³
- HEROUTOVÁ Marie / LÍBAL Dobroslav: Jinín 4140 Farní kostel Nanebevzetí
P.Marie in: ISÚ Pasport okresu Strakonice, historicko urbanistické i
architektonické vyhodnocení, SÚRPMO, Praha 1971
- KAČER Martin: Oprava krovu a zastřešení, Technická zpráva, MURUS-projekce
s.r.o., České Budějovice 2007
- KAČER Martin: Projekt záchrany architektonického dědictví, Jinín, Obnova kostela
Nanebevzetí Panny Marie, MURUS-projekce s.r.o., České Budějovice, 2008
- KAŠIČKA František: K počátkům středověké architektury v jihozápadních Čechách,
Radomyšl u Strakonice, in: Umění, Praha 1983, 193-213
- KAVKA František: Zlatý věk růží, Kus české historie 16. století, Praha 1966
- KOHOUT Josef: Farní kostela a hora Kalvárie v Čestcích, in: Strakonicko III,
Strakonice 1937, 68-74
- KOTLÁROVÁ Simona: Bavorové erbu střely, České Budějovice 2004, 113-140
- KUBIČKA Roman / ZELINGER Jiří: dendrochronologie, in: Výkladový slovník
malířství, grafiky a restaurování, Praha 2004, 50

- KUČA Karel: Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku 2, Praha 2004, 722
- KUTHAN Jiří: Architektura strakonické huti a sféra jejího vlivu v období 1220-1240, in: Jihočeský sborník historický 38, České Budějovice 1969, 121-129
- KUTHAN Jiří: Gotická architektura v jižních Čechách. Zakladatelské dílo Přemysla Otakara II., Praha 1975
- KUTHAN Jiří: Johanitská komenda ve Strakonících v raném středověku, Jihočeský sborník historický 36, České Budějovice 1967
- KUTHAN Jiří: Středověká architektura jižních Čech do poloviny XIII.století, České Budějovice 1972
- KUTHAN Jiří: Středověká architektura v jižních Čechách do poloviny 13. století, České Budějovice, 1977²
- MACEK Petr: Poznávání historických staveb, in: Svorník 4/2006, Poznávání a dokumentace historických staveb, Sborník příspěvků ze 4. konference stavebněhistorického průzkumu uspořádaného 31.května-3.června 2005 na zámku v Poděbradech, Praha 2006
- MACEK Petr: Standardní nedestruktivní stavebně-historický průzkum, Státní ústav památkové péče, Odborné a metodické publikace, svazek 23, Praha, 2001²
- MÁČEL Otakar: Základní problematika urbanistické struktury vesnice v Čechách a na Moravě I., Brno 1954
- MENCL Václav: Česká architektura doby lucemburské, Praha 1949
- MENCL Václav: České středověké klenby, Praha 1974
- MENCL Václav: Panské tribuny v naší románské architektuře, in: Umění 13, Praha 1965, 29-62
- MENCL Václav: Počátky středověké architektury v jihozápadních Čechách, Zprávy památkové péče 18, Praha 1958, 133-146
- MERHAUTOVÁ Anežka / TŘEŠTÍK Dušan: Románské umění v Čechách a na Moravě, Praha 1983
- MERHAUTOVÁ Anežka: Raně středověká architektura v Čechách, Praha 1971
- POCHE Emanuel (ed.): Umělecké památky Čech A-J, Praha 1977, 622
- PROFOUS, Antonín: Místní jména v Čechách 2, Praha 1949
- ROYT Jan: Slovník biblické ikonografie, Praha 2006
- ROYT Jan: Středověké malířství v Čechách, Praha 2002

- SEDLÁČEK, August: Místopisný slovník historický království Českého, Praha s.d. (1908), 373
- SOUKUP Jan: Soupis památek historických a uměleckých království českého 33, Politický okres Písecký, Praha 1910
- SVORNÍK 3/ 2005, Krovky a střechy, Praha 2005
- SVORNÍK 4/2006, Poznávání a dokumentace historických staveb, Praha 2006
- ŠAMÁNKOVÁ Eva: K počátkům žebrové klenby v české gotické architektuře, Zprávy památkové péče 18, Praha 1958, 166sq.
- ŠKABRADA Jiří: Historické stavební konstrukce a materiály, in: Péče o architektonické dědictví, Sborník prací 3, Praha 2009
- ŠKABRADA Jiří: Konstrukce historických staveb, Praha 2003
- TEPLÝ František: Dějiny města Volyně a okolí, Písek 1933²
- VINAŘ Jan / KUFNER Václav: historické krovky, konstrukce a statika, Praha 2004
- VODĚRA Svatopluk / ŠKABRADA Jiří: Jihočeská lidová architektura, České Budějovice 1986
- WIRTH Zdeněk (ed.): umělecké památky Čech, Praha 1957

Prameny :

Státní okresní archiv (SOkA) Strakonice:

Farní úřad (FÚ) Jinín: kniha 1, kniha 64, kniha 66, kart. 2, kart. 7

Ústřední archiv zeměměřičství a katastru (ÚAZK) Praha:

Císařské povinné otisky stabilního katastru Čech (1824-1843): složka Jinín, 2916-1

Národní památkový ústav (NPÚ), ústřední pracoviště, Praha: Oddělení fotodokumentace a dokumentačních sbírek: složky Jinín

[zbývající odkazy na prameny jsou zpracovány viz *Archivní rešerše*]